

Keski-Suomen strategia 2025-2050

Johdanto

Keski-Suomen liitto pyytää lausuntoanne Keski-Suomen strategiasta 2025-2050 ja sen ympäristöselostuksesta

Keski-Suomen maakuntahallitus käynnisti strategian laatimisen 23.10.2020. Maakuntahallitus päätti koota Keski-Suomen strategiaan:

- tahtotilan maakunnan pitkän aikavälin kehittämisestä vuoteen 2050 (maakuntasuunnitelma)
- lähivuosien yhteiset toimenpiteet ja arvio niiden rahoittamisesta vuosille 2022-2025 (maakuntaohjelma)
- älykkään erikoistumisen strategian vuosille 2021-2027, joka ohjaa EU:n alue- ja rakennepoliitikan rahoituksen käyttöä.

Keski-Suomen strategian teemat ja näkökulmat muodostuvat niistä asioista, jotka ovat maakunnan toimijoille yhteisiä, joiden edistämiseen tarvitaan maakunnallista yhteistyötä ja joiden toteuttamiseen on koottava monenlaisia voimavaroja.

Strategiaa on tehty koronapandemian aiheuttamassa poikkeuksellisessa tilanteessa. Strategiassa huomioidaan pidemmän aikavälin tavoitteet kriisistä selviämiseksi, myönteisen talous-, työllisyys- ja investointikehityksen varmistamiseksi sekä muutosturvavuuden vahvistamiseksi.

Keski-Suomen strategiasta päättää uusi maakuntavaltuusto 3.12.2021.

Tausta

Alueiden kehittämisen tavoitteena on edistää kestävästä kehitystä, kasvua ja kilpailukykyä, asukkaiden hyvinvointia ja elinympäristön laatua. Strategiatyötä viitoittaa Marinin hallituksen keväällä 2020 tekemä päätös aluekehittämisen painopisteistä vuosille 2020–2023:

- ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
- kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet
- uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen
- osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
- osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy

Työskentelyn tavoitteena on ollut tuottaa aluekehityksen muutokset tunnistava, tulevaisuutta ennakoiva ja yhteistä toimintaa jäntevästi suuntaava Keski-Suomen strategia. Hyvä strategia auttaa myös erottautumaan muiden maakuntien joukossa.

Hyvinvoinnin, osaamisen, työllisyyden ja yritys-elämän uudistumisen rinnalle nousevat myös Keski-Suomessa nykyistä vahvemmin ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Kestävä kehitys ja digitalisaatio koskevat kaikkia painopisteitä.

Tavoitteet

Visionamme on, että Keski-Suomi menestyy rakentamalla kestävä, osaava ja kansainvälistä maakuntaa, jossa ihmiset voivat hyvin.

Arvoja, joihin vision toteuttamisessa nojaamme, ovat:

- ihmisyyden ja empatian
- edistyksellisyys, uteliaisuus ja rohkeus
- oikeamielisyys ja vastuullisuus.

Keski-Suomen strategia 2025-2050 pohjautuu kokonaiskestävyyden pyrkimykselle. Kokonaiskestävyys tarkoittaa neljän periaatteen yhtäaikaista täyttymistä toiminnassamme:

1. **Talous on kestävä**, kun kaikki toiminta on sekä taloudellisesti tehokasta että ympäristöä säästävää. Talouden kasvumme ei perustu luonnonvarojen hävittämiseen, velkaantumiseen tai hyvinvoinnin heikkenemiseen.
2. **Luonnonvarojen käyttö on kestävä**, kun luontomme monimuotoisuus säilyy ja ihmiset toimivat luonnon sietokykyä kunnioittaen.
3. **Keski-Suomi on yhteisönä kestävä**, kun hyvinvointi jakautuu tasapuolisesti. Kaikilla ihmisillä on mahdollisuus osallistua ja ottaa vastuuta omassa elämässään. Suomen keskellä sijaitsevana maakuntana saavutettavuus on meille tärkeää.
4. **Keskisuomalainen identiteetti on kestävä**, kun se lujittaa vuorovaikutusta, suvaitsevaisuutta ja kumppanuutta.

Vastausohjeet vastaanottajille

Pyydämme antamaan lausunnot lausuntopalvelu.fi:ssä. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antamista varten vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivuilta Ohjeet > Käyttöohjeet. Apua palvelun käyttöönottoa varten saa osoitteesta lausunto.om@om.fi.

Jos lausunnon antaminen lausuntopalvelu.fi- sivuston kautta ei onnistu, lausunnon voi toimittaa myös maakunnan liiton kirjaamoon osoitteeseen kirjaamo@keskisuomi.fi. Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Pyydämme lausuntoja erityisesti keskisuomalaisilta yhteisöiltä ja asukkailta.

Aikataulu

Keski-Suomen liitto pyytää lausuntoja strategialuonnoksesta ja sen ympäristöselosteesta viimeistään **perjantaina 8.10.2021**.

Valmistelijat

Valmistelu ja vuorovaikutus

maakuntajohtaja Pekka Hokkanen
040 595 0016, pekka.hokkanen@keskisuomi.fi

vt. aluekehitysjohtaja Pirjo Peräaho
040 591 0760, pirjo.peraaho@keskisuomi.fi

Ympäristöselostus ja vaikutusten arviointi

ympäristöpäälikkö Reima Väliavaara
040 595 0918, reima.valivaara@keskisuomi.fi

Ennakointi ja aineistot

aluekehitysasiantuntija Kirsi Mukkala
040 595 0002, kirsi.mukkala@keskisuomi.fi

Linkit

<https://keskisuomi.fi/elinvoima-ja-kehittaminen/strategia/keski-suomi-2050/>

Liitteet:

[Keski-Suomen strategia luonnos 01092021.pdf](#) - Keski-Suomen strategian luonnos 1.9.2021

[Ympäristöselostus_luonnos_260821.pdf](#) - Ympäristöselostus 26.8.2021

Kokonaisuus

Onko sisällössä ja painotuksissa huomioitu riittävästi Keski-Suomen tulevaisuuden näkymät? Puuttuuko jotain tärkeää?

Kaakkuriniemi Vesa, Jyvä-Hamppu

11.10.2021

Tulevaisuudennäkymissä ei varauduta riittävästi ilmastokriisitalanteisiin, joissa Suomen väkiluku voi yli tuplaantua ilmastopakolaisista. Tällöin täytyy olla tehokas kotouttamisohjelma, todella paljon kunnianhimoisempi resurssitehokkuus ja luonnonsuojelu sekä kestävämpi liikkumisstrategia. Jaottelu osa-alueisiin lähtee status quon ylläpidosta.

Keski-Suomen Vihreät, Keski-Suomen Vihreä maakuntavaltuustoryhmä, Hyöky Elma

8.10.2021

Strategiassa on löydetty tämän hetken kipupisteitä sekä nähty tulevaisuuden tuomia haasteita maakunnalle.

Mihin strategiasta on unohtunut kulttuuri, tiede, koulutus, lapset sekä nuoret? Näitä käsitellään sivulauseissa ja ympärilyöreeksi jäävissä korulauseissa, mutta selkeää panostusta on vaikea löytää.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijakunta JAMKO

8.10.2021

Kokonaisuutena strategiassa on otettu huomioon asioita hyvin monenlaiselta kannalta, mutta onko opiskelijoita eli tulevaisuuden työntekijöitä ja osaajia huomioitu tarpeeksi? Keski-Suomen alueella on huomattavan paljon opiskelijoita muuhun väestöön verrattuna ja etenkin Jyväskylä identifioiduu vahvasti opiskelijakaupungiksi.

Kansainvälistyminen on väistämätöntä vetovoimaisuuden kannalta, mutta strategiassa sitä ei nosteta esiin, vaan sivutaan vain nopeasti.

Keski-Suomen ELY, Lausunnon pohjana olevat tiedot on kerätty ELY-keskuksen vastuualueilta ja yhteisistä toiminnoista.

8.10.2021

-Tekstillisesti strategialuonnoksesta huokuu läpi oikeanlainen ennakkoluulottomuus ja maakunnan tahtotila toimia rohkeana edelläkävijänä, ne ovat avaimia menestykseen. Myös strategiset arvovalintojen näkökulmat ovat osaltaan kiitettävän rohkeita ja tuoreita.

-Strategialuonnokseen kirjatut tavoitteet on hyvin linjassa AVI-ELY-keskuksen strategiassa asetettujen tavoitteiden kanssa, tälle pohjalle meidän on hyvä rakentaa molempien strategioiden tavoitteiden toteutumista tukevia toimenpiteitä.

-Kasvun kärkien alla olevia painopisteitä on melko paljon, olisiko mm. aluekehitysrahoituksen sirpaloitumisen ehkäisemiseksi tarpeen jopa tehdä karsintaa niiden määrän suhteen?

Jyväskylän yliopisto

8.10.2021

Strategian yksityiskohtia tärkeämpää on sen toimeenpano ja yhteinen sitoutuminen sen edistämiseen. Tarvitaan systemaattinen seuranta ja ohjaus jossa varmistetaan että alueella tehtävät toimenpiteet kytkeytyvät tavoitteellisesti aluekehittämiseen eli tässä tapauksessa maakuntastrategian tavoitteisiin. Eri osa-alueille tarvitaan selkeät ylätasen ohjausryhmät joissa on mukana keskeisten organisaatioiden johto ja tämän ylätasen rakenteen alla muu toiminta tulee organisoida siten että arjen toimenpiteet on viimekädessä perusteltavissa yhteisillä strategisilla tavoitteilla. On aluekehittämiselle haitallista mikäli asioita kehitetään hajanaisesti ja osin päällekkäisesti kuten usein on tapana. Osaamisen ennakoivan uudistamisen ja jatkuvan oppimisen teemojen tulisi näkyä strategiassa nykyistä vahvemmin. kokonaisuudessa tulisi näkyä Keski-Suomen tahtotila olla edelläkävijä lasten ja nuorten ehjien kasvu- ja koulutuspolkujen kehittäjänä, suomalaisten ja kansainvälisten opiskelijoiden työ- ja harjoittelupaikkojen mahdollistajana sekä jatkuvan oppimisen ja osaamisen uudistajana.

Kasvun kärjissä neljäs kärki tulisi olla uudistuva koulutus. Se pitää sisällään:

- Meillä on kyky reagoida nopeasti muutostarpeisiin ja luoda innovatiivista koulutusta tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- 50 % maakunnan ikäluokasta suorittaa korkeakoulutukinnon
- Vastaamme tehokkaasti koulutus- ja työperäisen maahanmuuton koulutustarpeeseen
- Jatkuva oppiminen lisää työikäisen väestön osaamista vastaamaan muuttuneisiin tarpeisiin (ml. Työttömät)
- Oppivelvollisuuden pidentyminen vähentää nuorten syrjäytymistä, nuorisotyöttömyyttä ja lisää työpaikoilla tapahtuvaa oppimista
- Tuetaan vahvasti elinkeinoelämän ja korkeakoulujen yhteistä TKI-toimintaa, johon liittyy henkilöstön osaamisen kehittäminen lyhytkestoisella koulutuksella (mikrokredentiaalit)

Suomeen on juuri perustettu Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus kansalliseksi viranomaiseksi kehittämään aikuisväestön osaamista. Osana kansallista järjestäytymistä tullaan myös alueilla kehittämään osaamisen ekosysteemeitä. Keski-Suomen tulee ottaa edelläkävijän rooli tässä kehityksessä. Tavoite kytkeytyy läheisesti strategiaan muihin tavoitteisiin jossa mm. halutaan uudistaa taloutta kestävyden suuntaan.

Suomen metsäkeskus, Äänismaa Pekka 8.10.2021

Strategiassa on huomioitu hyvin Keski-Suomen vahvuudet, muutostrendit ja se painottaa erityisesti kokonaiskestävyyden näkökulmia tasapainoisesti ja monipuolisesti.

Saarijärven kaupunki, Rusanen Timo 8.10.2021

Sisältö ja painotukset ovat pääosin oikeat. Tulevaisuuden näkymissä olisi hyvä nähdä vallitsevien väestöennusteiden ohella vaihtoehtoiset skenaariot. Monipaikkaisuus ja etätyön mahdollisuudet sekä kaupungistumiseen liittyvät ongelmat voivat myös vahvistaa muuttovirtaa niille seuduille, joille tilastollisesti on ennustettu suurta väestön vähenemistä.

Laukaan Seudun Luonto ry, Heinimaa Sirkka 8.10.2021

Rajaton taloudellinen kasvu, joka perustuu luonnonvarojen kuluttamiseen ei ole enää mahdollista. Myöskin uusiutuvien luonnonvarojen kohdalla luonnon ekosysteempipalveluiden painoarvo kasvaa suhteessa raaka-ainearvoon. Kasvun strategia olisi sopivampi korvata kestävä kehityksen strategialla, sillä emmekö me ole tähän pyrkimässä? Kestävä elämäntapa pitäisi olla 2050 normi tapa toimia. Kestävä kehityksen ollessa päätavoite, se ohjaa päämääriä, toimintatapoja ja mittareita paremmin tavoiteltavan kehityksen kannalta oikeaan suuntaan. Strategian rakenteessa aluekehittämisessä maaseudun kehittäminen ansaitsi nostaa painopistealueeksi. Suurin osa Keski-Suomea on maaseutua. Biotalouteen siirryttäessä juuri maaseudun ja maaseutuelinkeinojen merkitys kasvaa.

VTT Technical Research Centre of Finland Ltd, Biomateriaalien prosessointi ja tuotteet 8.10.2021

Yleisellä tasolla strategia on mielekäs ja monipuolinen. Tavoitteet ovat hyviä, mutta monesta puuttuu konkretia miten tavoitteeseen tullaan pääsemään. Kiertotalouden osalta pitäisi korostaa enemmän systemaattista muutosta ja tuotteiden suunnittelua yhteensopiviksi kierrätysjärjestelmiin, kuten toki myös siihen liittyvän infran kehittämistä.

Jämsän kaupunki, Kaupunginhallitus 8.10.2021

Jämsän kaupungin lausunto:

Keski-Suomen strategia on laaja-alainen ja se pohjautuu mm. skenaariotyöhön, jota on tehty yhdessä Keski-Suomen tulevaisuusryhmän ja eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Jämsän kaupunki toteaa lausuntonaan, että Keski-Suomen strategiassa tulevaisuuden näkymiä on arvioitu ansiokkaasti ja laajasti.

**Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia,
Kehittämispalvelut, johtoryhmä**

7.10.2021

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian yleisiä huomioita strategiasta: 2025 on todella lyhyt jänne strategialle ja toisaalta 2050 toimenpiteiden pitäisi olla rohkeammin tulevaisuuteen suuntaavia, nyt ovat osin jopa nykypäivää kuvaavalla tasolla.

Gradian näkemyksen mukaan strategiassa tulisi vielä vahvemmin huomioida alueen väestön väheneminen, vanheneminen ja sen myötä työikäisen väestön väheneminen sekä näiden mukanaan tuoma työvoima- ja osaajapula kasvun esteenä. Haluaisimme strategiassa näkyvän vahvemmin myös Keski-Suomen tavoitellun imagon ja brändin, jonka avulla hyötyisimme mm. monipaikkaisen ja etätöiden mahdollisuuksista ja houkuttelisimme uusia asukkaita ja veronmaksajia. Toisaalta vähenevän työikäisen väestön haasteeseen korostaisimme tekstissä enemmän työperäisen maahanmuuton sekä työurien pidentämisen merkitystä. Gradian näkemyksen mukaan myös osaamista ja sen päivittämisen merkitystä tulee korostaa, elinvoiman takaamiseksi tarvitsemme kaikkien potentiaalın ja kapasiteetin käyttöön. Hyvinvointialueen merkitys ja rooli ei strategiassa tule juuri esille.

**Keski-Suomen Kylät ry, Kaisu Kumpulainen,
Laukkanen-Abbey**

7.10.2021

Palikat ovat kohdillaan, mutta etätöiden lisäämiseen ja edistämiseen tarvitaan ehdottomasti laakakaistan (ja valokuidun) riittävää kattavuutta ja kaistan riittävää nopeutta sekä myös työnantajien osaamista etätöiden johtamiseen. Korona-aika on osoittanut, että etätönteke tuo paljon hyvää ja mahdollistaa paljon, mutta myös haittapuolia on, joita pitäisi ennalta ehkäistä ja poistaa.

Näemme etätöiden tekemisessä Keski-Suomen pelastuksen monella tasolla: se tuo hyvinvointia, edistää saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta, yhdistää työ- ja perhe-elämän, vähentää päästöjä, tuo osaajia ympäri maailmaa verkon kautta (ja mahdollisesti houkuttaa uusia asukkaita), estää omaa väkeä lähtemästä maakunnasta, vaatii tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyötä. Etätö on ehdoton keskiö, jonka edistämiseen kannattaa satsata. Kaikille aloille se ei tietystikään sovi, mutta teknologian ja robotismin edistyessä etätöalat kasvavat.

Kyyjärven kunta, Kunnanhallitus 4.10.2021 § 155 7.10.2021

Strategiasta on vaikea hahmottaa punaista lankaa. Siihen on yritetty sisältää kaikki mahdollinen, sillä aikaperspektiivi todella pitkä vuoteen 2050 saakka. Rohkaisemme silti nostamaan esiin vain vahvimmat keihäänkärjet, jotta strategialla olisi selkeämmät tavoitteet, toteutusehdotukset, mittarit ja kuntalaisten helpompi hahmottaa kokonaisuus.

Toimiva maakunnan aluerakenne, hyvä saavutettavuus sekä kansainvälinen toiminta muodostavat hyvän perustan huomispäivän hyvinvoinnille ja kehitykselle Keski-Suomessa. Pidämme tärkeänä elävän ja kehittyvän maakunnan tasapuolista kehittämistä ja erityispiirteiden huomioimista. Kehittynyt digitalous yhdessä vahvan koulutusosaamisen kanssa voisi mahdollistaa uusien innovatiivisten opetusmenetelmien luomiset ja tuotteistamisen jo perusopetuksesta korkeakoulutasolle.

Pohjoisen Keski-Suomen rakennusteollisuuden keskittymä tarvitsee osaavia ammattilaisia myös perinteisiltä ammattialoilta. Aluekehittämistä ei tule jättää pelkästään kuntien ja maakunnan harteille, vaan koulutusorganisaatiolla tulee olla kehitystyössä entistä vahvempi ja keskeisempi rooli. Pohjoinen Keski-Suomi tarvitsee yrittäjyyden arvostamista ja onnistuneita sukupolven vaihdoksia.

Bio- ja kiertotalouden kehittyminen vahvistaa perinteisiä maaseudun peruselinkeinoja. Maatalouden edellytysten parantaminen puolestaan varmistaa puhtaan, lähellä tuotetun ja laadukkaan ruoan. Biotalous- ja kiertotalous luo kehittyessään myös teollisen alan työpaikkoja maakuntaan. Näillä kaikilla toimenpiteillä on aluetaloutta ja maakunnan elinvoimaa voimistava vaikutus.

Pidämme ajatuksesta Sydän, jota rakastan -teemaa. Se korostaa hienosti koko alueen kumppanuuksia. Kyyjärven kunta näkee tärkeänä kaiken ikäisten osallistamisen keskisuomalaisen hyvinvoinnin rakentamisessa. Nuorten tutustuttaminen yrittäjänäkökuulmaan edes auttaa tulevaisuuden tekijöiden esiinmarssia Keski-Suomessa. Keski-Suomella ei myöskään ole varaa menettää sitä kokemusta ja osaamista, mikä eläkeikää lähentelevillä kuntalaisillamme on.

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry**7.10.2021**

Keski-Suomen strategiassa on huomioitu monipuolisesti eri painotuksia ja teemoja. Nykyisessä ennakoimattomassa toimintaympäristössä on haastavaa tehdä strategiaa, mutta juuri siitä syystä painopisteiden ja tavoitteiden asettamisella on suuri merkitys.

**Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak,
Timo Parkkola / Koulutusjohtaja,
Kulttuurituotannon ja tulkkauksen tulosityksikkö****7.10.2021**

Humanistinen ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta kommentoida Keski-Suomen strategialuonnosta. Kokonaisuus on hyvin laadittu ja Keski-Suomen tulevaisuuden näkymät ovat hyvin mukana strategiassa. Siinä korostuu luonnonläheisyys, kestävä ja vastuullinen kehitys sekä keskeisimmät painopistealat. Erittäin hyvin esille nousee yhteisöllisyyden näkökulmat, mutta koko strategiassa kulttuurin merkitys Keski-Suomelle ei nouse riittävällä tavalla esille. Myös luovan talouden näkökulmien puuttuminen strategiasta hämmentää, vaikka sen merkitys esille tuoduille painopistealueille on keskeinen. Esimerkiksi uusiutumisen, hyvinvoinnin sekä työn muutoksen osalta sekä kulttuuri että luova talous näyttävät merkittävinä kokonaisuuksina, jotka eivät kuitenkaan tule strategiassa kuin hyvin vähän esille. Erityisen kiitoksen kokonaisuudessa ansaitsee järjestöjen huomioiminen sekä lasten ja nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin nostamisen esille. Lakeland-matkailubrändin merkitys näyttää myös mahdollisuutena, joskin se olisi voinut nousta vahvemmin esiin.

Pohjois-Pohjanmaan liitto**6.10.2021**

Tulevaisuustyö ja ennakointityö on maakuntastrategiaprosessin kivijalka ja sen on tehty hyvin. Korona-poikkeusaika ja sen jälkihoito on hyvin tunnistettu. Pohjois-Pohjanmaan liitto tervehtii ilolla erityisesti ihmislähtöistä aluekehittämisen arvopohjaa. Skenaariot ja niiden ulottuvuudet on kyetty kiteyttämään ja visualisoimaan havainnollisesti.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu**6.10.2021**

Keski-Suomen strategian visiona on, että Keski-Suomi menestyy rakentamalla kestävä, osaava ja kansainvälistä maakuntaa, jossa ihmiset voivat hyvin. Visio vaikuttaa onnistuneelta.

Kestävyys on eritelty johdantokalvolla seikkaperäisesti. Osaaminen, sen uudistaminen ja kansainvälisyys voisivat painottua strategiassa enemmän. Termivalintoja aluekehittämisen painopisteissä lähivuosille voisi vielä tarkastella (esim. Sydän Suomen ja Se, joka on keskellä).

Hankasalmen kunta**6.10.2021**

Hankasalmen kunta kokee tärkeäksi, että maakunnan kasvu nähdään keskeisenä tavoitteena. Maakunnan työllisyyden ja väestön positiivisen kehityksen kannalta on olennaista Jyväskylän kaupungin kasvu ja koko Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-alueen kehittyminen.

Strategian tausta-aineistoissa nousee kuitenkin esille hyvin maakunnan moninaisuus ja se, että osa Keski-Suomesta on jo nyt sangen autiota aluetta. Keinoja säilyttää koko maakunta pääosin elinvoimaisena painotuksista jossain määrin puuttuu.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus**6.10.2021**

Keski-Suomen strategia on rakennettu tasapainoisesti ilmastonmuutos, sosiaalinen kestävyys ja talouden resurssien turvaaminen huomioiden. Strategian isojen, haasteellisten teemojen alla voidaan toimia tulevaisuutta rakentaen.

Petäjäveden kunta, Latvala Mikko

4.10.2021

Petäjäveden kunnanhallitus toteaa lausuntoaan:

Petäjäveden kunta pitää megatrendien ja skenaarioiden hahmottamisen kautta valittuja kasvun kärkiä hyvinä. Petäjäveden kuntastrategia 2021-2025 nostaa esiin talouden, ympäristön ja ilmaston kestävydestä huolehtimisen sekä rohkeuden katsoa tulevaisuuteen. Näitä samoja elementtejä löytyy myös esitetyistä maakuntastrategiasta. Maakuntastrategiassa todetaan: "ruokimme toistemme rohkeutta ja velvoitamme epäonnistumisen sallimiseen." Tämä sopii erityisen hyvin yhteen Petäjäveden kuntastrategian ensimmäisen teeman "Olemme rohkeita" kanssa.

Hyvinvointikärki tukee hyvin Petäjäveden kunnan strategiaa, jossa yksi kärkiteema on olla hyvinvoiva kunta Keski-Suomessa. Luonnon, kulttuurin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden painopisteet on syytä nostaa vahvasti esiin. Kasvun kärjistä myös bio- ja kiertotalous tukevat Petäjäveden kunnan kehitystä. Olemme huomioineet biotaloutta kaavoituksessa ja sen edistämiseen löytyy tahtoa.

Saavutettavuuden näkökulmasta on syytä kiinnittää erityistä huomiota toimivaan joukkoliikenteeseen ja hyväkuntoiseen väyläverkostoon maakunnan sisällä, mutta samalla edistetään liikkumista valtakunnallisesti ja globaalisti. Strategiassa on hyvä huomioida vahvasti myös monipaikkaisuuden ja digitaalisen saavutettavuuden tuomia mahdollisuuksia.

Petäjäveden kunta pitää hyvänä sitä, että strategiatyössä on järjestetty aluekohtaisia tilaisuuksia ja osallistettu sidosryhmiä. Strategia on sisällöltään hyvä, mutta se voisi olla rakenteeltaan tiiviimpi. Ytimekkääseen strategiaan on helpompi samaistua. Pitkässä strategiassa yksittäiset kärkitoimet hukkuvat tekstimassaan.

Lisäksi kunnanhallitus toteaa lausuntoaan, että Keski-Suomen strategiassa tulisi käyttää bio- ja kiertotalous termin sijaan termiä ympäristö- ja resurssiviisas talous. Kyseinen termi sisältää muun muassa vetytalouden, energiaressurssin säästön ja sähköistämisen.

Luonnonvarakeskus, Lehto Jani

30.9.2021

Keski-Suomen strategian pohjautuminen kokonaiskestävyydelle on hyvä perusta. Lähtökohdat ovat sekä osuvasti valittu että kuvattu ja painopisteet perustuvat loogisesti lähtökohdille. Strategiassa voitaisiin kuitenkin pyrkiä yhteiskunnalliseen ekologiseen siirtymään, jossa luonnon monimuotoisuus huomioidaan ympäristöä ja luonnonvarojen käyttöä koskevassa suunnittelussa, mittaristossa ja päätöksenteossa nykyistä paremmin.

Elinkeinojen ja talouden kohdalla kiinnittää huomiota tukeutuminen tuotannolliseen toimintaan. Tulevaisuudessa lisäarvo luodaan kasvavissa määrin myös erilaisissa digitaalisissa palveluissa, jolloin niiden roolia, saatavuutta ja merkitystä koko maakunnalle voisi kenties strategiassa painottaa lisää.

Strategiatyön taustalla megatrendeinä on mainittu kaupungistuminen, joka on ilmiönä hyvin moninainen ja tapahtuu kovin eri tavoin eri maanosissa, maissa ja maiden sisällä. Sen luonnetta Keski-Suomen kontekstissa ei ole avattu, vaan se on ikään kuin otettu tunnettuna ja annettuna asiana. Monipaikkaisuus on mukana muutamassa kohdassa, mutta se ei näytä vaikuttavan kokonaiskuvaan, ei myöskään samaan aikaan vaikuttava vastakaupungistuminen.

Monipaikkaisuutta ei ole kytketty työn murrokseen, vaikka se taas on mainittu. Keski-Suomen potentiaali on näiltä osin jäänyt harmillisesti kirjoittamatta auki strategiaan.

Keski-Suomessa pistää myös silmään Etelä-Suomea pidemmälle edennyt väestön ikääntyminen, joka koskee sinänsä koko Suomea, mikä sekin on hyvä pitää mielessä. Asiantila on noteerattu, mutta asiaa voisi strategiassa käsitellä enemmän.

Tavoiteltu visio yhdyskuntarakenteesta ja siihen liittyvä palvelujen järjestämistapa eivät myöskään käy strategiasta suoranaisesti ilmi.

Tällä hetkellä mielestämme strategian mittaristo on vajaa, ja suosittelemme sen kohentamista.

, Laurila Ilkka

30.9.2021

Keski-Suomen strategian pohjautuminen kokonaiskestävyydelle on hyvä perusta. Lähtökohdat ovat sekä osuvasti valittu että kuvattu ja painopisteet perustuvat loogisesti lähtökohdille. Strategiassa

voitaisiin kuitenkin pyrkiä yhteiskunnalliseen ekologiseen siirtymään, jossa luonnon monimuotoisuus huomioidaan ympäristöä ja luonnonvarojen käyttöä koskevassa suunnittelussa, mittaristossa ja päätöksenteossa nykyistä paremmin. Elinkeinojen ja talouden kohdalla kiinnittää huomiota tukeutumisen tuotannolliseen toimintaan.

Tulevaisuudessa lisäarvo luodaan kasvavissa määrin myös erilaisissa digitaalisissa palveluissa, jolloin niiden roolia, saatavuutta ja merkitystä koko maakunnalle voisi kenties strategiassa painottaa lisää.

Strategiatyön taustalla megatrendeinä on mainittu kaupungistuminen, joka on ilmiönä hyvin moninainen ja tapahtuu kovin eri tavoin eri maanosissa, maissa ja maiden sisällä. Sen luonnetta Keski-Suomen kontekstissa ei ole avattu, vaan se on ikään kuin otettu tunnettuna ja annettuna asiana. Monipaikkaisuus on mukana muutamassa kohdassa, mutta se ei näytä vaikuttavan kokonaiskuvaan, ei myöskään samaan aikaan vaikuttava vastakaupungistuminen.

Monipaikkaisuutta ei ole kytketty työn murrokseen, vaikka se taas on mainittu. Keski-Suomen potentiaali on näiltä osin jäänyt harmillisesti kirjoittamatta auki strategiaan.

Keski-Suomessa pistää myös silmään Etelä-Suomea pidemmälle edennyt väestön ikääntyminen, joka koskee sinänsä koko Suomea, mikä sekin on hyvä pitää mielessä. Asiantila on noteerattu, mutta asiaa voisi strategiassa käsitellä enemmän.

Tavoiteltu visio yhdyskuntarakenteesta ja siihen liittyvä palvelujen järjestämistapa eivät myöskään käy strategiasta suoranaisesti ilmi. Tällä hetkellä mielestämme strategian mittaristo on vajaa, ja suosittelemme sen kohentamista.

Kasvu Open Oy

28.9.2021

Sisällössä on otettu hyvin huomioon globaalisti vaikuttavat megatrendit ja niiden vaikutukset ihmisten arvoihin ja toimintaan. Strategiassa voisi tuoda esille vahvemmin Keski-Suomen jo olemassa olevia vahvuuksia valittuihin teemoihin ja painopisteisiin ja sitä kautta kuvata tarkemmin lähtötilannetta, johon tuleville vuosikymmenille tehty strategia nojaa.

Muuramen kunta, Muuramen kunnanhallitus, Mäntylä Jyri

27.9.2021

Muuramen kunnan strategia on hyväksytty vuosille 2016-2021. Maakuntastrategian luonnoksesta poiketen se on pyritty kiteyttämään mahdollisimman tiiviiksi. Strategiseksi tavoitteiksi on määriteltä ”Elinvoima ja kestävä kasvu” sekä ”Hyvinvointi ja palvelut”. Tavoitteiden tueksi on määriteltä arvopohjaksi ”luovuus ja rohkeus” sekä määriteltä toteutusta ohjaavia teemoja.

Valtuustokauden vaihduttua strategiapäivityksen valmistelu on jo alkanut. Yleisellä tasolla Muurame on tyytyväinen v. 2016 päätetyn oman strategiansa määrittelyyn ja toteutukseen. Kunta on kyennyt vahvistamaan elinvoimaansa, kehittämään omia palvelujaan ja luomaan edellytyksiä yksityisten palvelujen kasvulle. Tältä pohjalta on helppo lähteä valmisteleman kunnan oman strategian päivitystä.

Muuramen kunnalla ei ole sinänsä huomautettavaa maakunnan strategialuonnokseen, mutta jatkovalmistelussa pohdittavaksi kunnanhallitus nostaa esiin seuraavat asiat ja kysymykset:

Finanssikriisin jälkeen elpyminen ei ole riittänyt palauttamaan asukaskohtaista BKT:ta v. 2008 tasolle ja julkistalouden alijäämä on vuosittain kasvanut v. 2009 alkaen. Onko kansantalouden ja julkistalouden kehityksellä jotain sellaista odotettavissa olevaa vaikutusta, joka pitäisi huomioida maakuntastrategian valmistelussa? Pitäisikö maakuntastrategian keskittyä enemmän kasvun tavoitteluun, vai ollaanko strategisella tasolla hyväksymässä kasvun hidastuminen tai lakkaaminen ja välillisesti myös siitä seuraavat käytännön vaikutukset? Pitäisikö mittaristoa kehittää siten, että sen avulla kyettäisiin seuraamaan myös kuntien mahdollisuuksia selvitä palveluvalvotteistaan? Voisiko strategia itsessään pitää sisällään kuntataloutta tukevia elementtejä?

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen tulee lähivuosina vaikuttamaan kaikkien maakunnan asukkaiden elämään. Tämä muutoksen pitäisi näkyä strategialuonnoksessa jollakin tavalla.

Strategialuonnoksessa on huomioitu toimivien liikenneyhteyksien tarve. Asia on niin tärkeä, että sen käsittelyä ja tavoitteita olisi syytä jatkossa syventää.

Strategian kehittämisen lähtökohdaksi tulisi ottaa vahva maakuntaidentiteetti ja siihen perustuva yhteistyöhakuisuus. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että maakunnan toimijat kuten kunnat, ELY-keskus, sairaanhoitopiiri ja tuleva hyvinvointialue sekä Keski-Suomen liitto kykenevät yhteisen tahtotilan luomiseen yksittäisissäkin kysymyksissä. Tämä onnistuu vain jatkuvan vuoropuhelun myötä ja erityisesti kuntien toiveiden kuulemista eikä kyseenalaistamalla kuntien näkemyksiä viranomaismenettelyissä tai lausunnoissa.

Vaalipiirin kansanedustajien tulee olla jatkuvassa vuoropuhelussa omaan maakuntaan ja luoda mekanismeja, joilla turvataan sekä edesautetaan maakunnan kasvua ja kehitystä sekä varmistetaan maakuntastrategian toteutuminen.

Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan kunnanhallitus 24.9.2021
20.9.2021 § 205

katso muut kommentit ja terveiset

Paremmiin Yhdessä ry, Sibomana Emmanuel 23.9.2021

Strategialuonnos vaikuttaa laajalta ja näkökulmiltaan monipuoliselta.

Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liiton lausunnon on valmistellut aluekehitysjohtaja Heli Seppelvirta 22.9.2021

Strategialuonnos vaikuttaa laajalta ja se sisältää monipuolisesti maakunnan kokonaiskehitykseen vaikuttavia tekijöitä. Sisällöissä painottuu vahvasti osaamiseen, elinkeinoelämän kilpailukykyyn sekä ilmastonmuutokseen ja ekologiseen siirtymään liittyvät tekijät. Strategiaan on kyetty tiiviistämään onnistuneesti maakunnan kehittämisen suuret linjat.

On vaikea havaita puutteita laaja-alaisesta kokonaissuunnitelmasta. Valinnat ovat melko itsestään selviä ja tässä ajassa sopivat mille tahansa maakunnalle.

Aluerakenteen kartta voisi olla hyvä lisä strategiaan, jossa huomioidaan mm. Keski-Suomen sisäiset kehityskäytävät ja Keski-Suomen asema suhteessa muuhun Suomeen.

Keski-Pohjanmaan liitto 15.9.2021

Keski-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan strategialuonnoksessa on kattavasti käsitelty globaaleja megatrendejä ja vaihtoehtoisia skenaarioita, joiden pohjalta on muotoiltu strategian sisältöjä ja painotuksia. Keski-Suomen tulevaisuuden näkymiä on tarkasteltu onnistuneesti maakunnan omien vahvuuksien ja erityispiirteiden ja niiden kehittämisen näkökulmasta. Tutkimuksen merkitys tulevaisuuden rakentajana voisi olla vieläkin painokkaammin esillä.

Keski-Suomen Liikunta ry 3.9.2021

Kyllä on huomioitu. Keski-Suomen tulevaisuuden haasteena on välimatkat maakunnan sisällä sekä väestön ikääntyminen varsinkin maakunnan reuna-alueilla. Tämä tuo haasteita sekä kuntatalouteen että ihmisten hyvinvoinnin tukemiseen tarvittaviin rakenteisiin.

Tarvitsemme osaavaa ja hyvinvoivaa työvoimaa sekä vahvaa yhteistyötä myös järjestöjen kanssa. Järjestöt ovat Keski-Suomessa vahvoja, ja tärkeä tukiverkko sekä maakunnallisessa yhdyspintatyössä sekä paikallisten palvelujen tuottajana ja turvaverkko heikommassa asemassa oleville kuntalaisille.

Kasvun kärjet

Onko valinnoissa huomioitu riittävästi globaalit näkymät ja Keski-Suomen vahvuudet?

Kaakkuriniemi Vesa, Jyvä-Hamppu

11.10.2021

Ilmastokriisi ja sen tuoma väestöliike ja täysi elinkeinomurros ei ole vielä huomioitu sille riittävällä vakavuudella. Keski-Suomen vahvuudet on pitkälti luotava uudelta pohjalta, koska maakunnassa luotetaan aivan liikaa biotalouteen ja sen pysymiseen paperilla hiilineutraalina vaikka maaperä- ja vesistövaikutukset kertovat muuta. Metsät kääntyvät ilmaston lämpenemisen myötä peltojen lailla hiilen lähteeksi, ellei metsätaloutta merkittävästi pienennetä ja lopeteta metsän polttamista energiaksi. Meillä tulee mitata ja pienentää maaperäpäästöjä kaikkialla ja saada metsien suojeleaste 30%:iin jo 2030

Fossiilisesta öljystä eroon pääsemiseksi ei näytä olean riittävää näkemystä. Hiilineutraalius ei ole vain julistus vaan tarkoittaa, että päästöjä ei käytännössä tule eli polttoa biokaasua lukuunottamatta ei ole. Metsien nykykäyttö lisää päästöjä, joten sitä kautta ei hiilineutraaliuteen tulla pääsemään.

Kaivostoiminnan laajentamisen sijaan tulisi huomioida vielä paremmin kierrätettävyys ja saada tuottajat mukaan kierrätettävyyden parantamiseen. Kierrätyksen ja materiaalivirtojen koetutkimus olisi tutkimuslaitosten yhteistyössä ensimmäinen asia ennen yhtäkään kaivosehdotusta.

Teollisuudessa tulee siirtyä jaetun resurssin tuotantotiloihin ja luopua yrityssalaisuuksien kulttuurista. On siirryttävä yhteistyön ja vastuunjaon kulttuuriin sen sijaan.

Dataosaaminen luonnostaan nousee, mutta turhan datan eliminointi ja olennaisen datan luonti tulee ottaa data-strategiaan mukaan.

Materiaali-innovaatioissa kannattaa panostaa hiiltä viljelyssä sitovaan hamppuun. Siitä tehdään jo vähintään 20000 eri tuotetta ja siitä saa käytännössä jalostettua lähes millaista lopputuotetta tahansa.

Keski-Suomesta voisi saada Jyväskylän yliopiston kautta ekologian ja evoluutiobiologian huippuosaamiskeskuksen.

Henkisen hyvinvoinnin tueksi täytyy luoda palautumisen kulttuuri, jossa syvä luontoyhteys ja meditaatio kuuluvat laadukkaan kasvisravinnon ohella kaikille. Rallit voisikin korvata luontojoogaretriiteillä, joihin saavutaan maata pitkin matkustaen.

Bioenergia ry, Laurikka Harri

8.10.2021

Pidämme hyvänä, että mukaan on nostettu bio- ja kiertotalous, jossa Keski-Suomella on paljon vahvuuksia. Alakohtana esiin voisi nostaa myös biohiilen tuotannon ja hyödyntämisen.

Keski-Suomen Vihreät, Keski-Suomen Vihreä maakuntavaltuustoryhmä, Hyöky Elma

8.10.2021

Globaalit näkymät eivät tule riittävän selvästi esiin. Esitämme yhdeksi kasvun kärjeksi "Resurssiviisas talous".

Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijakunta JAMKO

8.10.2021

Kasvun kärjet ovat hyviä ja ajankohtaisia, mutta esimerkiksi hyvinvoinnissa keskitytään enemmän liikuntaan ja kulttuuriin, mutta ei terveystalouteen (esim. mielenterveyspalvelut, joihin ei nykyisellään kohdenneta resursseja, vaikka mielenterveyden ongelmat vaikuttavat kasvavissa määrin myös esimerkiksi Keski-Suomen työttömyys- ja taloustilanteeseen). Etenkin vaikeiden koronavuosien jälkeen on tärkeää satsata hyvinvointipalveluihin.

Keski-Suomen ELY, Lausunnon pohjana olevat tiedot on kerätty ELY-keskuksen vastuualueilta ja yhteisistä toiminnoista. 8.10.2021

-Valitut kasvun kärjet ovat maakunnan näkökulmasta loogisia ja pohjautuvat tunnistettuihin vahvuuksiimme. Niiden nostaminen strategian kärjiksi on näin ollen perusteltua.
-On tärkeää, että digitalisaatiota ja esimerkiksi Keski-Suomen vahvaa kyberosaamista ei ole unohdettu kokonaisuudesta, vaan se kulkee koko ajan matriisimaisesti mukana kasvun kärjissä.
-Hyvinvointiteemassa on kiitettävästi korostettu oppimisvaikeuksien kohtaamista. Ikääntyvän väestön huomioimisen lisäksi myös nuorten tukeminen olisi tärkeää nostaa vielä näkyvämmiin esille.

Jyväskylän yliopisto 8.10.2021

Strategian toimialat on tunnistettu hyvin suhteessa ajan kehityskulkuihin ja megatrendeihin. Kasvun kärjet kuvion läpäiseviksi teemoiksi (ympyrän sisälle) digitalisaation lisäksi tulisi nostaa Osaamisen uudistaminen sekä Kansainvälisyys
Ylipäättään kansainvälisyys on liian ohuesti – ilman kirkasta visiotilaa kirjoitettu strategiaan ja sama koskee varmasti digitalisaatiota
Digitaalisuuden ja osaamistalouden teemojen häivyttäminen verrattuna aikaisempaan strategiaan panee kysymään ymmärretäänkö näiden merkitys Keski-Suomen tulevaisuuden tekemisessä riittävästi. Digitalisaatio on kuvattu kuviossa "Kasvun kärjet" taustalla hieman epämääräisenä läpäisyteemana. Ylätasolla ko. tavoitteita on helppo luetella mutta olennaisempaa ja haastavampaa on toimeenpanna asioita arjessa. Yksin hankerahoituksen jakamisen varaan aluekehittämistä ei voi rakentaa vaan tulee muutenkin tavoitteellisesti ohjata toimintaa strategian painopistesuuntiin. Mikä on s.5 esiteltyjen strategian osa-alueiden välinen suhde?

MTK Keski-Suomi 8.10.2021

Turvallinen ja kestävä ruokatuotanto
Maa ja metsätalouden kestävä kehitys on ympäristöllisesti ylläpitävää, taloudellisesti elinvoimaista ja sosiaalisesti hyväksyttävää (FAO). Tämän määritelmän kautta on myös nähtävissä, että taloudellisesti kannattava toiminta on kykenevä huolehtimaan myös ympäristö- ja Ilmastokysymyksistä. Maatilayritystoiminnan kannattavuus on tällä hetkellä suomalaisen ruuantuotannon tärkein ratkaistava kysymys. Se vaikuttaa valtavasti siihen onko meillä omaa ruuantuotantoa, investoidaanko tuotantoon, jatkuuko se sukupolven- ja omistajanvaihdoksilla sekä säilyvätkö maatalouden resurssit aktiivisessa ruuantuotannossa alueella. Näkökulma on tärkeä myös siksi, että maa- ja metsätalous on tärkeä osa ilmastomuutoksen ratkaisua ja torjuntaa.
Suomalaisten elintarvikkeiden turvallisuus on erinomaisella tasolla, maailman parhaimmistoa. Ruoka välttämättömyystuotteena sekä keskeisenä huoltovarmuustekijänä on tärkeä tekijä, kiitämme että tämä on tunnistettu Kasvun kärjissä. Keski-suomalaisen ruuantuotannon turvallisuus ja jäljitettävyyden on koko Suomen kilpailutekijä globaalissa ruokajärjestelmässä. Ruuantuotannon osalta kuvaavampi Kasvun kärki -tavoite voisi olla aktiivinen ja kestävä ruuantuotanto. Aktiivinen, koska se kuvaa alan tekemiseen strategista tavoitetta paremmin, kun maataloustuotanto on monin tavoin taantunut maakunnassamme. Uhkana on myös se, että EU:n maatalouspolitiikka ohjaa esim. pellonkäyttöä pois ruuantuotannosta.
Biokaasun valmistus ja jakelu – maatilakokoluokan investoinnit ja niiden energianjakeluun osallistuminen on edellytys koko maakunnan kattavalla yritysälähtöiselle biokaasuverkostolle. Em. nurmi-lanta-energia kehä edelleen käyttämätön mahdollisuus.
Digitalisaatio – Nykyinen elämänmenomme tuottaa digitaalista tietoa, jota yritykset käyttävät hyväkseen. Datan hyödyntämisen on oltava reilua ja läpinäkyvää sekä sen kaupallinen hyödyntäminen oikeudenmukaista.

Suomen metsäkeskus, Äänismaa Pekka 8.10.2021

Tausta-aineiston mukaisesti Keski-Suomen suhteelliset vahvuudet löytyvät metsäalalta ja -teollisuudesta, kone- ja metalliteollisuudesta sekä koulutuksen alalta. Keski-Suomessa on myös vahvaa digitaalisuuteen ja hyvinvointiin liittyvää

osaamista. Näiden vahvuuksien pohjalta on perusteltua rakentaa maakunnan kehittymistä ja uudistumista myös tulevaisuudessa.

Saarijärven kaupunki, Rusanen Timo

8.10.2021

Pääosin kyllä. Koko strategian, mutta erityisesti bio- ja kiertotalouden osalta on oltava notkea valmius strategian muutoksiin. EU:n ympäristöpolitiikan muutokset ja todellinen ilmastokriisi voivat aiheuttaa esimerkiksi sen, että metsäbiotalouden ohella puhtaan ja taloudellisesti kannattavan ruokatuotannon kysymykset nousevat nykyistä merkittävämpään asemaan.

Laukaan Seudun Luonto ry, Heinimaa Sirkka

8.10.2021

Keski-Suomalaiseen metsään kuuluu ennen kaikkea paikallisuus. Meidän metsämme eivät ole vain globaali raaka-ainevarasto. Panostaminen eri luonnonkäyttötapojen yhteensovittamiseen on välttämätöntä. Luonnon ekosysteemipalveluiden lista on paljon pitempi kuin raaka-ainevaranto. Sitä ovat hiilensidonta, kasvien pölytys, luonnon monimuotoisuuden ilmaston muutokselta suojaavat vaikutukset (lämpötila, tulva), maisemat, virkistyskäyttö, ihmisten fyysinen ja henkinen hyvinvointi, keräilytuotteet, metsästys. Nämä arvot on nostettava niille kuuluvaan asemaan tulevaisuuden strategioissa.

Digitalisaation huumassa on hyvä muistaa, ettei voi olla itseistarkoitus, joka on ratkaisu kaikkiin ongelmiin. Sitä tulee ottaa käyttöön harkiten huomioiden todelliset kustannukset, saatava hyöty käyttäjille, sen tarvitsema energia, infrastruktuuri ja raaka-aineet. Langattoman teknologian käytön kasvaminen moninkertaistaa ionisoimattoman säteilyn määrää ympäristössämme, jolla voi olla arvaamattomia seurauksia tulevaisuudessa.

VTT Technical Research Centre of Finland Ltd, Biomateriaalien prosessointi ja tuotteet

8.10.2021

Strategiavalinnat huomioivat hyvin Keski-Suomen vahvuudet ja myös globaalit näkymät. Bioteknologian roolia voisi korostaa läpimurto-tekniologioiden osalta.

Jämsän kaupunki, Kaupunginhallitus

8.10.2021

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki katsoo, että valinnoissa on huomioitu Keski-Suomen vahvuudet, mutta esittää että hyvinvoinnin sijaan strategiseksi kärjeksi nimettäisiin matkailu- ja hyvinvointitalous. Matkailua olisi muutoinkin syytä nostaa vahvemmin esiin erikoistumisen valinnoissa.

Edelleen Jämsän kaupunki toteaa, että strategiassa tulee huomioida äkillisten muutostilanteiden vaikutukset valittujen erikoistumisalojen tulevaisuuksiin. Äkilliset muutostilanteet muuttavat globaalia markkinaa nopeasti, minkä vuoksi muutostilanteiden johtamisen osaaminen ja yritysten muutuskäytännön kasvattaminen sekä osaamisen kehittäminen laajemminkin on syytä nostaa esiin Keski-Suomen valinnoissa ja maakunnan menestystekijänä.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia, Kehittämispalvelut, johtoryhmä

7.10.2021

Kasvun kärki 1/1 -kuvaan tulisi lisätä digitalisaation lisäksi ”osaaminen” kaiken läpäisevänä teemana. Jotta voimme olla huippuja valituissa kärkiteemoissa, se edellyttää osaamista ja mahdollisuuksia osaamisen joustavaan päivittämiseen ja täydentämiseen. Tavoitteet-kohtaan haluamme lisätä yritysten ja tutkijoiden kumppanuuksiin myös oppilaitokset. Jokainen työntekijä omalla osaamisellaan toteuttaa kasvua, ammatista tai koulutustaustasta huolimatta. Kasvun kärjet

2/2 -kohtaan ehdotamme edelliseen viitaten digitalisaation lisäksi mainintaa osaamisesta, esim. tyyliin: Keski-Suomessa on Euroopan osaan ja osaamistaan aktiivisimmin kehittävä väestö.

Kyyjärven kunta, Kunnanhallitus 4.10.2021 § 155 7.10.2021

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry 7.10.2021

Globaalit näkymät on hyvin huomioitu, mutta Keski-Suomen vahvuudet osaamisen ja ihmisten omien voimavarojen tukemisessa on jäänyt pienemmälle painoarvolle. Kärkitavoitteen "hyvinvointi" muotoilussa voisi tuoda esille voimavara - näkökulmaa esim. hyvinvointi ja voimavarat.

Kasvun kärkien yhdeksi tavoitteeksi olisi hyvä lisätä ihmisten voimavarojen ja osaamisen arvostaminen ja hyödyntäminen. Miten dia 7 tavoitteissa näkyy kasvunkärki "hyvinvointi"?

Kärkitavoitteen "hyvinvointi" alla on "kehitys, motivaatio, oppiminen ja oppimisvaikeudet". Oppimisvaikeudet ei voi olla tavoitteena. Voisiko tämän muotoilla seuraavasti: "kehitys, motivaatio, oppiminen ja oppimisen esteiden kompensoiminen"?

Ikääntyminen tuo tullessaan myös voimavaroja, jotka meidän on hyvä tunnistaa ja hyödyntää.

Uudistuvassa teollisuudessa on huomioitava se, että edelläkävijöitä ovat myös ne, jotka pystyvät hyödyntämään alueensa monitasoisen osaamisen ja kehittämään sitä. Miten tässä kohtaa näkyy se, että digitalisaation, tekoälyn yms. takana ovat osaavat ja hyvinvoivat ihmiset.

**Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak, 7.10.2021
Timo Parkkola / Koulutusjohtaja,
Kulttuurituotannon ja tulkkauksen tulosityksikkö**

Kasvun kärjet kokonaisuudessa globaalit näkymät on huomioitu pääsääntöisesti kattavasti ja hyvin. Luovan talouden näkymättömyys strategian kasvun kärkien sisällä on erikoista, koska eurooppalaisessa kontekstissa sen merkitys bruttokansantuotteessa on 7 % ja Suomen tavoitteena on nostaa kokonaisuus verrokkimaiden tasolle. Näiden alojen kasvupotentiaali kannattaisi huomioida nimenomaan globaalien kasvunäkymien kautta kaikissa esiin nostetuissa kasvun kärjissä. Keski-Suomen vahvuudet tulevat hyvin esille ja hyvinvoinnin nostaminen kasvun kärkien joukkoon, on tärkeä valinta. Tässä osuudessa kaikki valitut painopisteet vastaavat hyvin alueen tarpeisiin.

Pohjois-Pohjanmaan liitto 6.10.2021

Kasvun kärjet edustavat maakunnan suunnittelussa jatkumoa ja perustuvat maakunnan tunnistettuihin vahvuuksiin, mikä on osoitus määrätietoista työstä alueen kehittämiseksi. Hyvinvoinnin osalta olisi voinut nostaa lasten, nuorten ja lapsiperheiden näkökulmaa. Osaajien saatavuuden näkökulman voisi nostaa esille.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu 6.10.2021

Strategia tukee hyvin bio- ja kiertotalouden, hyvinvoinnin ja uudistuvan teollisuuden kasvun, kannattavuuden ja vastuullisuuden tavoitteita. Kasvun kärjet / älykkään erikoistumisen valinnat ovat selkeitä ja perustuvat alueen nykyisiin vahvuuksiin. Älymaatalous olisi sopiva täydennys lisättäväksi bio- ja kiertotalouteen. Kasvun kärkien kehittäminen edellyttää osaamisen uudistamista ja uutta työvoimaa yrityksissä. Yritysten kasvu sekä vastuullisuuden ja kiertotalouden tavoitteet eivät toteudu ilman laadukasta koulutusta ja työvoiman osaamisen uudistamista yhteistyössä koulutussektorin kanssa. Kasvun kärkien kuvaukseen voisi lisätä korkeatasoisesta osaamisesta huolehtimisen.

Koska digitalisaatio kattaa laajasti kaiken toiminnan, sen voisi laajentaa koko strategiaa koskeväksi. Kilpailuetua ja turvallisuutta luova kyberturvallisuus korostuu kaikilla aloilla globaalissa toimintaympäristössä. Sen vuoksi sitä olisi syytä strategiassa korostaa.

Viestinnässä ehdotamme suosimaan selkeyttä ei niinkään monimerkityksellisiä ilmaisuja tai termejä: esimerkiksi kaivos-sanana käyttö voi johtaa harhaan, samoin linkitykset satunnaisiin uutisiin. Tavoitteissa ”yritysten ja tutkijoiden kumppanuuden syventäminen” on liian kapea-alainen näkemys tutkimusintensiivisestä yritystoiminnasta. Vihreä kasvun / siirtymän voisi ottaa paremmin huomioon kasvun kärjissä.

Hankasalmen kunta

6.10.2021

Valinnat perustuvat Keski-Suomen oikeisiin vahvuuksiin ja ne on kuvattu hyvin. Kuten Jyväskylän kaupunki lausunnossaan korostaa, digitalisaation esittäminen läpileikkaavana teemana osana kaikkia keskeisiä valintoja, eikä omana kärkenään, on strategiassa hyvä ja toimiva kokonaisuus.

Kiertotalouden kohdalla on esimerkiksi Hankasalmen kannalta tärkeä esiin nosto lähituotannosta, eli on hyvä, ettei keski-suomalaisista alkutuotantoa ole strategiaa laadittaessa unohdettu, vaikka sen merkitys kunnittain poikkeaa huomattavasti. Vastuullinen lähituotanto voi olla jatkossakin Keski-Suomen vahvuus osana kiertotaloutta ja samalla maakunnan elinvoimaa kasvattava tekijä.

Suojaamme luontomme monimuotoisuutta kohdassa vastuullisuus teemoissa voisi nykyistä paremmin ehkä muotoilla asian. Keski-Suomen vahvuus on kuitenkin edelleen metsäteollisuudessa ja metsissä, eikä saisi liiaksi syntyä kuvaa, etteikö metsien käytössä jo nyt Keski-Suomessa olisi oltu vastuullisia, vaikka entistä parempaan pyritään - tämä on globaalin kilpailukykyämme kannalta tärkeää, vaikkakin varmasti herättää erilaisia näkemyksiä.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

6.10.2021

Kyllä on huomioitu.

Yleistavoitteisiin tulisi sisältyä Hyvinvoinnin kärkitavoitteiden osalta TKI-panostusten lisäksi panostukset maakunnan asukkaiden mielenterveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin turvaamiseen. Näiltä osin tämä kärkitavoite (=hyvinvointi) ei oikein keskustele hyvin kirjoitetun muun strategian kanssa. Kyseessä voisi olla henkinen kasvu ja resilienssin kasvattaminen.

Asuinympäristö, yhteisöt ja perheet tulee huomioida yksilöiden hyvinvoinnin lähteinä.

Luonnonvarakeskus, Lehto Jani

30.9.2021

Bio- ja kiertotalous on asetettu Keski-Suomen strategiassa yhdeksi talouden perustaksi. Valinta on ymmärrettävä, sillä alueella on teemaan liittyvää koulutusta, osaamista, huippututkimusta, teollista toimintaa, uusia investointeja sekä aihepiirissä toimivia suuria että pieniä yrityksiä.

Näemme oleellisena sen, että alueella on huolehdittava luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja tähdättävä kasvavien tuotantomäärien sijasta korkeampaan lisäarvoon mm. panostamalla tutkimukseen ja kehittämiseen.

Biotalous vaikutuksia maatalous- ja sisävesiympäristöihin tulisi kuvata, sillä ne ovat myös Keski-Suomen alueella oleellisia kysymyksiä ja toisaalta tarjoavat hyvin toteutettuna mahdollisuuksia kestäväan kasvuun. Biotalous maisevaikutusta maaseudulle ei ole mainittu missään, ei myöskään vaikutusta luonnontuotteiden hyödyntämiseen (sienestys, marjastus jne.).

Uudistuvan teollisuuden yhteydessä voisi kuvata myös, miten digitalisaatio ja uudistuva teollisuus viedään maaseudun yrittäjille, miten heidät otetaan mukaan verkostoihin, miten maaseudun arvoketjut verkotetaan, ja miten maaseudun elinkeinotoimintaa vahvistetaan esimerkiksi digitalisaation mahdollistamalla uudenaikaisella logistiikalla. Digitalisaatio voi vahvistaa yhteisöllisyyttä esimerkiksi silloin, kun kylätalot toimivat hubeina. Tästäkin on hyviä kokemuksia erilaisilla maaseutualueilla.

, Laurila Ilkka

30.9.2021

Bio- ja kiertotalous on asetettu Keski-Suomen strategiassa yhdeksi talouden perustaksi. Valinta on ymmärrettävä, sillä alueella on teemaan liittyvää koulutusta, osaamista, huippututkimusta, teollista toimintaa, uusia investointeja sekä aihepiirissä toimivia suuria että pieniä yrityksiä.

Näemme oleellisena sen, että alueella on huolehdittava luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja tähdättävä kasvavien tuotantomäärien sijasta korkeampaan lisäarvoon mm. panostamalla tutkimukseen ja kehittämiseen.

Biotalousvaikutuksia maatalous- ja sisävesiympäristöihin tulisi kuvata, sillä ne ovat myös Keski-Suomen alueella oleellisia kysymyksiä ja toisaalta tarjoavat hyvin toteutettuna mahdollisuuksia kestäväan kasvuun. Biotalousmaisemavaikutusta maaseudulle ei ole mainittu missään, ei myöskään vaikutusta luonnontuotteiden hyödyntämiseen (sienestys, marjastus jne.).

Uudistuvan teollisuuden yhteydessä voisi kuvata myös, miten digitalisaatio ja uudistuva teollisuus viedään maaseudun yrittäjille, miten heidät otetaan mukaan verkostoihin, miten maaseudun arvoketjut verkotetaan, ja miten maaseudun elinkeinotoimintaa vahvistetaan esimerkiksi digitalisaation mahdollistamalla uudella logistiikalla. Digitalisaatio voi vahvistaa yhteisöllisyyttä esimerkiksi silloin, kun kylätalot toimivat hubeina. Tästäkin on hyviä kokemuksia erilaisilla maaseutualueilla.

Kasvu Open Oy

28.9.2021

Valitut teemat tukevat globaaleja tarpeita ja vahvistavat alueen yhteistä tekemistä muiden toimijoiden kanssa. Voidaanko strategiatyön yhteydessä tunnistaa tai kuvata tarkemmin olemassa olevaa tilannetta, Keski-Suomen alueen jo toimivia, strategiaa tukevia yrityksiä, toimintamalleja ja kyvykkyyksiä? Ja toisaalta myös niitä, mihin erityisesti tulevaisuudessa Keski-Suomen ja siellä toimivien yritysten, yhteisöjen ja muiden tekijöiden pitää kiinnittää huomiota? Kaipasin, että strategiassa olisi tarkemmin tuotu esille, mitkä tavoitteista ja toimenpiteistä ovat ns. välttämättömiä/tärkeimpiä ja mitkä toimenpiteet tukevat näitä toimia.

Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan kunnanhallitus 20.9.2021 § 205

24.9.2021

katso muut kommentit ja terveiset

Paremmiin Yhdessä ry, Sibomana Emmanuel

23.9.2021

Kasvun kärjissä biotalous, digitaalisuus ja teknologia avautuvat helpommin, hyvinvoinnin alueen innovatiivisuutta ja mahdollisuuksia pitäisi siksi erityisesti korostaa ja huomioida. Täällä perustettavien yritysten lisäksi Keski-Suomeen pitäisi myös koettaa saada kansainvälisten yritysten toimintaa. Näiden hyvien tavoitteiden onnistumiseksi oleellista on saada Keski-Suomeen osaamista ja työntekijöitä muualta maailmasta. Jotta he pysyisivät täällä ja osallistuisivat maakuntamme kehittämiseen, Keski-Suomi ei saa olla heille vain paikka tehdä työtä ja businesta vaan elinympäristö, jossa he haluavat asua. Tällöin pitää kiinnittää erityistä huomiota kotoutumisen tukemiseen ja yhteiskunnan vastaanottavuuden lisäämiseen.

Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liiton lausunnon on valmistellut aluekehitysjohtaja Heli Seppelvirta

22.9.2021

Kasvun kärjet on kirjoitettu yleisellä tasolla, jonka vuoksi sisällöistä ei saa kovin syvästi kiinni. Tämä on asia, joka pitää hyväksyä, kun tehdään tiiviitä ja ytimekkäitä asiakirjoja.

Keski-Pohjanmaan liitto

15.9.2021

Kasvun kärjet pohjautuvat Keski-Suomen vahvuuksiin, joita on edistetty pitkäjänteisesti eri strategiakausilla. On hyvä, että kasvun kärkien tarkempia tavoitteita ja sisältöjä on avattu strategiassa ja tuotu esille, miten ne liittyvät maakunnan vahvuuksiin ja erityispiirteisiin. Näin kasvun kärjillä voidaan myös erottautua muista alueista, joilla on samantyyppisiä painotuksia.

Digitalisaation huomiointia läpileikkaavana tekijänä voidaan pitää kannatettavana ratkaisuna. Tavoite ihmisyyden, digitalisaation ja teknologian yhdistämisestä vastaa tulevaisuuden haasteisiin ja yhdistää kasvun kärkiä myös toisistaan riippuvaksi kokonaisuudeksi.

Keski-Suomen Liikunta ry

3.9.2021

Strategia on valintoja, ja mielestäni tässä on huomioitu hyvin Keski-Suomen vahvuudet ja erityispiirteet, jotka tukevat aluekehittämistyötä.

Hyvinvointiala on globaalisti vahvistuva markkina, ja Keski-Suomella on hieno mahdollisuus päästä mukaan näille markkinoille esim. liikunnan ja hyvinvoinnin erilaisilla tuotteilla ja osaamisella.

Globaalista näkökulmasta maakunta tarvitsee vientiteollisuutta, ja siksi saavutettavuus on merkittävä asia sekä perinteisen teollisuuden että osaamisen viennin näkökulmasta.

Kasvun maaperä

Onnistummeko näillä talouden ja uusiutumisen toimenpiteillä edistämään Keski-Suomen menestymistä? Mitä näkökohtia pidätte strategian toteutuksessa tärkeinä omissa organisaatiossanne?

Kaakkuriniemi Vesa, Jyvä-Hamppu

11.10.2021

Ilmeisesti strategiassa oletetaan yhä talouskasvun jatkuvan, mutta jo nykypäästöt ovat moninkertaisesti liikaa ja metsätalouden kasvattaminen aiheuttaisi niitä vielä merkittävästi lisää. Suojelua pitää siis lisätä 30% suojeluasteen saavuttamiseksi 2030 mennessä ja tuohon lukemaan ei tulisi jämähtää metsäisessä maakunnassa vaan kasvattaa suojelua entisestään 50%:iin 2050 mennessä.

Polttopapaa energiantuotanto ja -varastointi on oikein mainittukin keinona, mutta se on käytännössä ainoa tie hiilineutraaliin energiantuotantoon. Ainoat poltettavat resurssit olisivat enää biokaasu, vety ja erittäin hankalasti muuten käsiteltävä jäte.

Ruokaturva olisi omalle organisaatiolleni tärkeää huomioida ja siinä viljelyalan ja lähilogistiikan optimointi ja suljettu ravinnekierto. Lisäksi on saatava kaupunkien yhteiskuntaliete neutraloitua saasteista kuten mikromuovista ja lääkejäämistä, jotta sitä voidaan käyttää ruoantuotannossa myös luomupelloilla. Tällä hetkellä ravinteet ehtyvät pelloista, koska maatalous on liian voimaperäistä, fossiililannoitettua tai liian suuren karjatalouden piirissä ja ihmisen oma biojäte ei kierrä pelloille.

Meidän tulee hyödyntää ekologian erikoisosaamistamme yliopiston kanssa ja näyttää mallia tieteeseen pohjautuvien luonnonsuojelukeinojen käyttöönotossa. Polttopapaa energiantuotanto ja energian säästö rakennusten lämmitettyä tilaa ja lämmöntarvetta säädin ja remontein pienentämällä saatetaan kovalla työllä ja merkittävästi investoinneilla päästä 2050 mennessä hiilineutraaliin tilaan. 2035 ei tule näilläkään strategian kärjillä onnistumaan. Yritysten on jaettava avoimesti ideat ja kaikilta tulee ottaa dataa ja aineistoa kestävimmän mahdollisen ratkaisun luomiseen. Nyt ei ole enää aika kilpailla toisia vastaan vaan yrittää selvittää ja nykykapitalismi ei tarjoa enää väylää tähän.

**Keski-Suomen Vihreät, Keski-Suomen Vihreä
maakuntavaltuustoryhmä, Hyöky Elma**

8.10.2021

Erityisesti pidämme tätä näkökohtaa tärkeänä: "Talouden kasvu ei voi perustua luonnonvarojen hävittämiseen, velkaantumiseen tai hyvinvoinnin heikkenemiseen". Painopisteessä tulisi ottaa vahvemmin huomioon biokaasu.

Toisen asteen koulutuksen vahvistaminen on erikseen mainittuna ja on tärkeää, että erityisesti ammatillisen koulutuksen laatuun panostetaan, jotta koulutus tuottaa osaavia, tehokkaita nuoria ammattilaisia, jotka ovat valmistumisen jälkeen valmiita ja työmarkkinoiden käytettävissä.

--> Erilaiset digitalisaation tuomat innovaatiot tukevat opiskelua, mutta pääpaino on silti oltava varsinaisessa opetuksessa ja sen määrässä sekä laadussa, etenkin kun kyse on palvelu- ja kontaktiammateista. Laadukas ammatillinen koulutus sekä ketterät muuntokoulutukset ovat tärkeä linkki kilpailukyyn synnyttämisessä.

Yrittäjyyteen kannustaminen on nopein ja tehokkain keino nostaa alueen elinvoimaa ja myös luoda uusia työpaikkoja. Kasvu- ja PK-yritysten lisäksi huomiota pitää kiinnittää mikro- ja yksinyrittäjien tukemiseen ja heidän toimintaedellytysiensä varmistamiseen. Lisäksi osa-aikayrittäjyyden ja myös kausiyrittäjyyden tukeminen on tärkeää ja tällä hetkellä valtakunnallinen tuki näihin on lähes olematonta.

--> Yritystoiminnan nivelvaiheisiin tukea.

--> Yrityshautomot, -testaamot sekä panostukset nuorten yritysideoiden kehittämiseen

--> Yrittäjyyskasvatukseen ja -koulutukseen panostamisen jo peruskoulusta lähtien ja erityisesti toisen asteen koulutuksen yhteydessä.

Mielen hyvinvoinnin korostaminen strategiassa on ajankohtaista ja perusteltua. Tärkeää on pyrkiä ennaltaehkäisemään ihmisten joutumista sairas- ja työkyvyttömyyseläkkeelle ja pitää huolta erityisesti lasten ja nuorten mielenterveydestä.

--> Mitä tarkoitetaan "matalan kynnyksen hyvinvointipalveluilla", joita luvataan huolehtia saataville kaikenikäisille ja koko maakunnan alueella?

**Jyväskylän ammattikorkeakoulun
opiskelijakunta JAMKO**

8.10.2021

Tavoite korkeakoulutettujen määrän lisäämisestä on kunnianhimoinen, mutta tärkeä ja hyvinkin saavutettavissa tavoitteellisella työllä. Koulutusta vastaavia työpaikkoja on kuitenkin lisättävä samassa suhteessa, jotta osaavat ammattilaiset eivät muuta muualle töiden perässä. Taustamateriaalista käy ilmi, että koulutetuin väestö löytyy Keski-Suomesta. Tästä kannattaa pitää kiinni huolehtimalla opiskelijoista ja opiskelun korkeasta laatusostasta.

Keski-Suomen ELY, Lausunnon pohjana olevat tiedot on kerätty ELY-keskuksen vastuualueilta ja yhteisistä toiminnoista.

8.10.2021

-Jatkuvan oppimisen turvaamisen ja osaamistason noston osalta tulisi korostaa, että jatkuvan oppimisen ja osaamistason nosto edellyttää elinikäisen ohjauksen saatavuutta matalalla kynnyksellä kaikille ikäryhmille. Tällöin uuden osaamisen hankkiminen sujuu ilman yksilön tai yhteiskunnan resurssien hukkaamista.
-Mielen hyvinvoinnin nostaminen aluekehittämisen näkökulmaksi on tärkeä nosto hetkessä, jossa mielenterveysongelmat kasvavat. Tavoite on myös hyvin linjassa "Sydän Suomen" -painopisteen näkökohtien kanssa.
- Kaikki painopisteen tavoitekokonaisuudet ovat sellaisia, joissa ELY-keskuksella on merkittävät mahdollisuudet olla edistämässä niiden toteuttamista.

Jyväskylän yliopisto

8.10.2021

Tässä osiossa s.9 on kaikkein selkeimmin tunnistettu osaamisen uudistamisen tarpeet. Lista on kattava mutta käytännön toimenpiteiden toteutuminen maakuntaohjelmassa vuoteen 2025 asti lopulta ratkaisee.

MTK Keski-Suomi

8.10.2021

Kasvun maaperän kohta perustuu hyvin kattavasti osaamisen, uudistuminen ja tuottavuuden kehittymisen lähtökohtiin, jotka pätevät erinomaisesti kaikkeen toiminnallisuuteen maakunnassamme. Maa- ja metsätalouden kannalta tavoitteet ovat tarkoituksenmukaisia. Kannattava, resurssitehokas maa- ja metsätalous tukee kestävästä luonnonvarojen käyttöä ja ilmasto- ja ympäristötoimenpiteitä.

Keskeinen strateginen näkökohta maaseudun yrittäjien ja asumisen sekä lisääntyvän maallemuuton kannalta on digitalisaation mahdollisuudet koko maakunnassa. Nopea ja varma tietoliikenneyhteys on kriittinen tekijä taajaman ulkopuoliselle alueelle. Saavutettavuuden parantaminen on oleellista maaseutu-asumisen, -yrittämisen ja monipaikkaisuuden kannalta. Etenkin alemman väyläverkoston ja verkkoyhteyksien parantaminen vaikuttaa oleellisesti maakunnan pito- ja vetovoimaan.

Kaiken kaikkiaan teksti on myönteinen ja innostava. Yksi kohta, on mielestämme provosoiva ja kielteinen: Ymmärrystämme on meidänkin parannettava: talouden kasvu ei voi perustua luonnonvarojen hävittämiseen, velkaantumiseen tai hyvinvoinnin heikkenemiseen. Miksi tässä lyödään reilusti yli ja tyyli on kovin erilainen kuin muun tekstin? Asiasisältö edes ole kaikilta osiltaan relevantti!

Suomen metsäkeskus, Äänismaa Pekka

8.10.2021

Strategiassa on kuvattu strategisia tavoitteita ja yleisempiä niihin liittyviä osatavoitteita. Käytännön toimenpiteitä on strategiassa kuvattu vielä varsin yleisellä tasolla.

Uusiutumisen ja osaaminen ovat strategian keskeisiä panostusalueita. On hyvä, että tutkimus- ja kehittämismenojen osuudelle on asetettu konkreettinen tavoitetaso. Väestön ikääntyminen ja muut työvoiman saatavuuteen liittyvät haasteet edellyttävät uudenlaisten toimintamallien kehittämistä kaikilla toimialoilla.

Saarijärven kaupunki, Rusanen Timo

8.10.2021

Kyllä. Meille tärkeitä näkökohtia: Vahvan maakunnallisen koulutusyhteistyön ja edunvalvonnan edelleen vahvistaminen. Biotalouskampuksen toiminnan kehittäminen kansallisessa ja kansainvälisessä verkostoissa. Uuden ohjelmakauden rahoituksen suuntaamista yritysten investointien ja tietoliikenneverkkojen rakentamiseen. Saarijärvi-Viitasaari-seudun rahoituksen tehokas hyödyntäminen.

Laukaan Seudun Luonto ry, Heinimaa Sirkka

8.10.2021

Hienoinen ristiriita on siinä, että koko ajan pyritään kehittämään automatisaatiota ja tulemaan toimeen mahdollisimman vähillä työntekijöillä ja saman aikaisesti nostamaan työllisyysastetta. Työllistämisen kannalta olisi hedelmällisempää tarkastella miten me saisimme mahdollisimman monta ihmistä palkattua töihin. Kolmannen sektorin, yhdistysten ja yleishyödyllisten yritysten, osuutta työllistäjänä voitaisiin kehittää. Tarvitaan myös nykyistä parempia siltoja työttömien ja työvoimaa tarvitsevien välille.

**VTT Technical Research Centre of Finland Ltd,
Biomateriaalien prosessointi ja tuotteet**

8.10.2021

TKI-panostusten nostaminen on oleellista organisaatiollemme kuten myös pyrkimys kannattavuuden, viennin ja jalostusarvon kasvattamiseen. Tärkeää on samaan aikaan huolehtia että kasvu tapahtuu kestäväällä tavalla, pystymme hillitsemään ilmastonmuutosta ja edistämään monimuotoisuutta. VTT:lle tärkeää on erityisesti kasvun kärjistä bio- ja kiertotalous sekä teollisuuden uudistuminen. Toki myös hyvinvointi on oleellinen osa kokonaisuutta.

Jämsän kaupunki, Kaupunginhallitus

8.10.2021

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki katsoo, että kasvun maaperää tulee lannoittaa myös maakuntakeskuksen ulkopuolella. Jämsän kaupungilla on erittäin myönteiset kokemukset korkeakoulujen kanssa tehdystä koulutusyhteistyöstä ja se tulisi kirjata maakunnan strategiaan tavoitteeksi.

Jämsän kaupunki katsoo edelleen, että myönteisellä mielikuvalla, tunnelmajohtamisella ja hyvällä fiiliksellä on suuri merkitys sille, minkälainen maakunnan kasvun maaperän on.

**Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia,
Kehittämispalvelut, johtoryhmä**

7.10.2021

Ylimpään kappaleeseen haluamme lisätä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten lisäksi oppilaitokset, joiden rinnalla kasvaa tutkimukseen ja kehittämiseen ohella kasvuun panostavia yrityksiä. Osaamistason nostamis -kappaleeseen tulee lisätä työelämässä tapahtuva osaamisen kehittäminen (myös muissa kuin korkeakoulutusta edellyttävissä työtehtävissä). Työllistymisen edistämisen -kappaleeseen lisäys siitä, miten huolehdimme siitä, että jokainen pääsee hyödyntämään potentiaaliaan (tarkoittaa myös ns. heikommassa asemassa olevia).

**Keski-Suomen Kylät ry, Kaisu Kumpulainen,
Laukkanen-Abbey**

7.10.2021

Nämä kohdat erityisesti edistävät omaakin toimintaamme:

- Hyödynnämme teknologiaosaamista, digitaalisuutta, robotteja ja materiaali teknologiaa tuottavuuden nostamiseksi - siis etätyö

Hyödynnämme digitalisaatiota oppimisessa ja koulutuksessa

Tuemme hyvinvointia tekemällä luonto- ja kulttuurivaikutukset näkyviksi

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry

7.10.2021

Hyvinvointipalvelu -käsite ei kata järjestöjen toteuttamaa yleishyödyllistä, hyvinvointia edistävää toimintaa, joka rakentuu pitkälti vapaaehtoisuuden ja ihmisten omanehtoisuuden varaan.

Erillisenä osaamistason nostossa on hyvä näkyä ammatillinen toisen asteen koulutus. Ei riitä, että toisen asteen koulutus on pelkästään jatkuvan oppimisen keinojen sisällä.

**Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak,
Timo Parkkola / Koulutusjohtaja,
Kulttuurituotannon ja tulkkauksen tulosityksikkö**

7.10.2021

Painopisteen lähtökohdaksi on valittu erinomaisesti hyvinvoinnin rakentuminen oppimiselle, osaamiselle, tutkimukselle ja innovaatioille. Se vastaa myös Humanistisen ammattikorkeakoulun strategian lähtökohtia. Myös laajemmin ammattikorkeakoulujen näkökulmasta osaaminen nähdään tarvittavien yhteiskunnallisten muutosten suurimpana yksittäisenä aikaansaavana voimana. Myös kokonaisuutena painopiste vastaa erittäin hyvin Humakin omiin tavoitteisiin ja rakentaa vahvoja yhteistyön mahdollisuuksia maakunnan kehittämiseen.

Pohjois-Pohjanmaan liitto

6.10.2021

Erinomaista on, että strategiassa on tunnistettu työssä jaksamisen ja ennaltaehkäisyn näkökulma. Yhä useampi suomalainen jää ennenaikaisesti työkyvyttömyyseläkkeelle nimenomaan mielenterveydellisistä syistä. Yrittäjien jaksaminen on tärkeä painopiste. Työn murros on hyvä tunnistaa vahvemmin. Tuottavuuden nostamisen tavoitteen yhteydessä olisi voinut nostaa toimialoittaista tasoa ja näkemystä esille. Hyvinvointitalous on tunnistettu ja tunnustettu painopiste strategiassa.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

6.10.2021

Kannustamme tavoitteiden karsimiseen ja konkretisoimiseen, jotta todellisia ja mitattavia tuloksia olisi mahdollisuus saavuttaa vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteissa voisi paremmin näkyä, mikä tuo Keski-Suomelle konkreettisen kilpailuedun. Näemme tärkeäksi koulutustason nostamisen. Esimerkiksi toisen asteen koulutuksen, ammattikorkeakoulun ja yliopiston yhteistyö (EduFutura) tulisi näkyä tavoitteissa. Oman organisaatiomme kannalta tärkeää on osaamistason nostaminen Keski-Suomen kilpailukyvyyn nostamiseksi.

Hankasalmen kunta

6.10.2021

Nämä talouden ja uusiutumisen toimenpiteet ovat ensiarvoisen tärkeitä koko maakunnan elinvoiman kannalta. Sivistykselliset tavoitteet ovat myös hyviä, mutta kyllä jossain määrin syleilevät kaikkea mahdollista, jolloin jää epäselväksi, mikä on keskeisintä strategiassa.

”lisäämme korkeakoulutusta niin, että 25–34 vuotiaista 50 prosenttia on korkeakoulutettuja vuoteen 2030 mennessä”
”lisäämme koulutuksen ennakointi- ja reagointikykyä ja kannustamme opiskelijoita työvoimaa kipeästi tarvitseville aloille”
”vahvistamme toisen asteen koulutusta ja sen yhteyttä yritysten kasvun ja kehittämisen edistäjänä”

Työvoimatarve ei lähitulevaisuudessa kohdistu siis vain korkeakoulutettuihin, ja hyvien palvelujen sekä esimerkiksi teollisuuden ja matkailun kehittämisen turvaaminen edellyttää myös muiden kuin korkeakoulutettujen alojen koulutuksen vahvaa huomioimista. Osaamisen tason noston ohella katseen strategiassa tulisi ehkä nykyistä vahvemmin olla osaavan työvoiman turvaamisessa korkeakoulutusta matalamman koulutuksen työpaikoissa, joiden työpaikkatarpeet tulevaisuuteen ovat jo nyt osin hyvin ennakoitavissa ja työvoimapula jo nyt päällä. Maistereista ei useinkaan täydennyskouluteta osaavia lähihoitajia eikä tohtoreista laitoshuoltajia tai nuorisotyöntekijöitä.

Elinkeinoelämän kehittämisessä maakuntaliitolla on oltava vahva rooli yhdessä kuntien ja yrittäjien kanssa. Se strategian kautta tulee hyvin esiin. Aluekehityksen rahoituksen kohdentamisen tulee jatkossa perustua strategian mukaisiin hankkeisiin ja siihen on luotava ohjaavat tavoitteet.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

6.10.2021

- Sosiaalialan työvoimapulan (sosiaalityöntekijät, sosionomi AMK ja lähihoitajat) ratkaisemiseen on tartuttava voimallisesti ja keskittyttävä alojen veto- ja pitovoiman sekä osaamisen vahvistamisen kysymyksiin nykyistä vahvemmin julkisissa ja yksityisissä organisaatioissa.
- Sote-palveluja hankitaan julkisilla rahoilla runsaasti yksityisiltä tuottajilta. Vaatisi uusia, innovatiivisia, ketteriä ja kustannustehokkaista yhteiskehittämisen menetelmiä ja malleja.
- Mielen hyvinvoinnin tuominen osaksi aluekehittämistä on tärkeä avaus. Teeman tulisi näkyä vahvemmin muissakin aluekehittämisen painopisteissä, sillä mielen hyvinvointi on tärkeä osa niitä kaikkia.
- Kansalais- ja järjestötoiminnalla on keskeinen merkitys myös mielen hyvinvoinnin edistäjänä, ei pelkästään hyvinvointipalveluilla
- Sosiaalinen kestävyys huomioitava vahvemmin tässä painopisteessä

Luonnonvarakeskus, Lehto Jani

30.9.2021

Näemme hyvänä ja tärkeänä tavoitteen lisätä tutkimustoimintaa sekä tutkimuksen ja kehittämisen työpaikkojen määrää niin, että maakunnan tutkimus- ja kehittämismenot nousevat neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä.

Ohjelmassa on myös mainittu vahvana juonteena hyvinvointi, ja maaseudun tarjoama hyvinvointi ja viihtyvyys rakentuvat luontevasti kulttuuriympäristöille. Aineettoman kulutuksen pitäisi nopeastikin ja aivan varmasti vuoteen 2050 mennessä muodostaa suuri osa kokonaiskulutuksesta. Näkemysmme mukaan olisi suotavaa tarttua tähän mahdollisuuteen strategisesti, ja alkaa rakentamaan Keski-Suomen pitkän aikavälin kestävää tulevaisuutta myös tämän varaan. Ensimmäiset askeleet olisi otettava jo nyt, jotta nämä kulttuuriympäristöt eivät häviä kokonaan.

Kasvun maaperän ja kestäväen maailman kasvattajan painopisteissä työllisyystavoitteet voisi linkittää kokonaiskestäväen biotalouden ja luonnon monimuotoisuuden suojelun tavoitteisiin. Luonnon monimuotoisuutta tukevilla suojelu- ja ennallistamistoimilla voi olla myös työllisyyttä ja yhteisöllisyyttä lisääviä vaikutuksia, joten hyödyt kattavat strategiat tavoitteet laajasti.

, Laurila Ilkka

30.9.2021

Näemme hyvänä ja tärkeänä tavoitteen lisätä tutkimustoimintaa sekä tutkimuksen ja kehittämisen työpaikkojen määrää niin, että maakunnan tutkimus- ja kehittämismenot nousevat neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä.

Ohjelmassa on myös mainittu vahvana juonteena hyvinvointi, ja maaseudun tarjoama hyvinvointi ja viihtyvyys rakentuvat luontevasti kulttuuriympäristöille. Aineettoman kulutuksen pitäisi nopeastikin ja aivan varmasti vuoteen 2050 mennessä muodostaa suuri osa kokonaiskulutuksesta.

Näkemysmme mukaan olisi suotavaa tarttua tähän mahdollisuuteen strategisesti, ja alkaa rakentaa Keski-Suomen pitkän aikavälin kestävää tulevaisuutta myös tämän varaan.

Ensimmäiset askeleet olisi otettava jo nyt, jotta nämä kulttuuriympäristöt eivät häviä kokonaan.

Kasvun maaperän ja kestäväen maailman kasvattajan painopisteissä työllisyystavoitteet voisi linkittää kokonaiskestäväen biotalouden ja luonnon monimuotoisuuden suojelun tavoitteisiin. Luonnon monimuotoisuutta tukevilla suojelu- ja ennallistamistoimilla voi olla myös työllisyyttä ja yhteisöllisyyttä lisääviä vaikutuksia, joten hyödyt kattavat strategiat tavoitteet laajasti.

Kasvu Open Oy

28.9.2021

Strategia sisältää hienoja tavoitteita, mutta vai vähän konkreettista kuvausta, kuinka nämä asiat tullaan saavuttamaan. Onko valittujen kärkiteemojen osalta tunnistettu olemassa oleva tilanne, jota halutaan kehittää eteenpäin ja seurata kehittymistä strategiakauden ajan? Miten tulevaisuuden tilannekuvaa tuodaan esille ja millaisia välitavoitteita strategia-ajalle asetetaan?

Yritysten kasvun tukeminen valituissa kärkiteemoissa on meidän kannalta tärkeä teema ja voimme osaltamme olla tuomassa tilannekuvaa kasvun haasteista, pullonkaloista, toimenpiteistä ja tarpeista.

Pohjois-Savon liitto

27.9.2021

Toimenpiteet kattavat strategiassa tunnistetut talouden muutostekijät. Niiden toteuttaminen edistää maakunnan menestystä.

Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan kunnanhallitus 20.9.2021 § 205

24.9.2021

katso muut kommentit ja terveiset

Paremmiin Yhdessä ry, Sibomana Emmanuel

23.9.2021

Toimenpiteet vaikuttavat hyviltä, mutta onko niiden toteuttamiseen todella resursseja? Lisäksi kaikki toimenpiteet eivät ole vain maakunnan päätettävissä, kuinka niitä edistetään valtakunnallisesti? Esim. yrittäjyyteen kannustaminen vaatii aivan uusia tukimuotoja, onko niitä mahdollista tarjota maakunnallisesti?

Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liiton lausunnon on valmistellut aluekehitysjohtaja Heli Seppelvirta

22.9.2021

Sisällöt ovat monipuolisia ja suuntaa antavia. Jää toimijoiden tehtäväksi toteuttaa käytännön toimenpiteitä ja luoda polku haastavia tavoitteita kohti.

Etelä-Pohjanmaan liiton näkökulmasta mainitut asiat ovat hyvin samankaltaisia valmisteilla olevassa Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategiassa. Molempien maakuntien strategioissa on huomioitu hallitusohjelman koulutus- ja TKI-tavoitteet samalla tavalla. Näissä teemoissa Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo yhteistyön tiivistymistä Keski-Suomen TKI-toimijoiden kanssa.

Keski-Pohjanmaan liitto

15.9.2021

Tutkimuksen vahvistaminen, koulutustason nostaminen sekä osaamisen ja työllisyyden edistäminen ovat kansallisesti merkittäviä tavoitteita. Työllisyyden edistämisen tavoitteet ovat hyvin valittuja, mutta osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvä työperäinen maahanmuutto voisi olla tavoitteissa vahvemmin esillä. Hyvinvoinnin nostaminen keskiöön myös kasvun näkökulmasta on erityisen kannatettavaa.

Keski-Suomen Liikunta ry

3.9.2021

Oman organisaation näkökulmasta merkittävään rooliin nousee keskisuomalaisten hyvinvoinnin tukeminen. Tarvitsemme tulevaisuudessakin sekä fyysisesti että psyykkisesti terveitä työntekijöitä. Ihmisten hyvinvointiin suunnatut panokset turvaavat elinvoimaiset yritykset sekä aktiivisen kansalaistoiminnan. Keski-Suomessa on useita kansalaisten hyvinvointia edistäviä tahoja, joiden yhteistyöllä saadaan luonnon, liikunnan, kulttuurin ja yhteisöllisyyden hyvinvointivaikutukset näkyväksi sekä siirtymään käytännön toiminnaksi.

Kestävän maailman kasvattaja

Onnistummeko näillä toimenpiteillä sopeuttamaan toimintaamme lähemmäs maapallon kantokykyä? Mitä näkökohtia pidätte strategian toteutuksessa tärkeinä omissa organisaatioissanne?

Kaakkuriniemi Vesa, Jyvä-Hamppu

11.10.2021

Resurssien kulutusta on laskettava 75%, luovuttava pääosasta autoja ja autoilua, pienennettävä lämmitettyä tilaa ja oikeasti kierrätettävä 100% metalleista, varsinkin harvinaisemmista. Tuulivoimaa on rakennettava kaupunkien keskustoihin, teiden varsille ja teollisuusalueille.

Systeemisten riippuvuuksien kartta tulee piirtää ensimmäisenä, ja ryhtyä sen pohjalta purkamaan ratkaisua hidastavia tekijöitä, mm. piilotettuja valtarakenteita. Tosiaan metsäistä aluetta on kasvatettava ja teollista aluetta pienennettävä.

Lihansyönti on vähennettävä lyhyessä ajassa murto-osaan nykytasosta ja ihmisten on saatava parempilaatuista kasvispohjaista ravintoa. Maatiloilla tarvitaan täysi tuotantosuunnan remontti kohti monipuolista kasvituotantoa ja tuotteiden jalostusta tiloilla ja niiden yhteistoimintana.

Bioenergia ry, Laurikka Harri

8.10.2021

Hiilineutraalius vuonna 2035 tuo painopisteelle uskottavuutta ja on linjassa valtakunnallisen tavoitteen kanssa. On erittäin hyvä, että mukaan on nostettu myös hiilidioksidin talteenotto ja hyötykäyttö. Hiilidioksidin kierto voi olla myös olennainen osa kiertotaloutta. Parasta vaikuttavuutta voidaan rakentaa, jos hiilidioksidi on peräisin kestävästä sivuvirtabiomassasta, sillä tällöin talteenottoon liittyvät investoinnit tukevat uusiutuvaan luonnonvaraan perustuvaa ja usein lähialueella toimivaa hankintaketjua (vs. fossiilisiin tuontipolttoaineisiin perustuvat hankintaketjut).

Suomessa liikenteessä, lämmityksessä ja työkoneissa käytetään vielä tällä hetkellä merkittävässä määrin fossiilisia energialähteitä. Biokaasun lisäksi etenkin 2021-2025 aikajaksolla tulisi panostaa korkeaseoksisten kehittyneiden biopolttoaineiden tarjontaan liikenteeseen, lämmitykseen ja työkoneisiin. Myös synteettisten nestemäisten polttoaineiden kehittämistä ja tarjontaa Keski-Suomessa kannattaisi edistää.

Tavoitteisiin voisi nostaa myös biohiilen tuotannon ja hyödyntämisen.

Pidämme hyvänä, että myös luonnon monimuotoisuus huomioidaan painopisteessä.

Keski-Suomen Vihreät, Keski-Suomen Vihreä maakuntavaltuustoryhmä, Hyöky Elma

8.10.2021

Emme voi tuudittautua siihen, että luonokseen kirjatulla toimenpiteillä onnistuisimme sopeuttamaan toimintaamme lähemmäksi maapallon kantokykyä. Lisäksi tulee huomioida, että nämä teemat eivät pysy ainoastaan tämän painopisteen alla vaan ne tulisi nähdä laajemmin koko strategiassa. Strategian muissa kärjissä haluamme panostaa vahvasti talouskasvuun ja yritysten liikevaihdon kasvattamiseen. Tämä voi olla ristiriidassa hiilineutraaliustavoitteen (2035) kanssa.

--> Painopisteessä tulee ottaa maatalous ja tuulivoima mukaan strategiaan entistä vahvemmin.

--> Luonnonpuistojen ja luonnonsuojelualueiden hyvinvointi, sen tavoittelu ja ylläpito tulee näkyä strategiassa. Luonto tuo hyvinvointia ja meidän tulee antaa kaikille mahdollisuus rakentaa luontosuhdettaan.

--> painopisteeseen hiilinielujen ja suojelualueiden määrä

--> Kuinka muuttuvaa toimintaympäristöä seurataan? (Ohjaukset, hiilimarkkinoiden kehitys yms.)

**Jyväskylän ammattikorkeakoulun
opiskelijakunta JAMKO**

8.10.2021

Ymmärryksen kartuttaminen on tällä hetkellä hyvin tärkeä seikka taistelussa ilmastonmuutosta vastaan, joten on erittäin hyvä, että se on nostettu strategiaan mukaan ja siihen täytyykin panostaa aiempaa enemmän.

JAMKO kannattaa metsäohjelman tavoitetta kestävä ja monipuolisen metsän käytön edistämisestä.

**Keski-Suomen ELY, Lausunnon pohjana olevat
tiedot on kerätty ELY-keskuksen vastuualueilta
ja yhteisistä toiminnoista.**

8.10.2021

Valinnat ovat onnistuneita. Kaikki painopisteen tavoitekokonaisuudet ovat erittäin vahvasti yhteneviä ELY-keskuksen omien, teemaan liittyvien, tavoitteiden kanssa. Pystymme myös tukemaan jokaista painopistettä konkreettisin toimenpitein.

Jyväskylän yliopisto

8.10.2021

Hyviä tavoitteita sillä ilman kestävä taloutta ei voi olla muutakaan. Miten esim. kiertotalousteemat ja osaamisen uudistaminen näkyvät esim. alueen elinkeinoelämän arjessa ohjelmakaudella ja miten tätä tavoitteellisesti edistetään?

MTK Keski-Suomi

8.10.2021

Hiilineutraalisuus syntyy kahta tietä: päästöjä vähentämällä ja sidontaa lisäämällä. Päästöjen valtaosa syntyy energiasta, ja tarkastelu hiilineutraalisuudesta tulee kohdistaa fossiilisten polttoaineiden korvaamiseen biotalouden tuotteille. Maa- ja metsätalous sitoo ja parhaimmillaan varastoi hiilidioksidia. Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuoden 2019 kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt olivat 52,8 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttonnia. Ilmastopimuksen raportointikäytännön perusteissa ei ole mukana mm. metsätaloutta. Keski-Suomen metsät muodostavat merkittävän nettonielun, ja sen tarkastelu osana tasetta vähentäisi Suomen ja Keski-Suomen kokonaispäästöjä. Suomen hiilineutraalisuus tavoite on vuodessa 2035. Pohdimme, tarkoittaako kirjaus: "vähennämme energiatuotannossa ja liikenteessä öljyn ja turpeen käyttöä nopeasti" Pohdimme tarkoittaako tämä keskisuomalaisittain koko Suomen tavoitetta nopeampaa luopumista? Miksi Keski-Suomella olisi muita suurempi vastuu asiassa? Vastuu on yhtäläinen koko massa ja maapallolla, ennemminkin nettotuoton suuruus voisi olla oikea peruste jakaa päästöjen vähennysvastuita. Esitämme sanan nopeasti poistamista.

Maatilaluokan biokaasulaitokset ovat myös osa arjen biotaloutta ja saavutettavuutta. Pidämme tärkeänä, että tekstissä olisi kohta esimerkiksi näin:

Maataloussektorin biokaasutuotannon edistäminen on osa kestävä, uusiutuvaa energiataloutta. Biokaasutuotanto (esim. lannasta ja nurmesta) tehostaa myös ravinnekiertoa ja kiertotaloutta maataloudessa. Perustelemme asian sillä, että biokaasun tuotannon avulla voidaan pienentää sekä maatalouden että liikenteen päästöjä ja samalla kohenevat myös työllisyys ja energiaomavaraisuus.

Tarpeiden yhteensovittaminen ja oikeaan tietoon nojautuva päätöksenteko. Esimerkiksi Europpalainen autojen päästöjen mittausta ja raportointitapa syrjii harvaan asuttuun Suomeen soveltuvaa polttoainetta, biokaasua. Maakunnassamme korostuu, että strategiset linjaukset perustuvat tietoon siitä, ettei yritystoiminnan kestävyystavoite ole este metsien käytölle. Tuomme esiin viime vuonna julkaistun järjestömme ohjelman, joka on hyvä perusta myös monimuotoisuus työhön myös Keski-Suomessa. Korostamme sitä, että monimuotoisuuden edistämisessä on metsänomistajalla tärkein rooli ja sen tulee perustua vapaaehtoisuuteen.

https://www.mtk.fi/documents/20143/173095/MTK_luonnonmonimuotoisuusohjelma_A5_1603_WEB.pdf/ce7a7d9e-a4f8-5c2f-f2d6-c1f44539bba6?t=1584343590289

Pohdimme Suojaamme Luontomme monimuotoisuutta Keski-Suomen strategisena tavoitteena? Kokonaiskestävyyden tavoittelu on keskeisempi tavoite ja siten myös monimuotoisuus on sen osa. Pyydämme kiinnittämään huomion siihen, ettei monimuotoisuuden uhka ole Keski-Suomessa korostunut, siten kuin esimerkiksi Lapin luonnossa. Myöskään muotoisuustiedon saattamista kaikille on erikoinen osa strategian tavoitteena. Mihin tarpeeseen se vastaa? Asiassa on myös yksityisen omaisuuden suojan näkökohta, joka tulee huomioida. Esitämme että strategian kohta Kestävä maailman kasvattaja pohtimaan maakunnan strategisena tavoitteena kokonaiskestävyyttä.

Rakennamme ruokajärjestelmää, joka vaalii lähituotantoa, viljelykasvien monipuolisuutta ja sivuvirtojen hyötykäyttöä

Pidämme erinomaisena, että lähi tuotannon merkitys ymmärretään strategiassa Ymmärrämme tavoitteen viljelykasvien monipuolistamisesta ja kannatammekin sitä realiteetit huomioiden. Keski-Suomen luonnonolosuhteisiin, maatalouden kokoluokkaan ja rakenteeseen sekä maaperään soveltuvin maatalous on kotieläintuotanto, jonka nurmiviljelyä täydentää viljanviljely Lisäksi strategian tiellä on viljelyn, osaamisen ja tuotannon perinteet, jotka tuovat haasteita tavoitteen käytännön toteutumisen kannalta.

Maataloutta ohjaa markkinoiden kysyntä ja EU:n yhteinen maatalouspolitiikka. Markkinoiden ohjausvaikutus perustuu kotimaiseen ja vientikysyntään, ml. paikalliset markkinat. Globaalisti on nähtävissä, että maito- ja lihatuotteiden kulutus on edelleen voimistuva, vaikka se meillä on aleneva. Karja-Suomen, johon Keski-Suomikin kuuluu, luonnon ja kasvuolosuhteista nousee nurmivaltainen kotieläintuotanto, joka on alueen tuotannon globaali vahvuus, sen metaanipäästöistä huolimatta. Nurmivaltainen ja laiduntava karjatalous ovat hiilen sitoutumisen ja myös maaseutumaiseman kannalta myönteisiä asioita. Maito- ja lihatuotteiden kestävä tuotanto on maakuntamme kilpailutekijä ja sen muodostama nurmi – lanta - energia -ketju on maakuntamme vahvuus. Markkinatoimijoiden vastuu on muodostunut suureksi kotimaisen ruuantuotannon arvoketjun vahvistajana. On perusteltua sanoa näin, koska kotimaisella tuotannolla on etuja, joita muualla ei ole, se on läpinäkyvää ja meidän omissa käsissämme.

Elintarvikemarkkinoiden pääpaino on Suomessa ja meidän maakunnassamme ketjuuntuneen vähittäiskaupan hallinnassa. Paikallismarkkinoita ei juurikaan ole, vaikka siihen on tehty ponnisteluja.

Näemme mm. maa- ja metsätaloudessa biodieselin ja biokaasun maatilatason tuotannon varten otettavaksi vaihtoehdoksi savuttaa päästöjen vähentymistä. Biodieselissä on myös kokonaistaloudellisuutta ja resurssiviisautta sekä kiertotaloutta, kun toimivat polttomoottorikoneet käytetään loppuun. Tämä pätee muuhunkin toimintaan; hallitsemattoman nopea siirtyminen on ennemminkin rasite maapallon kantokyvyille kuin pitkän tähtäimen hyöty.

Suomen metsäkeskus, Äänismaa Pekka

8.10.2021

Strategiassa on kuvattu strategisia tavoitteita ja yleisempiä niihin liittyviä osatavoitteita. Hiilineutraaliuteen tähtäävän tiekartan laatiminen on keskeisessä roolissa toimenpiteiden konkretisoimisessa ja Suomen metsäkeskus pitää hyvänä ja tärkeänä, että se laaditaan osallistavia suunnitteluperiaatteita noudattaen.

Suomen metsäkeskus pitää erittäin hyvänä, että Keski-Suomen alueellinen metsäohjelma 2021-2025 on huomioitu strategian tausta-aineistona sekä sen ympäristöselosteessa. Strategia on hyvin linjassa laajalla osallistavalla menetelmällä laaditun metsäohjelman kanssa.

Keski-Suomi on vahva edelläkävijä metsäbiotalouden uusien tuotteiden ja ratkaisuiden kehittämisessä. Panostaminen jatkossakin korkean lisäarvon biotaloustuotteiden kehittämiseen ja kaupallistamiseen tukee kestävämmän yhteiskunnan toteutumista. Suomen metsäkeskus pitää tärkeänä, että bio- ja kiertotalouden kehittämisessä huomioidaan tuotteiden ja palveluiden arvoketjut metsistä kuluttajille saakka. Tärkeää on myös varmistaa riittävät panostukset metsäbiotalouden TKI-toimintaan sekä huolehtia myös alemman tieverkon toimintakunnosta.

Suomen metsäkeskus pitää tärkeänä panostuksia ilmastokestävään metsätalouden kehittämiseen tulevaisuudessakin. Erityisesti kehittämistyötä tarvitaan vielä turvemaiden sijaitsevien metsien hoidossa. Huomiota tulee kiinnittää metsien terveyteen ja hiilensidontakapasiteettiin. Alueen metsät ovat pääosin yksityisessä omistuksessa, minkä vuoksi strategian tavoitteiden saavuttaminen edellyttää panostusta tiedon välittämiseen ja metsänomistajien osaamisen kehittämiseen.

Myös talousmetsien luonnonhoito ja metsien monimuotoisuuden turvaaminen ovat tärkeitä panostusalueita. Suomen metsäkeskus tukee strategian ympäristöselostuksessa esille nostettua tarvetta lisätä metsien vapaaehtoista ja pysyvää suojelupinta-alaa ja edistää talousmetsissä tehtävien luonnonhoitotoimien vaikuttavuutta luontotyyppien ja lajien elinvoimaisuuteen. Maakunnan ekologisen kestävyuden parantamiseksi tarvitaan myös elinympäristöjen ennallistamiseen ja kunnostukseen tähtääviä toimenpiteitä. Monimuotoisuustavoitteiden saavuttamista tukee avoimen metsä- ja luontotiedon kehittäminen ja sen hyödyntäminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia kehittää uusia palveluita sekä harjoittaa entistä älykkäämpää ja kokonaiskestävyteen tähtäävää metsätaloutta.

Saarijärven kaupunki, Rusanen Timo

8.10.2021

Tavoitteet ovat hyvät. Siirtymävaiheen erityisenä haasteena on muutosten kourissa painivien yritysten toiminta- ja kehittymiskyvyn säilyminen. (esim. toiminnassa olevien maatilojen määrä)

Tuulivoimaan liittyvät asiat tulevat olemaan merkittävässä roolissa lähivuosina yhteisen näkemyksen eteen tarvitaan yhteistyötä maakunnassa.

Laukaan Seudun Luonto ry, Heinimaa Sirkka 8.10.2021

Hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi vuoteen 2035 voisi tuoda enemmän konkretiaa jo strategia tasolle. Tarvitsemme lisää metsiin sitoutuneita hiilivarastoja ja maaperään hiiltä sitovia viljelymenetelmiä. Luonnon monimuotoisuuden suojeleminen vaatii keinoja sitouttaa alueen kuntia tähän toimintaan, koska maankäytöstä päätetään pitkälti kuntien kaavoituksessa ja ympäristölupien myönnössä. Maakuntatasolla tulisi olla ympäristöosaajia, jotka auttaisivat kuntia tässä tehtävässä.

VTT Technical Research Centre of Finland Ltd, Biomateriaalien prosessointi ja tuotteet 8.10.2021

Toimenpiteet voisivat olla konkreettisempia erityisesti maaperän ja monimuotoisuuden edistämisen osalta.

Jämsän kaupunki, Kaupunginhallitus 8.10.2021

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki katsoo, että esitetyillä keinoilla pyritään vaikuttamaan erityisesti yritystoiminnan ja julkisen sektorin toimintaan. Kestävän kehityksen näkökulmasta muutoksen keskiössä on myös kuluttaja kulutustottumuksiin. Jämsän kaupunki katsoo, että strategian toimenpidevalikoimaan tulee tuoda kuluttajatottumuksiin vaikuttavia keinoja.

Jämsän kaupunki tulee omalta osaltaan sitoutumaan kestävän maailman kasvattajaksi lähiaikoina laadittavan ympäristöohjelman mukaisesti.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia, Kehittämispalvelut, johtoryhmä 7.10.2021

Kappaleen introon maininta siitä, että kestävän tulevaisuuden varmistaminen edellyttää osaamista. Jokainen työntekijä rakentaa kestävästä tulevaisuudesta ja vahvistaa hiilikädenjälkeä. Hiilineutraaliustavoite 2035 -kappaleeseen: tiekartan laatijoihin myös oppilaitokset, joissa kasvatetaan ja koulutetaan muutoksentehtäjiä. Tähän kohtaan maininta erikseen myös julkisen sektorin tärkeästä roolista edelläkävijänä ja suuren volyymin vuoksi merkittävänä toimijana erikseen mainittuna.

Keski-Suomen Kylät ry, Kaisu Kumpulainen, Laukkanen-Abbey 7.10.2021

Määrättömästi ei voi kasvaa, - olipa hienoa kuulla tämä vuosikymmeniä kuullun jatkuva kasvu propagandan asemasta. Paikka, jossa

toiminta on sekä paikallisesti että globaalisti vastuullista ja kestävä, on jo meillä: keskisuomalainen maaseutu. Sitä ei tarvitse erikseen rakentaa, se täytyy vain tunnistaa ja ottaa käyttöön ja parastaa. Metsien käytön kestävyys täytyy varmistaa, ilman sitä meillä ei ole metsää jota hyödyntää.

Matkailu, lähiruoka, virkistys, terveys, hyvinvointi perustuu puhtaaseen luontoon, jota meillä ei ole varaa menettää! Samoin pohjavedet ja ylipäättänsä vesihuolto täytyy pitää kansallisena omaisuutena.

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry**7.10.2021**

Yhdymme KOSKE:n kannanottoon siinä, että ”kestävän maailman tavoittelussa on huomioitava myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus, koska suurissa yhteiskunnallisissa muutoksissa kaikkein heikoimmassa asemassa olevat ihmiset aina kärsivät.”

Keskisuomalaisen ihmisen rooli puuttuu näkökulmana kestävän kehityksen tarkastelusta.

**Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak,
Timo Parkkola / Koulutusjohtaja,
Kulttuurituotannon ja tulkauksen tulosyksikkö****7.10.2021**

Painopisteen sisällöt on laadittu hyvin ja niillä on aitoa merkitystä maapallon kantokyvyn näkökulmasta. Jonkinlainen kysymys kuitenkin herää sen osalta, että kestävyys on tässä tuotu esille lähes yksinomaan ekologisen kantokyvyn näkökulmasta, vaikka esimerkiksi YK:n agenda 2030 nostaa esille myös esimerkiksi sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyteen liittyvät näkökulmat sekä saavutettavuuden ja tasa-arvon näkökulmat. Kantokyvyn näkökulmasta painopisteessä on huomioitu suuri osa välttämättömistä toimenpiteistä. Suojeltujen luontokohteiden määrän lisääminen, kosteikkojen lisääminen ja muu luonnon aktiivinen ennallistaminen ei kuitenkaan näy painopisteessä muutoin kuin pinta- ja pohjavesien osalta. Vesistöjen merkityksen korostuminen strategiassa on kuitenkin merkittävä valinta ja yhdistyy hyvin Lakeland -matkailubrändin kehittämiseen.

Oman organisaatiomme näkökulmasta korostuu erityisesti yhteisöllinen kestävän kehityksen edistäminen, kulttuurinen kestävä kehitys, yhteisen ymmärryksen lisääminen ja nuorten ikäryhmien huoli ympäristöön kohdistuvista uhkatekijöistä. Toivottavaa olisikin, että lapset, nuoret ja tulevat sukupolvet otettaisiin enemmän esille myös tässä painopisteessä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto**6.10.2021**

Vihreä siirtymä on oivallisesti tunnistettu strategiassa ja tavoitteet pystytytty kontekstoimaan maakuntatasoon. Myös Pohjois-Pohjanmaalla vihreän siirtymän tukeminen on uuden maakuntaohjelman painoala. Kestävän, tehokkaan ja vähäpäästöisen energiatuotannon näkökulma olisi voinut olla vahvemmin esillä. Samoin maankäytön ja maankäytön suunnittelun näkökulma.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu**6.10.2021**

Toimet ovat oikean suuntaisia. Tosin vuoteen 2025 mennessä ei ole suurta vaikutusta odotettavissa maapallon kantokykyyn Keski-Suomen toimenpiteillä. Saattaa olla, että monet keskisuomalaiset toimijat kokevat tavoitteen hieman kaukaisena.

Osaamisen ja osaajien tuottaminen koulutuksessa ja TKI-toiminnassa yhdessä työelämäkumppaneiden ja sidosryhmien kanssa on ammattikorkeakoulun tapa tukea Keski-Suomen maakunnan työ- ja elinkeinoelämän kestävä ja vastuullista kehitystä. Hiilineutraaliuden saavuttaminen 2035 edellyttää kestävän kehityksen ja kiertotalousosaamisen haltuun ottamista paitsi kärkialoilla myös laajasti koko yhteiskunnassa ja työelämässä. Kestävässä kasvussa tarvitaan elinikäisen ja jatkuvan oppimisen kaikkia toimijoita. JAMK yhdessä muiden EduFutura-oppilaitosten kanssa on vahva toimija kestävän kehityksen osaamisen vahvistajana alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Hankasalmen kunta**6.10.2021**

Hiilineutraaliustavoite on hyvä, mutta oikeastaan hyvin samansuuntainen kuin kaikilla muillakin julkisilla toimijoilla. Vuositavoite hiukan vaihtelee toki.

Kuten aiemmin jo lausunnossa totesimme, niin luonnon monimuotoisuutta tukevat tavoitteet eivät saa strategiassa olla ristiriidassa metsien vastuullisen taloudellisen hyödyntämisen ja metsään pohjautuvan yritystoiminnan kanssa. Asia on

monella tapaa herkkä ja herättää helposti ristikkäisiä mielipiteitä. Mutta Keski-Suomen tavoite tulee olla puhdas ja monimuotoinen luonto, jossa vastuullinen metsätalous voi kuitenkin olla mahdollista nyt ja tulevaisuudessa.

Lähiruuan tuotannon tärkeyden korostamisen strategiassa nostimme jo aiemmin esille. Keski-Suomessa on alueita, joissa alkutuotannolla on yhä suuri merkitys ja Keski-Suomi voi jatkossakin olla osa suomalaisten kotimaista alkutuotantoa.

Biokaasun liikennekäytön kasvattamisen kohdalla haasteita saattaa aiheuttaa se, että EU:n tasolla on hyvin voimakkaasti liikenteen polttoaineena korostunut sähkö ja siihen asetetaan julkisille toimijoille jo selkeitä velvoitteita. Autotehtaiden valikoimista löytyy nimenomaan sähköautoja ja niitä kehitetään – kaasua polttoaineenaan käyttäviä autoja ei niinkään. Biokaasu voisi olla yksi vahvuustekijä Keski-Suomessa, kuten strategiassa esiin nostetaan, mutta onko se käytännössä mahdollista, sen näyttää sitten tulevaisuus.

Kunhan edellä mainitut seikat huomioidaan, niin Keski-Suomi voi strategiassaan tavoitteellisesti pyrkiä ”Kestävän maailman kasvattajaksi” - me olemme metsä- ja järvisuomi pienoiskoossa ja se antaa meille tuohon tavoitteeseen hyvän mahdollisuuden. Toimenpiteet strategiassa ovat oikeansuuntaisia tuota tavoitetta kohden.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus 6.10.2021

- Kestävyyšnäkökulma on äärimmäisen tärkeä mietittäessä lähivuosien ja tulevaisuuden strategiaa. Globaalit ongelmat koskettavat meitä kaikkia.
- Ilmastokriisillä ja hiilineutraaliusvaatimuksilla on vaikutuksia turvetuotannossa työskentelevien lisäksi myös monille muille maaseudulla asuville keskisuomalaisille. Jatkossakin tulee pystyä turvaamaan luonnonvaroista ansionsa saavien työntekijöiden elinolot.
- Kestävän maailman tavoittelussa on huomioitava myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus, koska suurissa yhteiskunnallisissa mullistuksissa kaikkein heikoimmassa asemassa olevat ihmiset aina kärsivät.

Luonnonvarakeskus, Lehto Jani 30.9.2021

Valtakunnallisen linjauksen mukaisesti Keski-Suomen strategialuonnoksessa tavoitteeksi on asetettu hiilineutraali Keski-Suomi 2035. Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen tarvitaan kaikilta sektoreilta päästövähennyksiä tai lisänieluja. Tavoitetta ei voi saavuttaa ilman maankäyttösektorin hiilinieluja. Maakunnan tasolla muutos edellyttää ilmasto- ja vesistöviisauden painottamista aluesuunnittelussa.

Maaperä ja kasvava biomassa sitovat hiiltä, mutta maankäyttösektori aiheuttaa myös päästöjä ilmaan, maaperään ja vesistöihin. Suomessa maankäyttösektorin suurimmat kasvihuonekaasujen päästölähteet ovat turvepeltojen ja ojitettujen turvemetsien maaperä. Näiden pinta-alat Keski-Suomen alueella olisi hyvä tuoda esiin, ympäristöselostuksessa puhutaan vain metsätalousmaan kokonaispinta-aloista, eikä maaperän hiilivarastojen merkitystä huomioida. Tehokkaimmin päästövähennyksiä saadaan aikaan kohdentamalla toimia suurimpiin päästölähteisiin. Maa- ja metsätalouden turvemailla tehtävillä päästövähennystoimilla voidaan saavuttaa myös myönteisiä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen ja vesistökuormitukseen.

Kestävän maailman kasvattajan painopisteessä tulisi myös huomioida luonnon monimuotoisuuden seuranta alueen tuotantoympäristöissä ja elinkeinojen toiminnassa.

, Laurila Ilkka 30.9.2021

Valtakunnallisen linjauksen mukaisesti Keski-Suomen strategialuonnoksessa tavoitteeksi on asetettu hiilineutraali Keski-Suomi 2035. Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen tarvitaan kaikilta sektoreilta päästövähennyksiä tai lisänieluja. Tavoitetta ei voi saavuttaa ilman maankäyttösektorin hiilinieluja. Maakunnan tasolla muutos edellyttää ilmasto- ja vesistöviisauden painottamista aluesuunnittelussa.

Maaperä ja kasvava biomassa sitovat hiiltä, mutta maankäyttösektori aiheuttaa myös päästöjä ilmaan, maaperään ja vesistöihin. Suomessa maankäyttösektorin suurimmat kasvihuonekaasujen

päästölähteet ovat turvapeltojen ja ojitettujen turvemetsien maaperä. Näiden pinta-alat KeskiSuomen alueella olisi hyvä tuoda esiin, ympäristöselostuksessa puhutaan vain metsätalousmaan kokonaispinta-aloista, eikä maaperän hiilivarastojen merkitystä huomioida. Tehokkaimmin päästövähennyksiä saadaan aikaan kohdentamalla toimia suurimpiin päästölähteisiin. Maa- ja metsätalouden turvemaidella tehtävillä päästövähennystoimilla voidaan saavuttaa myös myönteisiä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen ja vesistökuormitukseen. Kestävän maailman kasvattajan painopisteessä tulisi myös huomioida luonnon monimuotoisuuden seuranta alueen tuotantoympäristöissä ja elinkeinojen toiminnassa.

Kasvu Open Oy

28.9.2021

Strategia sisältää hienoja tavoitteita, mutta vai vähän konkreettista kuvausta, kuinka nämä asiat tullaan saavuttamaan. Vastuullisuus ja tulevaisuuden kestävä ratkaisu läpikäyvät kaikkia yrityksiä toimialoista riippumatta. Kaikkien toimijoiden on otettava teema omalle agendalle. Vastuullisuus vauhdittaa myös yritysten kasvua, kehittymistä kansallisesti ja kansainvälisesti.

Pohjois-Savon liitto

27.9.2021

Ilmaston lämpenemisen torjunnan toimenpiteet ovat oikean suuntaisia.

Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan kunnanhallitus **24.9.2021** **20.9.2021 § 205**

katso muut kommentit ja terveiset

Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liiton **22.9.2021** **lausunnon on valmistellut aluekehitysjohtaja** **Heli Seppelvirta**

Painopisteessä huomioidaan monipuolisesti ilmastonäkökulmat. Luonto nähdään paitsi itseisarvona, myös vastuullisten ja kestävien toimintatapojen näkökulmasta. Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Suomen maakunnilla on yhteiset haasteet näissä asioissa. Teema on kaiken kaikkiaan sisällöltään sen kaltainen, että toimenpiteiden toteutuksessa on syytä kannustaa myös yliaalueelliseen yhteistyöhön.

Keski-Pohjanmaan liitto

15.9.2021

Toimenpiteet ovat kunnianhimoisia ja kattavia sekä vastaavat tavoitteeseen sopeuttaa toimintaa lähemmäs maapallon kantokykyä. Luonnon monimuotoisuuden huomiointi omana kokonaisuutenaan vahvistaa tavoitetta.

Keski-Suomen Liikunta ry

3.9.2021

Tavoitteet ovat oikeita. Tarvitaan päätöksiä, yhteistyötä ja konkreettisia toimenpiteitä niiden saavuttamiseksi. Keski-Suomessa on maakuntana hyvät edellytykset vastata hiilineutraaliuuden haasteeseen, kiertotalouteen sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen.

Se, joka on keskellä

Onnistummeko näillä toimenpiteillä vahvistamaan yhteisöjämme ja saavutettavuuttamme? Mitä näkökohtia omassa yhteisössänne pidätte strategian toteutuksessa tärkeinä?

Kaakkuriniemi Vesa, Jyvä-Hamppu

11.10.2021

Raideliikennettä pitää laajentaa ja tehdä Ouluun suuntautuva pohjoinen raide Pihlputaalle asti kuntoon ja jatkaa siitä nelostien rinnalla uutta linjaa. Myös lähiraideliikenne tulee elvyttää.

Lentoliikenne tulee lakkauttaa fossiilisessa muodossaan raideliikennettä parantamalla. Liikenteen sähköistämässä akkujen kestävä vaihtoehto litiumin tilalle, esim. natrium-akut. Biokaasuistamista pitää myös moninkertaistaa nykyisestä, vaikka sen painopiste onkin strategian loppupuolella enemmän lämmityksessä.

Avointa dataa tulee saada huomattavasti helpommin ja ajantasaisemmin, jotta toimintaa voi suunnitella resurssiviisaammaksi ja oikeasuhtaiseksi. Data-altaaseen pohjautuen voidaan järjestää ruoan ja materiaalien lähilogistiikka automaattisemmin ja tehokkaammin.

Hyvinvointia lisää hyvä ravinto, monimuotoinen luonto, jossa liikkua ja marjastaa tai sienestää ja tietenkin riittävä vapaa-aika.

Vapaaehtoistyö tulee nousemaan palkkatyön ohella olennaiseksi osallistumismuodoksi ja se kannattaa paremmin huomioida.

Ilmastopakolaisuuden lisääntymiseen kannattaa kotouttamisessa valmistautua.

Keski-Suomen Vihreät, Keski-Suomen Vihreä maakuntavaltuustoryhmä, Hyöky Elma

8.10.2021

Monikulttuurisuuden ymmärryksen lisääminen ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden työllistyminen ovat tärkeimpiä kohtia strategiassa. Nämä tarvitsevat todella panostusta.

--> Kuntiin maahanmuuttokoordinaattoreita tai muuta henkilöstöä, joka osaisi tai kykenisi työnsä puolesta ohjaamaan ja opastamaan riittävästi niitä ulkomaalaistaustaisia henkilöitä, joilla ei ole valmiina työ- ja opiskelupaikkaa heidän saapuessaan paikkakunnalle.

--> Kotouttaminen vaatii resursseja kunnalta ja lisäksi suunnitelman siitä, miten esim. turvapaikan saaneet henkilöt saadaan pysymään paikkakunnalla ja työllistymään nopeasti.

“Kehitämme houkuttelevia ja toimivia luontoliikuntareitistöjä esimerkkinä EuroVelo -pyöräilyreitti” kohtaan lisäyksenä vaellusreittien kehittäminen ja kunnostaminen, esimerkiksi Keski-Suomen maakuntaura.

Saavutettavuudessa tulisi korostaa matkaketjuja ja niiden sujuvuutta.

--> Kaksoisraide Tampere-Jyväskylä välille

--> Lähijunaliikenteen lisääminen ruuhka-aikoina, liityntäpysäköinnin lisääminen

Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijakunta JAMKO

8.10.2021

Kaikki kohdan strategiset tavoitteet ovat tärkeitä, mutta vaikeuttaako niiden suuri määrä lopullista toteutusta? Jos tavoitteita on paljon, ei resursseja voi samalla tavalla yhtä tehokkaasti kohdentaa kaikkiin kohtiin kuin silloin, jos tavoitteita on vähemmän.

Opiskelijat matkustavat paljon kotipaikkakunnilleen, joten liikenteen tulee olla sujuvaa.

Laajakaistasaatavuuden tulee olla kattavaa, koska korkeakouluissa pyritään jatkuvasti kehittämään digitalisaation saralla ja toimivat yhteydet koulutuksen laadun takaamiseksi ovat erittäin tärkeitä.

Keski-Suomen ELY, Lausunnon pohjana olevat tiedot on kerätty ELY-keskuksen vastuualueilta ja yhteisistä toiminnoista. 8.10.2021

- Strategian tekstillinen sävy, että Keski-Suomeen voidaan rakentaa "turvallinen lintukoto" on ehkä hieman liikaa luvattu. Voitaneen korostaa pidemminkin sitä, että yhteisöllisyys ja asioiden yhteinen käsittely vahvistaa keskisuomalaisia haasteiden kohtaamiseen. Luonnoksessa mainittu monimuotoisuuden, monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden yhdistelmä on hyvä vastaus haasteeseen.

- Monikulttuurisuuden osalta olisi tärkeää, että ulkomaisen työvoiman kotoutumisen lisäksi tavoitteessa korostettaisiin myös Keski-Suomen vetovoimaisuuden lisäämistä ulkomaisen työvoiman saatavuuden varmistamiseksi.

- Keski-Suomen elinvoimaisuuden kannalta saavutettavuuteen liittyvien haasteiden ratkaisu ja ennaltaehkäisy on erittäin tärkeää, strategialuonnoksessa nämä seikat on otettu merkittävässä määrin huomioon.

- Erityisen vahvasti ELY-keskuksen toiminnassa korostuvat painopisteen tavoitekokonaisuuksista liikkumiseen ja monikulttuurisuuteen liittyvät seikat. Myös muissa tavoitekokonaisuuksissa on tarttumapintaa ELY-keskuksen omiin tavoitteisiin.

MTK Keski-Suomi 8.10.2021

Tietoliikenneyhteydet ovat merkityksellisin mahdollistaja maaseudun ja taajamien ulkopuolella olevien yritysten ja asukkaiden kannalta. Saavutettavuus on keskeistä samoin yhteyden muodostama varmuus ja hinta. Ilman näitä ei maakuntamme kehity tasavertaisin edellytyksin.

Saavutettavuuden osalta toteamme, että polttoaineiden raju hinnannousu verotuksen ja markkinoiden kautta heikentää edellytyksiä maaseudulla asumiseen. Joukkoliikennettä ei juuri ole vaihtoehtona kustannuskehitykselle, biokaasun jakelupisteet puuttuvat myös. Jäsenkuntamme näkee, ettei myöskään maksettu kiinteistövero ole kaikilta osin perusteltu. Haja-asutusalueen yrittäjällä on usein vesi- ja sen jätevesihuolto omasta takaa ja omin kustannuksin ylläpidettynä. Julkisten teiden kuntoa pidetään jo riskinä yritystoiminnalle ja kevyelle liikenteelle merkityksellinen valaistus kylätaajamissa poistokohteina kuntatalouden säästötoimenpiteinä.

Luontoympäristön ylläpitäjänä kotieläintalous laiduntavine eläimineen on merkittävä tekijä. Asuminen ja toiminnallisuus, arvokkaat maisema-alueet, ja perinnemaisemat ovat maaseudun näkymän kannattelijoita. Kokonaisuuteen tarvitaan omista vahvuuksista kehittyvää ja kannattavaa ruuantuotantoa ja sen tekijänä maatilayrittäjiä.

Suomen metsäkeskus, Äänismaa Pekka 8.10.2021

Suomen metsäkeskuksen mielestä on perusteltua ja tärkeää, että liikkuminen, pääväylien kehittäminen, digitaalinen saavutettavuus ja monipaikkaisen työn tekemisen mallien kehittäminen on nostettu vahvasti esille strategiassa.

Laajassa biotalousmaakunnassa on tärkeää huolehtia myös alempiasteisen tieverkon toimivuudesta. Yksityistiet muodostavat maakunnan tiestön hiussuoniston ja niillä on suuri merkitys erityisesti maaseudun elinkeinoelämän elinvoimaisuuteen ja alueiden vetovoimaisuuteen. Tällä hetkellä yksityistiet ovat varsin heikossa kunnossa.

Saarijärven kaupunki, Rusanen Timo 8.10.2021

Viitataan edellisiin vastauksiin. Etätö, monipaikkaisuus, tietoliikenne. Yhteisöllisyyden ylläpidossa kunta- tai kylätaso on maakuntaa luontevampi toimintaympäristö.

Laukaan Seudun Luonto ry, Heinimaa Sirkka 8.10.2021

Paikallisia ihmisiä kuunnellaan ja kunnioitetaan heidän näkemyksiään kunnallisessa ja maakunnallisessa päätöksenteossa.

VTT Technical Research Centre of Finland Ltd, 8.10.2021
Biomateriaalien prosessointi ja tuotteet

Tärkeää on saavutettavuus erityisesti julkisilla kulkuvälineillä. Tähän kannattaa panostaa mm. raideosuuksilla erityisesti. Sähköistämistä voisi myös korostaa biokaasun lisäksi.

Jämsän kaupunki, Kaupunginhallitus 8.10.2021

Jämsän kaupungin lausunto:

Keski-Suomen strategiassa nostetaan esiin väylähankkeina TEN T ydin- ja kattavan verkon kohteet sekä pääratahanke. Jämsän kaupunki toteaa lausuntonaan, että maakunnallisessa strategiassa tulee huomioida myös alemman tieverkon kehittämistarpeet elinkeinoelämän näkökulmasta sekä yhteydet naapurimaakuntiin. Kaksoisraide tulisi mainita pääratahankkeen yhteydessä. Edelleen Jämsän kaupunki toteaa lausuntonaan, että se pitää tärkeänä tavoitteena edistää työssäkäyntiä ja asiointia joukkoliikennettä kehittämällä. Päärata + hankkeen yhteydessä tulee tarkastella, arvioida ja edistää lähiraideliikennettä Jyväskylän ja Tampereen välisellä ratayhteydellä.

Jämsän kaupunki pitää tärkeänä tavoitteena houkuttelevia ja toimivia luontoliikuntareittejä, mutta tuo esiin samalla huolensa reitistöjen investointien ja kunnossapidon resursoinnista. Reitistöjen kehittäminen Keski-Suomen maanomistusoloissa on erilaista, kun esim. pohjois-Suomessa valtion mailla.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia, 7.10.2021
Kehittämispalvelut, johtoryhmä

Tässä on yhdistetty aika eri mitallisia asioita; toisaalta konkreettisia saavutettavuutta parantavia infranäkökuomia ja toisaalta subjektiiviseen kokemukseen perustuvia ilmapiiriin ja tekemisen tapaan liittyviä asioita. Kokonaisuutena hieman vaikeasti hahmotettava. Pitäisikö nostaa terävämmin haluttuja kärkiä, esim. Keski-Suomen mahdollisuuksia koronan buustaaman etä- ja monipaikkaisen työn voittajana.

Keski-Suomen Kylät ry, Kaisu Kumpulainen, 7.10.2021
Laukkanen-Abbey

Nämä ovat tärkeitä ja tärkein on digitaalinen saavutettavuus.

Huolehdimme digitaalisesta saavutettavuudestamme:

Tieverkon kunto - 3-numeroisten teiden poikittaisliikenne on tärkeää, ei vain 4- ja 9-tien!

Houkuttelevat ja toimivat virkistysreitit, esimerkiksi EuroVelo -pyöräilyreitti

Vetovoimatekijöinä edullinen asuminen ja lyhyet välimatkat. Tämä ei toteudu erityisesti muualta tulevien

houkuttelemiseksi, jollemme yllä tähän: Vahvistamme avointa ja suvaitsevaista ilmapiiriä, jossa monikulttuurisuus on rikkaus. Tämä on meidän kaikkien vastuulla, kahvipöytäkeskusteluista lainsäädäntöön.

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry 7.10.2021

"Se, joka on keskellä" on vaikeasti ymmärrettävä slogan. Tätä olisi hyvä vielä muokata.

Monipaikkaisen työn ja opiskelun mahdollisuuksien lisäksi on huolehdittava monipaikkaisen asumisen mahdollisuuksista. Olisiko parempi yläkäsite monipaikkainen arki tai elämä?

Ulkomaisten työntekijöiden, tutkijoiden ja opiskelijoiden kotiutumisen ja kiinnittymisen edistäminen on sinällään hyvä asia, mutta miten Keski-Suomessa vahvistamme jo täällä olevien maahan muuttaneiden tai tulevaisuudessa muistakin syistä tänne muuttaneiden kotiutumista ja kiinnittymistä. On tärkeää, että kaikkien Keski-Suomessa asuvien voimavarat ja osaaminen tunnustetaan

Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak, 7.10.2021
Timo Parkkola / Koulutusjohtaja,
Kulttuurituotannon ja tulkkauksen tulosyksikkö

Logistiikan, informaation saavutettavuuden, monikulttuurisuuden, työn ja opiskelun monimuotoisuuden huomioiminen, että hyvinvoinnin merkitys ovat erinomaisia sisältöjä painopisteelle. Monipuolisesti ymmärretyt logistiikan merkitys aluekehityksessä tulee kasvamaan entisestään. Julkisen liikenteen korostuminen on ilahduttavaa samoin kuin pyöräilyreitistön nostaminen esille. Omalle yhteisöllemme on erittäin tärkeää monikulttuurisuuden korostuminen sekä työ- ja koulutusperäinen maahanmuutto ja sen mahdollisuuksien edistäminen. Kokonaisuutena liikkumisen mahdollisuudet ja saavutettavuus on korkeakoulutoimijalle erittäin tärkeitä näkökulmia.

Pohjois-Pohjanmaan liitto 6.10.2021

Pohjois-Pohjanmaan liitto korostaa maakuntien välisen yhteistyön tärkeyttä TEN-T ydinverkkokäytävän (NSB) kärkihankkeiden edistämiseksi ja toimeenpanossa. Erityisesti vt 4 kehittämisen osalta ja TEN-T palvelutasotavoitteiden saavuttamiseksi Pohjois-Pohjanmaan liitto toivoo edelleen tiivistyvää yhteistyötä ja vuoropuhelua. Kokemukset E75 ry:n toiminnasta ovat hyvät. Digitaalisen saavutettavuuden tavoite on erityisen kannatettava.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu 6.10.2021

Tavoitteita voisi terävöittää, jotta ne johtaisivat konkreettiseen tekemiseen ja tuloksiin. Esimerkiksi hyvinvointia koskevat tavoitteet voisi keskittää yhteen painopisteeseen. Alueen vastuulle tuleva uusi hyvinvointialue tulisi näkyä strategian tavoitteissa vahvemmin.

"Se, joka on keskellä" ja "Sydän Suomen" muistuttavat niminä liikaa toisiaan. Painopisteiden uudelleenmuotoilua voisi harkita. Voisiko jopa harkita em. painopisteiden yhdistämistä ja uuden painopisteen, "Osaaminen ja hyvinvointi", nostamista esiin?

Omassa yhteisössä tärkeitä ovat digitaalinen saavutettavuus, monipaikkainen työ ja opiskelu, monikulttuurisuus ja hyvinvoinnin edistäminen.

Hankasalmen kunta 6.10.2021

Saavutettavuuden eri näkökulmien korostaminen on todella tärkeää strategissa ja siinä se onnistuu Hankasalmen kunnan mielestä hyvin.

Hyvinvoinnin edistämiseksi olisi huomioitava, että lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointi on kehittynyt monestakin syystä huonoon suuntaan (korona, perheiden arjen hallinta, some, mielenterveyden häiriöt). Tämä näyttäytyy esimerkiksi päiväkotien ja koulujen arjessa ympäri Suomen. Ennaltaehkäisyyn panostaminen monialaisesti eri toimijoiden kesken pitäisi tässä näyttäytyä yhtenä keinona strategiassa konkreettisemmin, jotta voisimme olla se tavoiteltu turvallinen tasku metsien ja järvien keskellä.

Joukkoliikenteen toimivuus jo nyt Keski-Suomessa on suurten etäisyyksien ja matkustajamäärien rajallisuuden kannalta hyvin haasteellista, joten vaikka strategian tavoite sen suhteen on hyvä, niin miten asia konkretisoituu muualla, kuin isoimpien kuntien sisällä ja välillä.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus 6.10.2021

- Se, joka on keskellä vai Me keskellä/ Yhdessä keskellä? Otsikointi poikkeaa muista painopisteistä
- Sosiaalinen kestävyys on kuvattu hyvin selitetekstissä, mutta se voisi näkyä vahvemmin painopisteen tavoitteissa.

- Vahvistetaan maahanmuuttajien perheiden yhdistämistä, myös muissa kuin työ- ja opiskeluperäisissä tilanteissa. Tämä todennäköisesti vähentää sosiaalisia ongelmia maahanmuuttajan asuinpaikkakunnalla kuin lähtömaassa.

Luonnonvarakeskus, Lehto Jani

30.9.2021

Sekä fyysisen että digitaalisen saavutettavuuden varmistamiset ovat erittäin tärkeitä asioita. Maaseudun elinvoimaisuus – kuten muidenkin alueiden – riippuu tulevaisuudessa siitä, miten hyvin osaamme hyödyntää digitalisaatiota, paikkariippumattomuutta ja aineettomien hyödykkeiden ja palvelujen kysyntää. Niiden maaseutusovelluksiin panostaminen on strategista toimintaa, mutta edellytyksenä ovat nopeat ja toimintavarmat tietoliikenneyhteydet. Valokuidun kattavuutta Keski-Suomessa olisi syytä avata tarkemmin. Se on kaiken toiminnan, niin elinkeinollisen kuin palvelujen järjestämisenkin perusedellytys.

Materiaaleissa on mainittu muuttoliike muutamien, sinänsä paikkaansa pitävin yleisin huomioin esimerkiksi nuorten ikäluokkien pienenemisestä, luonnollisen väestönkasvun hiipumisesta ja tarpeesta saada työvoimaa ulkomailta. Jotta näistä voi tehdä vaikuttavia johtopäätöksiä strategiaan, tulisi tarkastelun olla yksityiskohtaisempi. Ketkä tarkkaan ottaen muuttavat pois Keski-Suomesta? Kuinka moni on alun perin ulkomaalaistaustainen, joka siirtyy pääkaupunkiseudulle, keitä muut muuttajat ovat ja miksi he muuttavat? Keitä muuttaa Keski-Suomeen päin ja missä tarkoituksessa? Mikä on monipaikkaisten keskisuomalaisten osuus ja miten heidän määränsä kehitty? Millaisten ulkomaalaisten saaminen Keski-Suomeen - ja mistä - on realistista?

Muuttoliikkeessä on olennaista huomata, että ihmisvirtoja on monia, niiden koostumus, vuolaus ja suunta vaihtelee.

Siksi pelkkä muuttovoitto/tappio ei kerro tilanteesta riittävästi osuvien toimenpiteiden muotoilun näkökulmasta.

Tässä painopisteessä voisi myös nykyistä paremmin korostaa lähiluonnon ja sen saavutettavuuden merkitystä Keski-Suomen eri alueiden asukkaille. Lähiluonnon rooli ihmisten liikkumisessa ja sijoittumisessa kasvaa, joten tämän korostaminen tukisi Keski-Suomen tavoitteita.

Monikulttuurisuuden ymmärtämäisen yhteydessä ei varmaankaan tarkoiteta maahanmuuttajien kotiutumista eli lähettämistä kotiinsa, vaan kotoutumista.

, Laurila Ilkka

30.9.2021

Sekä fyysisen että digitaalisen saavutettavuuden varmistamiset ovat erittäin tärkeitä asioita.

Maaseudun elinvoimaisuus – kuten muidenkin alueiden – riippuu tulevaisuudessa siitä, miten hyvin osaamme hyödyntää digitalisaatiota, paikkariippumattomuutta ja aineettomien hyödykkeiden ja palvelujen kysyntää. Niiden maaseutusovelluksiin panostaminen on strategista toimintaa, mutta edellytyksenä ovat nopeat ja toimintavarmat tietoliikenneyhteydet. Valokuidun kattavuutta Keski-Suomessa olisi syytä avata tarkemmin. Se on kaiken toiminnan, niin elinkeinollisen kuin palvelujen järjestämisenkin perusedellytys.

Materiaaleissa on mainittu muuttoliike muutamien, sinänsä paikkaansa pitävin yleisin huomioin esimerkiksi nuorten ikäluokkien pienenemisestä, luonnollisen väestönkasvun hiipumisesta ja tarpeesta saada työvoimaa ulkomailta. Jotta näistä voi tehdä vaikuttavia johtopäätöksiä strategiaan, tulisi tarkastelun olla yksityiskohtaisempi. Ketkä tarkkaan ottaen muuttavat pois Keski-Suomesta?

Kuinka moni on alun perin ulkomaalaistaustainen, joka siirtyy pääkaupunkiseudulle, keitä muut muuttajat ovat ja miksi he muuttavat? Keitä muuttaa Keski-Suomeen päin ja missä tarkoituksessa?

Mikä on monipaikkaisten keskisuomalaisten osuus ja miten heidän määränsä kehitty? Millaisten ulkomaalaisten saaminen Keski-Suomeen - ja mistä - on realistista?

Muuttoliikkeessä on olennaista huomata, että ihmisvirtoja on monia, niiden koostumus, vuolaus ja suunta vaihtelee.

Siksi pelkkä muuttovoitto/tappio ei kerro tilanteesta riittävästi osuvien toimenpiteiden muotoilun näkökulmasta.

Tässä painopisteessä voisi myös nykyistä paremmin korostaa lähiluonnon ja sen saavutettavuuden merkitystä Keski-Suomen eri alueiden asukkaille. Lähiluonnon rooli ihmisten liikkumisessa ja sijoittumisessa kasvaa, joten tämän korostaminen tukisi Keski-Suomen tavoitteita.

Monikulttuurisuuden ymmärtämäisen yhteydessä ei varmaankaan tarkoiteta maahanmuuttajien kotiutumista eli lähettämistä kotiinsa, vaan kotoutumista.

Kasvu Open Oy

28.9.2021

Korona-aika on muuttanut käsitystä työn tekemisen tavoista eikä paikkasidonnaisuus ole enää niin merkittävää. Uskon, että pääkaupunkiseutu menettää muille paikkakunnille osaajia paremman elämänlaadun, ympäristön, elinympäristön ja liikkumisen mahdollisuuksien vuoksi. Tämä kannattaa huomioida myös strategiassa ja sitä tukevilla toimenpiteillä.

Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan kunnanhallitus 24.9.2021
20.9.2021 § 205

katso muut kommentit ja terveiset

Paremmiin Yhdessä ry, Sibomana Emmanuel 23.9.2021

Isojen kaupunkien vetovoima on suuri niin valtakunnallisesti kuin alueellisesti. Siksi Keski-Suomessakin maaseudun asumismahdollisuuksia ja kiinnostavuutta asuinpaikkana tulee tukea. Tässä kohtuuhintainen julkinen liikenne ja monipaikkaiset työn ja opiskelun mahdollisuudet ovat avainasemassa. Digitaalisessa saavutettavuudessa ei riitä vain tekninen puoli, saavutettavuuteen vaaditaan myös, että käyttäjillä on tarvittavat mahdollisuudet ja osaaminen.

Keski-Suomessakin on paljon erityisryhmiä, jotka tarvitsevat laajaa tukea tässä asiassa nyt ja jatkossa. Kuten aiemmin totesimme, Keski-Suomen kehittymisen kannalta tässä mainitut monikulttuurisuuden ymmärryksen ja koulutus- ja työperäisen maahanmuuton lisääminen ovat elintärkeitä. Vaikka strategiassa puhutaan toimenpiteistä, tämän kohdan alle on kirjattu pikemminkin tavoitteita. Toimenpiteet kertoisivat konkreettisesti, miten nuo tavoitteet aiotaan saavuttaa. Tämä jää nyt strategiassa aivan auki. Kolmannella sektorilla on runsaasti tähän liittyvää osaamista ja ideoita, joten yhteistyötä yhdistysten kanssa ja niiden toimintaresursseja tulee vahvasti lisätä Keski-Suomessa. Kotoutumisen vahvistamiseen liittyen ei riitä vain että ihmiset saavat koulutuksen ja työtä vaan myös heidän hyvinvointinsa tulee huomioida. Kotoutumislain mainitsemien toimenpiteiden ja palveluiden tulee toteutua käytännössä ja tasavertaisesti koko maakunnan alueella.

Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liiton lausunnon on valmistellut aluekehitysjohtaja Heli Seppelvirta 22.9.2021

Painopiste on kirjoitettu innovatiivisesti. Erilaisia asioita liikenteestä hyvinvointiin on kyetty loogisesti yhdistämään.

Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo, että liikkumisen osalta huomioidaan myös poikittaisyhteydet. Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategian 2050 -luonnoksen kehityskuvassa yhteys Keski-Suomeen on kirjauksella "merkittävä ylimatekunnallinen yhteys".

Keski-Pohjanmaan liitto 15.9.2021

Painopisteen sisällöt on valittu harkiten Keski-Suomen vahvuuksien ja erityispiirteiden pohjalta ja ne tukevat tulevaisuuden tavoitteita.

Keski-Suomen Liikunta ry 3.9.2021

Etäisyydet maakunnan sisällä sekä laajemminkin haastavat kehittämään ratkaisuja sekä liikenteellisesti sekä digitaalisesti.

Ottamalla järjestöt vahvasti ja aidosti mukaan maakunnan kehittämiseen, voidaan varmistaa maakunnan asukkaiden kuuleminen ja heikot signaalit.

Liikunta ja urheilu on Keski-Suomessa selkeästi muista maakunnista poikkeava vahvuus liikuntaosaamisen, vahvojen liikunta-alan toimijoiden sekä ammattimaisten urheiluseurojen näkökulmasta. Jyväskylän kaupunki on omassa strategiassaan julistautunut "Suomen liikuntapääkaupungiksi" ja toteuttaa vahvasti käytännön toimenpiteitä sen suunnassa. Toivoisimme liikunnan edistämisen näkyvän vahvemmin kirjattuna otsikon "Hyvinvoinnin edistäminen" alla.

Sydän Suomen

Onnistummeko näillä toimenpiteillä lujittamaan keskisuomalaista vuorovaikutusta, suvaitsevaisuutta ja kumppanuutta. Mitä näkökohtia pidätte strategian toteutuksessa tärkeinä omassa organisaatiossanne?

Kaakkuriniemi Vesa, Jyvä-Hamppu 11.10.2021

Keski-Suomesta ekologian ja evoluutiobiologian huippumaakunta.

Ideat vientiin, materiaalit kiertoon paikallisesti.

Lähidemokratiassa token-pohjaisia ratkaisuja mm. energiayhteisöjä, äänestämistä oman ympäristön käytöstä ja lisäksi talkootyötä.

Keski-Suomen Vihreät, Keski-Suomen Vihreä maakuntavaltuustoryhmä, Hyöky Elma 8.10.2021

Järjestötoiminnan esiin nostaminen on perusteltua ja hiipuva järjestökenttä kaipaa kannustimia! Järjestötoimintaa ja siellä tehtävää elintärkeää vapaaehtoistyötä ei voida kuitenkaan pitää sinällään käyttövarana palveluiden tuottamisessa. --> Yhteistyörakenteiden on oltava sellaisia, että ne tukevat järjestöjen ja yhdistysten toimintaa eivätkä sellaisia, että ne kuormittavat vapaaehtoisia entisestään.

Lakeland -matkailubrändin kehittäminen on koko alueelle tärkeää.

--> Kotimaanmatkailu on nouseva trendi ja meidän maakuntana panostettava yhteiseen näkyvyyteen

--> Ei voida unohtaa alueen pienempiä kuntia, matkailijan kannalta Keski-Suomi on paljon enemmän kuin Jyväskylä

--> Ulkomaalaisten, vastuullisten matkailijoiden houkuttelemisen maakuntaan tuo meille työpaikkoja

--> Erityisesti luontomatkailussa tulee panostaa rohkeaan innovointiin ja yrittäjyyden tukemiseen

Miten pidämme huolta nuoristamme ja heidän oikeuksistaan? Strategiassa puhutaan sekä nuorten yhdenvertaisuudesta että mielen hyvinvoinnista, tässä tulee ottaa huomioon erityisesti vähemmistönuoret. Sateenkarinuurilla oli vuoden 2019 Kouluterveyskyselyn mukaan kolme kertaa enemmän ahdistuneisuutta ja masennusoireilua ja reilusti yli puolet seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista oli ollut huolissaan omasta mielialastaan viimeisen vuoden aikana. (Lähde: <https://thl.fi/fi/-/mieliala-huolettaa-yli-puolta-sateenkarinuurista-moni-jaa-ilman-tarvitsemaansa-tukea>) --> Tuetaan vähemmistöön kuuluvia nuoria ja tehdään toimia, joilla puretaan käytänteitä, rakenteita ja asenteita, jotka vahingoittavat sateenkaarinuoria psyykkisesti.

Maakunnan tulee panostaa lasten ja nuorten yhdenvertaisiin harrastusmahdollisuuksiin. Lasten ja nuorten harrastustoiminta ei voi lähteä vain yhdistys- ja seuratasolta, vaan harrastustoiminnan takaaminen on osa hyvinvoinnin tukemista ja tasavertaisuuden kokemusta.

--> Tuettujen harrastusten sukupuolittumisen estäminen: miten maakunnallisesti jakautuvat määrärahat, tuet, avustukset ja tilat eri harrastajamäärien ja harrastajien sukupuolijakauman mukaan? Miten taataan, että esim. joukkuelajeihin ja taide-/kulttuuriharrastuksiin panostetaan yhtäläillä?

--> Jokaisen nuoren kotipaikasta tulee löytyä sellainen paikka, jossa hän voi olla oma itsensä ja harrastaa omien toiveidensa mukaisesti

Strategiaa valmistellessa tulee miettiä, millaista yhdenvertaisuutta nuorille ollaan tavoittelemassa ja miten sen toteutumista tullaan mittaamaan?

Jäimme miettimään mitä tarkoitetaan järjestöpositiivisuudella ja "tasavertaisuuden ruokkimisella"- termejä olisi hyvä täsmentää (esim. kuntien-, yksilöiden-, yritysten tasavertaisuutta?).

Keski-Suomen ELY, Lausunnon pohjana olevat tiedot on kerätty ELY-keskuksen vastuualueilta ja yhteisistä toiminnoista. 8.10.2021

-Monimuotoinen ja nopeasti muuttuva tulevaisuus edellyttää ”sydämen sivistystä”, jotta mahdollisimman hyvä elämä voidaan rakentaa aina uusiutuen tilanteen mukaan. Strategiassa on nostettu kiitettävästi esiin asioiden yhdessä kohtaaminen ja ratkaiseminen.

Jyväskylän yliopisto

8.10.2021

Miten vahvistetaan Keski-Suomen roolia kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa?

MTK Keski-Suomi

8.10.2021

Uskomme Keski-Suomen strategian tunnistavan maatalousyrittämisen kannattavuuden kiinteän suhteen toimialan kyvykkyyteen tuottaa ruokaa markkinoiden kysynnän mukaisesti, kehittää yritystoimintaa sekä tehdä ympäristö- ja ilmastotekoja. Yritystoiminnan jkannattavuus on kriittisin tekijä toimialan jatkuvuudelle. Vaikka maatalouden kannattavuuden tekijät ovat moninaiset ja pääsääntöisesti maakuntamme vaikutusväylien ulkopuolella on maakuntasuunnitelman painopisteillä merkitystä myös siihen.

Näemme maatalouden ja maaseudun yrittäjien sekä metsänomistajien järjestönä tärkeän alueellisen kumppanuuden Järvi-Suomen alueessa. Esitämme harkittavaksi sen lisäämistä yhteistyöalueeksi Itä-Suomen lisäksi. Järvi-Suomen muodostavat Keski-Suomi, Pohjois- ja Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Kymenlaakso sekä Etelä-Karjala suuralue. Alueelle on laadittu yhteinen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelma 2020–2027 (linkki). Vaikka ohjelma painottuu maa- ja metsätalouteen on siinä mukana myös asumisen ja elinkeino toiminnan näkökulmat. Aluetta yhdistää useat tekijät, joista merkittävimpänä on metsä ja sen aluetalouden merkitys sekä sen hyvät kasvuolosuhteet, vesistöjen rikkaus, hajautunut ja taantuva, mutta omat mahdollisuutensa tunnistava maataloustuotanto. Alueella on samansisältöisiä yrittäjyyden mahdollisuuksia ja myös esteitä. Esimerkiksi maataloustuotantoa on siirtynyt edellisen tukipolitiikan seurauksena idästä länteen tuotannon jalostuslaitosten lähelle. Tämä kehitys ei ole Keski-Suomen tai koko maan kannalta tavoiteltava kehityssuunta. Tärkeä imagotekijä meille ja Järvi-Suomelle on pitää maisemat avoimina ja järvet näkyvissä. Järvi-Suomessa mahdollisuudet maaseudulla ovat erilaisia kuin peltoalaltaan rikkaammilla alueilla. Mielestämme Keski-Suomelle on perusteltua ja tärkeää tavoitella vaikuttavuutta Järvi-Suomen yhteistyön ja mahdollisen ohjelmatyön kautta. Siten tunnistaa alueen erityispiirteet ja elinvoimatekijät sekä kytkeä ne voimavaraksi siten, että toimenpiteet voivat vastata paremmin alueellisia tarpeita.

Suomen metsäkeskus, Äänismaa Pekka

8.10.2021

Verkostoituminen sekä kansainvälisesti, valtakunnallisesti että paikallisesti on edellytys Keski-Suomen menestymiselle. Myös metsäalalla tulee jatkaa vahvaa vuorovaikutusta kansalaisten, metsänomistajien, yritysten, teollisuuden, TKI-toimijoiden, viranomaisten ja alan kehittäjien välillä. Tämä tukee metsiin liittyvien tavoitteiden yhteensovittamista ja kokonaiskestävää luonnonvarojen hyödyntämistä.

Saarijärven kaupunki, Rusanen Timo

8.10.2021

-

Laukaan Seudun Luonto ry, Heinimaa Sirkka

8.10.2021

Suuri haaste on liikenteen kehittäminen vähemmän saastuttavaksi. Maaseudulla joukkoliikenteen kehittämismahdollisuudet ovat rajalliset. Sydän Suomessa liikkumista kehitetään biopolttoaineiden jakeluverkkoa laajentamalla, kehittämällä erilaisia kimpakyyti, autojen yhteiskäyttö, kutsuliikenne ym. palveluita, joita voidaan hyödyntää myös haja-asutusalueella.

VTT Technical Research Centre of Finland Ltd, Biomateriaalien prosessointi ja tuotteet

8.10.2021

Konkreettisia keinoja kansainvälisten verkostojen vahvistamiseen tarvitaan. VTT voi olla mukana mielellään näissä toimenpiteissä.

Jämsän kaupunki, Kaupunginhallitus

8.10.2021

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki toteaa lausuntonaan, että strategia lujittaa keskisuomalaista vuorovaikutusta, suvaitsevuuutta ja kumppanuutta, mikäli sen toteuttamiseen sitoudutaan. Edelleen Jämsän kaupunki pitää tärkeänä tavoitteena, että maakunnallisten verkostojen lisäksi, strategiseksi tavoitteeksi on kirjattu Keski-Suomen roolin vahvistaminen kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa.

Jämsän kaupunki pitää tärkeänä edistää eteläisessä Keski-Suomessa äkillisen rakennemuutoksen helpottamiseen tähtääviä toimenpiteitä ja huolehtia edunvalvonnasta tukialuejaon uudelleenratkaisemiseksi sekä valtakunnallisesti, että EU-tasolla.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia, Kehittämispalvelut, johtoryhmä

7.10.2021

Introtekstiin lisäyksenä: mahdollistamme osaamisen kehittämisen kaikenikäisille, kaikissa ammateissa toimiville. Turvaamme koulutuspalvelut koko maakunnan väestölle. Keskisuomalaiseen identiteettiin lisäyksenä myös halu ja kyky oppia uutta läpi elämän. Kansallisiin ja kansainvälisiin verkostoihin haluamme sisällyttää myös toisen asteen koulutuksen toimijat. Lääkärikoulutusvaateen rinnalle haluamme nostaa jo pitkäaikaisen tavoitteen kansainvälisen tason liikunta- ja hyvinvointiosaamiskeskittymästä ja sen mahdollistamista koulutuspoluista.

Huomiona, että Se, joka on keskellä ja Sydän Suomen ovat käsitteinä lähekkäisiä ja tuntuvat näin päällekkäisiltä.

Keski-Suomen Kylät ry, Kaisu Kumpulainen, Laukkanen-Abbey

7.10.2021

Hyvinvoinnin mallimaakunnan perustan ja profiilin vahvistaminen perustuu siihen, mitä meillä jo on. Se on itsessään kestävä kehitys, huolehditään vain, että perusta pysyy ja vahvistuu kumppanuuteen ja verkostoihin nojaten, Kansalaisyhteiskunnan ja järjestöjen toiminnan tukemisella ja yhdistämisellä kaikkiin yhteiskunnanrakenteisiin ja palveluiden tuottamiseen. Lisäämällä yhteenkuuluvuutta ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia koko maakunnan alueella.

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry

7.10.2021

Hienoa, että järjestöt huomioidaan kumppanina tässä kohtaa. Onko tasavertaisuus paras termi vai olisiko yhdenvertaisuus parempi käsite?

Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak, Timo Parkkola / Koulutusjohtaja, Kulttuurituotannon ja tulkkauksen tulosityksikkö

7.10.2021

Painopiste on hyvin rakennettu Yhteisöjen vahvistaminen ja saavutettavuus on tuotu hyvin ja raikkaastikin esille. Vetovoiman ja pitovoiman rakentamisen merkitys olisi voitu ehkä sanallistaa selkeämmin, mutta se käy kuitenkin ilmi riittävästi. Oman yhteisömme näkökulmasta osallisuuden, tasavertaisuuden ja koheesion näkökulmat ovat keskeisiä ja tulevat hyvin esille.

Pohjois-Pohjanmaan liitto

6.10.2021

Hienoa, että Keski-Suomen liitto on nostanut alueellisen identiteetin ja sen merkityksen näin vahvasti omaan strategiaan. Institutionaalinen tiheys edesauttaa maakunnallisen identiteetin vaalmista ja vahvistamista. Pohjois-Pohjanmaan liiton havainto on, että identiteetti oli erityisen vahvasti esillä 2000-luvun alun maakunnallisissa suunnitelmissa, mutta sen painoarvo on pikkujalaa hiipunut. Nykyisin puhutaan mieluummin imagosta ja brändistä. Identiteetti on kuitenkin jotain kestävämpää ja sen päälle alue voi kestäväällä tavalla rakentaa elinvoimaansa sekä hyvinvointiaan. Osallisuuden tunnistaminen myös muutosvalmiuden näkökulmasta on oleellista. Samoin harrastustoiminnan ja sen saatavuuden sekä saavutettavuuden yhdenvertaisuus. Verkostot ja verkostojen johtaminen on tunnistettu aluekehityksen mahdollistajana. Pohjois-Pohjanmaan liitto toivoo maakuntien välisen yhteistyön ja vuoropuhelun entisestään tiivistyvän yhteisten asioiden edistämiseksi.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

6.10.2021

Pidämme Sydän Suomen painopistettä epämääräisenä ja osin päällekkäisenä edellisen painopisteen kanssa. Voisiko tämän ja edellisen painopisteen yhdistää?

Matkailualaa tulisi kehittää uudella otteella yhdistäen matkailua, tapahtumia ja digitaalisuutta.

Hankasalmen kunta

6.10.2021

Strategia kuvaa hyvin tavoitteita eri toimijoiden yhteistyölle. Toimenpiteet ovat hyvin selkeitä. Tasavertaisuus ja yhdenvertaisuus maakunnan sisällä ovat kuitenkin jossain määrin liian yleisiä tavoitteita. Esimerkiksi ”rakennamme yhdenvertaisia osallistumisen ja harrastamisen mahdollisuuksia koko maakunnan alueella” Yhdenvertaiset harrastamisen mahdollisuudet kaipaisi eteensä ainakin sanan ”mahdollisimman”. Jyväskylä ja isommat kunnat Keski-Suomessa poikkeavat niin väestön määrältään kuin rakenteeltaan suuresti pienemmistä ja keskisuurista kunnista. Lasten määrä kunnassa vaikuttaa esimerkiksi joukkuelajien harrastamismahdollisuuksiin – ja -tapaan. Toiminta ei kaikissa kunnissa voi silloin olla aina yhdenvertaista, mutta siihen voidaan etsiä joustavia omia mallejaan. Eli myönnetään strategiassa myös tavoitteissa tosiseikat ja asetetaan tavoitteet niiden mukaan – me pienemmissä kunnissa tunnistamme ja tiedämme omat haasteemme kyllä.

Ihmisten nykyistä parempi osallistaminen ja keinojen löytäminen siihen olisi erittäin tärkeää, jotta niissä järjestöissä ja seuroissa, joiden kanssa yhdessä halutaan toimia, on myös tekijöitä ja toimijoita. Millä saisimme Keski-Suomea käännettyä maakunnaksi, jossa osallisuus on yhdessä tekemistä konkreettista, eikä mahdollisuus lausua ja vaikuttaa tai osallistua/seurata kokouksia. Päämäärä tulisi ehkä konkreettisesti, että osallistamisenkin keskeinen tavoite on, ”tehdään yhdessä”.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

6.10.2021

- Painopisteessä korostetaan yhteistyötä ja kumppanuutta. Voisiko keskisuomalaisista luonnehtia vaatimattomuuden sijaan sosiaalisuus, yhteistyökykyisyys tai luottamuksen arvoisuus?
- Kuvatun keskisuomalaisen identiteetin, piirteiden ja asenteiden taustalla keskeinen perusta on luottamus (itseensä ja toisiin).
- Tasavertaisuuden sijaan meidän tulisi ruokkia yhdenvertaisuutta: poistaa osallisuuden ja toimijuuden esteitä keskenään eriarvoisessa asemassa ilman hyväksyttävää perustetta olevien ihmisten väliltä.
- Roolin vahvistamisessa tulisi valita, kumpaa suuntaa maakunnassa halutaan enemmän: yhteyttä Tampereelle vai Itä-Suomen yhteistyöalueelle
- Järjestötoiminta huomioidaan hyvin osallisuuden ja yhdenvertaisuuden kasvattamisessa
- Osallistuminen paljon muutakin kuin mahdollisuutta harrastaa

Luonnonvarakeskus, Lehto Jani

30.9.2021

Näemme kotimaisen ja kansainvälisen verkottumisen ja läsnäolon erittäin tärkeänä ja kannatettavana tavoitteena. Osaamis- ja innovaatioverkostoissa Keski-Suomella olisi mahdollisuus toimia koko Suomen bio- ja kiertotalouden keskuksena, mutta tätä mahdollisuutta ei ole aktiivisesti lähdetty rakentamaan, mikä on sääli. Verrokkina voisi olla Vaasan energiaklusterin EnergyVaasan toiminta.

Lisäksi painopisteessä tavoitteita liittyen ihmisten osallisuuteen ja tasavertaisuuteen tulisi kehittää. Keski-Suomen asukkailla tulisi olla mahdollisuuksia oman lähiluonnon suojeluun ja ennallistamiseen ja strategian tulisi tarjota keinoja siihen.

Kyliä ei ole mainittu toimijoina kertaakaan.

, Laurila Ilkka

30.9.2021

Näemme kotimaisen ja kansainvälisen verkottumisen ja läsnäolon erittäin tärkeänä ja kannatettavana tavoitteena. Osaamis- ja innovaatioverkostoissa Keski-Suomella olisi mahdollisuus toimia koko Suomen bio- ja kiertotalouden keskuksena, mutta tätä mahdollisuutta ei ole aktiivisesti lähdetty rakentamaan, mikä on sääli. Verrokkina voisi olla Vaasan energiaklusterin EnergyVaasan toiminta.

Lisäksi painopisteessä tavoitteita liittyen ihmisten osallisuuteen ja tasavertaisuuteen tulisi kehittää. Keski-Suomen asukkailla tulisi olla mahdollisuuksia oman lähiluonnon suojeluun ja ennallistamiseen ja strategian tulisi tarjota keinoja siihen.

Kyliä ei ole mainittu toimijoina kertaakaan.

Pohjois-Savon liitto

27.9.2021

Keski-Suomen yhteistyön suuntana ja kumppanina mainitaan Tampere. Kuopiota ja Pohjois-Savoa ei yhteistyökumppaniksi ole strategiassa noteerattu.

Voisiko tätä vielä harkita uudelleen. Maakuntia yhdistävät mm. liikennejärjestelmä, luonnonvarojen kuten metsän käyttö, erikoissairaanhoidon palvelut ja jossain määrin myös yritysten verkostot.

Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan kunnanhallitus
20.9.2021 § 205

24.9.2021

katso muut kommentit ja terveiset

Paremmiin Yhdessä ry, Sibomana Emmanuel

23.9.2021

Nämä ovat kauniita tavoitteita, mutta jää hieman auki, mitä konkreettisesti tehdään, joilloin on vaikea arvioida, toimivatko toimenpiteet vai ei. Osallisuuteen ja tasavertaisuuteen liittyen pitäisi huomioida heikommassa asemassa olevat (esim. maahanmuuttaneet) ei vain toimenpiteiden vaan myös niiden seurannan osalta. Osallisuuden ja tasavertaisuuden toteutumiseksi pitäisi olla mittareita, joita säännöllisesti seurataan.

Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liiton lausunnon on valmistellut aluekehitysjohtaja Heli Seppelvirta

22.9.2021

Naapurimaakunnassa huomiota kiinnittää seuraava: ”Syvennämme Jyväskylän ja Tampereen välistä toiminnallista yhteyttä aluekehittämisessä...” Mitä tämä pitää sisällään, ei selviä suunnitelmasta. Tosin on totta, että Tampere on keskisen Suomen ainoa valtakunnan osakeskus, johon myös laajasti läntinen Suomi kiinnittyy.

Keski-Pohjanmaan liitto

15.9.2021

Tavoitteissa on hyvin tuotu esille Keski-Suomen verkostoituminen eri alueiden kanssa. Keski-Pohjanmaan liitto esittää, että tässä yhteydessä nostettaisiin vahvemmin esille yhteistyötarpeet ja -mahdollisuudet myös lähimaakuntien kanssa. Useassa eri yhteydessä on todettu, että yhteistyötarpeita on erityisesti liikennejärjestelmien ja saavutettavuuden osalta, ympäristöalalla ja kaavoituksessa sekä hanketoiminnassa.

Keski-Suomessa eri hyvinvointialan toimijat tekevät tällä hetkellä erinomaista yhteistyötä. Hyvänä tavoitteena on edelleen lisätä kansainvälisyyttä verkottamalla vahvemiksi ja innovatiivisemmiksi toimijoiksi. Hyvinvoinnin mallimaakunta on erinomainen valinta. Rakentamalla osallisuuden ja harrastamisen mahdollisuudet kaikille maakunnan asukkaille, varmistamme hyvinvointia myös tulevaisuuden keskisuomalaisille.

Mittarit

Mitä tärkeää puuttuu? Onko jotain tarpeetonta?

Kaakkuriniemi Vesa, Jyvä-Hamppu

11.10.2021

BKT on huono mittari, pitäisi olla materiaalitehokkuusmittari eli kuinka tehokkaasti materiaalit ja esineet ovat käytettävissä eli voidaanko materiaaliin tarpeisiin vastata väliaikaisesti ja oikea-aikaisesti.

Ruoan suhteen ravintoa per pinta-alayksikkö -mittari.

Kestävässä mittaristossa ehdottomasti maaperän hiilivarasto mukaan. Paikalliset monimuotoisuusmittarit ja biotooppien luonnontilaisuusmittarit (mm. rantarakentaminen lopetetaan ja rannoilta lunastetaan pois vapaa-ajan asuntoja ja vähän käytettyjä omakotitaloja).

Hankkeissa työllistyvyys vs. kulutus eli materiaali- ja energiatarve per työpaikka -mittari.

Osallistavuusmittari: ei vain palkkatyö vaan muutkin vapaaehtois- ja vaihtotalousmallit.

Bioenergia ry, Laurikka Harri

8.10.2021

Jos tavoitteena on hiilineutraalius 2035, tulisi mukaan seurantaan ottaa kasvihuonekaasupäästöjen lisäksi hiilinielujen kehitys. Hiilinieluissa tulisi huomioida puutuotteet ja myöhemmin myös mahdollinen varastoitu hiilidioksidi.

Metsien terveys on tärkeä kysymys, kun ilmasto muuttuu. Terveysteen taas voidaan vaikuttaa hyvällä metsienhoidolla, joka ottaa myös luonnon monimuotoisuuden huomioon.

Keski-Suomen Vihreät, Keski-Suomen Vihreä maakuntavaltuustoryhmä, Hyöky Elma

8.10.2021

Jos valideja mittareita ei aseteta, jää strategia helposti sanahelinäksi, eikä se tällöin tarjoa pohjaa toimenpiteille tai budjetoinnille. Strategian jokaiselle kohdalle tulisi olla oma, spesifi mittari, millä mitataan tavoitteen saavuttamista.

--> Mittari, jolla mitata esim. nuorten yrittäjien määrää alueella. Pelkkä liikevaihdon pitäminen mittarina antaa vinoutuneen näkymän eikä ota huomioon sitä, ettei kuluttavaa ja luonnonvaroja tuhoavaa yrittäjyyttä haluta tukea.
--> Mittarit mielenterveyteen ja hyvinvointiin

Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijakunta JAMKO

8.10.2021

Sydän Suomen "kumppanuus"-mittareita ei ole mietitty lainkaan.

Keski-Suomen ELY, Lausunnon pohjana olevat tiedot on kerätty ELY-keskuksen vastuualueilta ja yhteisistä toiminnoista.

8.10.2021

Mittareiden määrittely on selkeästi vielä kesken, mutta olisi tärkeää, että niiden kehittymistä olisi mahdollista seurata mahdollisimman helposti ja että niihin voitaisiin vaikuttaa maakunnan toimijoiden tekemillä toimenpiteillä. Ohessa muutamia ehdotuksiamme mittareiksi:

Kasvun maaperä – osio:

- NEET – nuorten määrän kehitys (NEET = not in employment, education or training) tiedon tuottaa AVI/OKM
- Eläkkeellä olevien alle 30-vuotiaiden määrän kehitys.

Sydän Suomen -osio:

- Nuorisovaltuustojen määrä ja (ehkä kyselyllä mitattu) toiminnan laatu
- Maakunnan 3. sektorin toimijoiden määrä ja toimijoiden vakavaraisuus

Jyväskylän yliopisto

8.10.2021

”Kasvun maaperä” kokonaisuudessa melko perinteiset mittarit. Mikäli osaamista halutaan aidosti uudistaa tulee ilman muuta olla joitakin jatkuvan oppimisen mittareita tunnistettuna joiden toteutumista seurataan. Samoin digitalisaatio on sellainen kokonaisuus jossa on helppoa asettaa hyvinkin konkreettisia mittareita – nyt näitä ei ole tunnistettu.

”Kestävän maailman kasvattaja” mittareista puuttuu kokonaan esim. ihmisten kestävyysosaamisen liittyvät mittarit.

”Sydän Suomen” mittarit puuttuvat kokonaan?

Eikö olisi melko helppokin seurata esim. verkostojäsenyyksiä yms.

Tähän kokonaisuuteen liittyy sosiaalinen vastuullisuus (syrjimättömyys, kiusaamisen ehkäisy, väkivallan ennaltaehkäisyihmisten ja yhdenvertaisuutta & tasa-arvoa edistävien toimenpiteiden kokonaisuus, joihin tulisi kirjata mittarit)

Lisäksi dokumentissa puhutaan tasavertaisuudesta. Käsitteen tulisi olla yhdenvertaisuus

”Se joka on keskellä” Tähän voisi asettaa mittareita esim. alueen julkishallinnon digitalisaation tilalle.

MTK Keski-Suomi

8.10.2021

Kestävän maailman kasvattaja mittaristossa voisi olla; Puurakentaminen m2 tai m3, Biokaasulaitokset maatiloilla, vapaaehtoinen suojelu pinta-ala esim. Metsä-ohjelma.

Se, joka on keskellä: Nopea tietoliikenneyhteys/yritys tai/kotitalous, alemman tieverkon käyttökelpoisuus ympäri vuoden, km

Hankemittarit: Mielestämme uudistuneet/uudistetut yritykset ja työpaikat ovat yhtä tärkeä mittari kuin uudet.

Uudistumista on myös yritysten suku- ja omistajanvaihdokset.

Suomen metsäkeskus, Äänismaa Pekka

8.10.2021

Esitetyt mittarit ovat hyvin linjassa strategian kanssa, mutta mittaristo on vielä osittain määrittelemättä.

Kestävän maailman kasvattaja: Suomessa on toteutettu n. 10 vuoden välein Suomen lajien kansallinen uhanalaisuusarviointi. Uhanalaisuuden maakuntatason arviointi voi olla haastavaa ja paljon resursseja vaativaa. Ehkä olisi perustellumpaa pyrkiä löytämään strategiaan esimerkiksi tiettyjen elinympäristöjen määrään tai niiden rakennepiirteisiin liittyviä mittareita. Keski-Suomen alueellisessa metsäohjelmassa on esimerkiksi asetettu tavoite lahon puun määrän kehitykselle Keski-Suomessa.

Saarijärven kaupunki, Rusanen Timo

8.10.2021

Väestökehitys kunnissa. Analysoitu muuttoliikkeeseen liittyvä tieto. Energiantuotannon ympäristötase.

Laukaan Seudun Luonto ry, Heinimaa Sirkka

8.10.2021

Mittareita on syytä miettiä paremmin kuvaamaan haluttujen tavoitteiden saavuttamista. Niitä voisi olla uusien yritysten määrä, niiden alueellinen ja ala kohtainen sijoittuminen, asukasmäärät alueittain, hyvinvointi kyselyt asukkaille, alueiden

hiilivarastot, biopolttoaineita käyttävien ja sähköautojen määrä, julkisen liikenteen käyttöaste, luonnonsuojelualueiden pinta-ala luontotyypeittäin ym.

VTT Technical Research Centre of Finland Ltd, 8.10.2021
Biomateriaalien prosessointi ja tuotteet

Mittaristo on puutteellinen. Erityisesti tarvitaan mittaria kierrätettävyydelle ja lisäarvon kasvulle, koska nämä ovat keskeisiä strategiassa.

Jämsän kaupunki, Kaupunginhallitus 8.10.2021

Jämsän kaupungin lausunto:

Strategian mittaristo on vielä osin keskeneräinen.

Jämsän kaupunki ehdottaa mittariston täydentämistä esimerkiksi seuraavilla mittareilla

Kasvun maaperä:

- kunnossa olevat luontoliikuntareitit (km)

Kestävän maailman kasvattaja:

- kiertotalousyrittäjien liikevaihdon kehittyminen

- vastuullisuusinvestoinnit (esim myönnetyt energiatuet)

Se, joka on keskellä:

- ulkomaalaiset opiskelijat

- työperäiset maahanmuuttajat

- majoitustilasto / ulkomaisten matkailijoiden osuuden kehittyminen

Sydän Suomen

- osallistuva budjetointi käytössä kunnissa / kpl

- mielikuvatutkimus

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia, 7.10.2021
Kehittämispalvelut, johtoryhmä

Talous ja uudistuminen: jatkuvaan oppimiseen / osaamisen päivittämiseen osallistuneiden määrä, korkeakoulutetuissa nuoret aikuiset kovin kapea kohderyhmä jatkuvan oppimisen reformin aikoina.

Kestävän maailman kasvattaja: kiertotalouteen perustuvien yritysten/liiketoimintamallien määrä maakunnassa

Se, joka on keskellä: työssä olevien vieraskielisten määrä ja etä- ja monipaikkaisen työn tekijöiden määrä

Hankkeiden ja muiden toimenpiteiden seurantatieto: on hieman irrallinen, hankkeiden rooli on edistää kaikkien tavoitteiden toteutumista. Hankkeet tuottavat toki hyvin seuranta- ja raportointitietoa.

Keski-Suomen Kylät ry, Kaisu Kumpulainen, 7.10.2021
Laukkanen-Abbey

Turvallisuudesta ei luonnoksessa puhuta lainkaan. Turvallisuus kaikkineen ja ulottuuksineen (henkilökohtaisesta koskemattomuudesta pandemiaan) on kuitenkin hyvinvoinnin perusta ja edellytys. Suomi on kaikkiaan turvallinen maa, mutta erityisesti hyvinvointimaakunnan profiiliin nostossa siitä olisi apua. Maaseudun turvallisuus yhteisöllisyyden kautta on huippuluokkaa, vaikka julkinen pelastustoimi onkin kaukana. Tätäkin voidaan järjestöjen ja oman toiminnan kautta parantaa.

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry 7.10.2021

Mittarit ovat tällaisenaan tilastokeskeisiä. Onko suunnitteella mittareita, joilla voitaisiin mitata keski-suomalaisen ihmisten kokemusta strategian painopisteisiin liittyvistä muutoksista?

Kumppanuuden kohdalla yhtenä mittarin voisi olla Keski-Suomessa toteutuva järjestöyhteistyö (esim. järjestöpositiivisuuden kuntatutka).

Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak, 7.10.2021
Timo Parkkola / Koulutusjohtaja,
Kulttuurituotannon ja tulkkauksen tulosityksikkö

Mittarit vaikuttavat vielä hieman keskeneräisiltä. Erityisesti osallisuuden mittarit painopisteessä Sydän Suomen puuttuvat kokonaisuudessaan. Mittareiksi voisi nostaa kulttuurin kävijämäärät, osallistumisen harrastustoimintaan tms. Kestävyyden osalta mittareihin voisi nostaa myös esimerkiksi suojelualueiden määrän sekä hiilinielujen määrän ja kosteikkojen ennallistamisen. Tulisiko alueen koulutustarjonnan vetovoima nostaa mittareihin? Tai jatkuvan oppimisen mahdollistaminen alueella? Jos TKI-panostusten osuuden nostoon pyritään, pitäisikö sen osuuden kasvun suhteessa alueen bkt:hen olla myös mittareissa?

Pohjois-Pohjanmaan liitto 6.10.2021

Yleisenä huomiona ja kannustimena ottaa käyttöön laadullisia ja kokemustietoon perustuvia mittareita. Tässäkin asiassa voimme tehdä maakuntien kesken yhteistyötä. Pohjois-Pohjanmaan liitto määrittää oman maakuntaohjelmansa seurannassa mittareille lähtö- ja tavoitetason, joko määrällisen tai laadullisen. Kokemuksemme ovat hyvät em. toimintatavasta.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu 6.10.2021

Mittarit vaikuttavat vielä jossain määrin keskeneräisiltä. Muun muassa osaamiseen liittyviä mittareita voisi lisätä. ”Hankkeiden ja muiden toimenpiteiden seurantatieto” on vielä irrallinen edellä mainituista painopisteistä. Konkreettisten mittareiden merkitys on tärkeä, sillä ne ohjaavat toimintaa ja lopulta ”sitä saa mitä mitataan”.

Hankasalmen kunta 6.10.2021

Mittaristo on oikeansuuntainen. Sen seurannan kautta strategiaa voidaan sitten päivittää tai toimenpiteitä kohdentaa asioihin, jossa seurannan kautta on resurssitarvetta. Kumppanuuden mittarit ovat siis vasta rakenteilla, mutta jos niissä onnistutaan, luodaan keino vahvistaa keskisuomalaisuutta. Myös hyvinvoinnin mittaamiseen tarvitaan konkretiaa nykyistä enemmän.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus 6.10.2021

KASVUN MAAPERÄ

- Positiivinen mielenterveys (SWEMWBS) -mittarin pistemäärä asteikolla 7–35 p (keskiarvo), FinSote
- Terveyspalveluja mielenterveysongelmien vuoksi käyttäneiden osuus (%), FinSote
- Pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyden väheneminen

SE, JOKA ON KESKELLÄ

- Kokenut esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä, FinSote
- Asioinut sähköisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa (%) palveluja käyttäneistä, FinSote

SYDÄN SUOMEN

- Aktiivisesti osallistuvien osuus, FinSote
- Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, FinSote
- Palvelujen asiakaslähtöisyys, sosiaali- ja terveyspalvelut (osallistuminen hoitoon / päätöksiin), FinSote

HANKKEIDEN JA MUIDEN TOIMENPITEIDEN SEURANTATIETO

- Miksi nämä ovat omassa kategoriassaan? Eikö mittarit ja niiden avulla saatava arviointitieto tulisi perustua strategiisiin tavoitteisiin ja ”poimia” hankkeittain niiden tavoitteiden mukaiset mittarit strategisten tavoitteiden toteutumista arvioivista mittareista?
- Pilotoidaan ”Maakunnan menestysindeksi”, joka koostuu mm. luonnon, ihmisen ja talouden hyvinvoinnin osa-alueiden mittareista osoittamaan hyvinvoinnin mallimaakunnan tasoa.

Luonnonvarakeskus, Lehto Jani

30.9.2021

Strategiassa edetään tavoitteista suoraan mittareihin. Toimenpiteiden määrittely tässä välissä helpottaisi mittareiden määrittelyä. Esimerkiksi kumppanuuden kohdalla mittarina voisi olla miten monella kylissä asuvalla on jokin liikkuva/mobiilipalvelu käytettävissään, valokuidun kattavuus tai miten hyvä on esim. terveydenhuollon tai kulttuuripalvelujen saavutettavuus, tai miten monta hubia on maakunnan maaseutualueilla. Toisaalta taas talouden ja uudistumisen mittareina voisi olla ”kasvun kärkien” mukaisten alojen kokonaan uudet yritykset ja yritysten uudet tuotteet. Mittaristossa voisi olla myös erilaisia ihmisvirtojen analyysihin perustuvia mittareita. Kokonaiskestävyys, biodiversiteetti ja sosiaaliset aspektit mainitaan strategiassa usein, mutta mittaristossa nämä tavoitteet eivät vielä juurikaan näy. Esimerkiksi luontohaittoja voidaan vähentää seuraamalla puunkäytön alueellisesti kestävää hakkuumäärää ja kohdentamalla puunhankinnan sertifioituihin metsiin. Biodiversiteetin yksi mittari taas voisi olla esimerkiksi lahoppuun määrä.

Mittaristo on tällä hetkellä mielestämme vajaa, jotta se toimisi strategian toteuttamisen seuraamista tukevana seurantavälineenä.

, Laurila Ilkka

30.9.2021

Strategiassa edetään tavoitteista suoraan mittareihin. Toimenpiteiden määrittely tässä välissä helpottaisi mittareiden määrittelyä. Esimerkiksi kumppanuuden kohdalla mittarina voisi olla miten monella kylissä asuvalla on jokin liikkuva/mobiilipalvelu käytettävissään, valokuidun kattavuus tai miten hyvä on esim. terveydenhuollon tai kulttuuripalvelujen saavutettavuus, tai miten monta hubia on maakunnan maaseutualueilla. Toisaalta taas talouden ja uudistumisen mittareina voisi olla ”kasvun kärkien” mukaisten alojen kokonaan uudet yritykset ja yritysten uudet tuotteet.

Mittaristossa voisi olla myös erilaisia ihmisvirtojen analyysihin perustuvia mittareita.

Kokonaiskestävyys, biodiversiteetti ja sosiaaliset aspektit mainitaan strategiassa usein, mutta mittaristossa nämä tavoitteet eivät vielä juurikaan näy. Esimerkiksi luontohaittoja voidaan vähentää seuraamalla puunkäytön alueellisesti kestävää hakkuumäärää ja kohdentamalla puunhankinnan sertifioituihin metsiin. Biodiversiteetin yksi mittari taas voisi olla esimerkiksi lahoppuun määrä.

Mittaristo on tällä hetkellä mielestämme vajaa, jotta se toimisi strategian toteuttamisen seuraamista tukevana seurantavälineenä.

Kasvu Open Oy

28.9.2021

Kasvun kärkiteemojen tärkeimmät yritykset. Onko näitä tunnistettu? Miten kärkiteemojen kehittymistä seurataan? Samoilla mittareilla kuin muitakin?

Miten selvitetään, miten näiden kärkiteemojen ja -yritysten kasvua tukee eniten? Millaisia haasteita niiden pitää ratkaista kasvun tieltä?

Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan kunnanhallitus
20.9.2021 § 205

24.9.2021

katso muut kommentit ja terveiset

Paremmiin Yhdessä ry, Sibomana Emmanuel

23.9.2021

Sydän Suomen -osion kohdalla ei mainittu lainkaan mittareita. Maakunnan asukkaiden osallisuuden ja tasavertaisuuden mittaaminen olisi yksi tärkeä tässä mitattava asia.

Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liiton lausunnon on valmistellut aluekehitysjohtaja Heli Seppelvirta 22.9.2021

Mittareihin on vaikea ottaa kantaa niiden valmistelun ollessa kesken. Mittareiden toivoisi olevan sellaisia, että valtakunnalliset vertailut olisivat mahdollisia.

Keski-Pohjanmaan liitto 15.9.2021

Mittaristo on kattava. Sydän Suomen osallisuusnäkökulman toteutumista voisi mitata esimerkiksi järjestötoimintaan osallistuvien määrän kautta.

Keski-Suomen Liikunta ry 3.9.2021

"Sydän Suomen" -kumppanuuden mittareita voisivat olla esimerkiksi:

- kansalliset ja kansainväliset verkostot
- järjestöyhteistyö
- maakunnan kehittämistyöhön osallistaminen

Onnistummeko toimenpiteillä vastaamaan eri skenaarioihin? Puuttuuko jotain tärkeää? Onko jotain tarpeetonta?

Kaakkuriniemi Vesa, Jyvä-Hamppu

11.10.2021

Teknologian ja sosiaalisen innovaation ratkaisut tulee olla avoimemmin esillä - nyt ratkotaan suurimpia ongelmia ihmiskunnan historiassa eikä aikaa salailulle ole. Teknologiaa pitää pystyä tuottamaan ja korjaamaan myös paikallisemmin: open hardware & software -mallit (idän dominanssi). Avoin data onkin tunnistettu kättä päälle - skenaariossa.

Bioenergia ry, Laurikka Harri

8.10.2021

Toimenpiteet tulisi muotoilla siitä lähtökohdasta, että ilmaston lämpeneminen etenee. Näin tulee tapahtumaan riippumatta siitä, kuinka hyvin päästövähennystoimissa onnistutaan, sillä Pariisin ilmastopimuksen tavoitetaso on nykytilannetta merkittävästi korkeampi lämpeneminen. Tällä hetkellä kansainvälinen kehitys on parhaimmillaankin lisäksi hyvin kaukana Pariisin ilmastopimuksen tavoitetasosta.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijakunta JAMKO

8.10.2021

On hyvä varautua monenlaisiin skenaarioihin jatkuvasti muuttuvassa maailmassa, joten on äärimmäisen tärkeää pohtia eri tulevaisuuden näkymiä. Olisi kuitenkin suotavaa miettiä näitä skenaarioita myös lähempänä tulevaisuudessa kuin vasta 2050.

Keski-Suomen ELY, Lausunnon pohjana olevat tiedot on kerätty ELY-keskuksen vastuualueilta ja yhteisistä toiminnoista.

8.10.2021

Yleisesti ottaen ennakoiva skenaariotyö palvelee strategian toteuttamista nopeasti muuttuvissa tilanteissa. Todennäköisesti mikään viidestä skenaariosta ei toteudu juuri kuvatussa kokonaisuudessaan, mutta osa kuvatuista tilanteista todennäköisesti konkretisoituu.

Jyväskylän yliopisto

8.10.2021

Toimenpiteet ovat osuvia mutta jälleen jää paljon toimeenpanon varaan. Miten esimerkiksi "Elinvoimaisuus ja osaaminen" kokonaisuuden tavoitteita edistetään. Tarvitaan selkeä ohjausrakenne ja mittarit jolla varmistetaan tavoitteissa eteneminen.

MTK Keski-Suomi

8.10.2021

Viiden skenaarion pohjalta on koottu toimenpiteet, joista meidän on huolehdittava kaikissa olosuhteissa - on tulevaisuus millainen tahansa.

Onnistummeko toimenpiteillä vastaamaan eri skenaarioihin? Puuttuuko jotain tärkeää? Onko jotain tarpeetonta?

Erittäin tärkeää on, että keskeinen maakuntamme varallisuus metsä on ilmastokestävää. Metsätalous on ilmastokestävää, kun se kestää tuholaisia ja tautien tuomia uhkia sekä vastustuskykyistä sään mahdollisten ääri-ilmiöiden varalta. Mielenkiintoista, ettei skenaariot todenneet em. metsien ilmastokestävyyden uhkaa ja sen vaikutuksia maakunnassamme.

Elinvoimaisuus ja osaaminen

Vuosi 2050 onko meillä silloin luonnonvarojamme ja niitä kestävästi hyödyntäviä yrityksiä ja työpaikkoja? Välttämättömissä toimenpiteissä vuoteen 2050, luonto ja metsä nähdään viihtyisän elinympäristön valossa kaupungistuvalla väestöllä

Suomen metsäkeskus, Äänismaa Pekka 8.10.2021

-

Saarijärven kaupunki, Rusanen Timo 8.10.2021

Skenaarion "Paikallisten arvoyhteisöjen nousu" lopputulos voi olla monille maakunnan paikkakunnille positiivinen, vaikkakin skenaarion kokonaiskuva on hyvin kielteinen. Paikallisten yhteisöjen (esim. pienempien kuntien kuntakeskukset) nousulle on hyviä mahdollisuuksia monissa myönteisimmissäkin skenaarioissa ja niiden eteen tulisi tehdä työtä.

Laukaan Seudun Luonto ry, Heinimaa Sirkka 8.10.2021

Tulevaisuuden skenaariot ovat ristiriitaisia. Kaikissa olosuhteissa on huolehdittava, että yhteiskunnan toimintavarmuus ei ole riippuvainen yksistään teknologiasta. Kriisitilanteissa toimivat niin tiedonsiirto, sairaanhoito, pelastuspalvelut, energian, polttoaineiden, veden ja ruuan jakelu. Ilmaston muutoksen aiheuttamiin tulviin, kuivuus- ja hellejaksoihin varaudutaan kaavoituksessa ja yhdyskuntarakentamisessa.

VTT Technical Research Centre of Finland Ltd, Biomateriaalien prosessointi ja tuotteet 8.10.2021

Nostaisin tulevaisuuden kärkiteknologioihin myös bioteknologian, johon Keski-Suomessa on vahva perusta. Lisäksi vetyteknologia olisi syytä mainita skenaarioissa.

Jämsän kaupunki, Kaupunginhallitus 8.10.2021

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki toteaa lausuntonaan, että erilaisiin tulevaisuuksiin varautuminen on tärkeää. Jämsä lisäksi välttämättömiin toimenpiteisiin työvoiman liikkuvuuden parantamiseen tähtäävät toimet, sillä jatkossakin suuri osa maakunnassa tehtävästä työstä tulee olemaan työvoimavaltaista.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia, Kehittämispalvelut, johtoryhmä 7.10.2021

Yleisenä huomiona, että toimenpiteiden tulisi olla kunnianhimoisempia ja enemmän tulevaisuuteen suuntaavia, osin kuvaavat nykytilannetta.

Esimerkiksi teknologiakehityksen edelläkävijä: olemme edelläkävijöitä robotiikan ja automatiikan hyödyntäjinä kestävyysvajeen helpottamisessa, käytämme virtuaalisia ympäristöjä esim. vanhusten hyvinvoinnin lisääjinä.

Keski-Suomen Kylät ry, Kaisu Kumpulainen, Laukkanen-Abbey 7.10.2021

Mahdoton sanoa, mutta hyvä on että varaudutaan. Toivottavasti mikään muu kuin kättäpäälle-diplomatia skenaario ei toteudu...

Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak, 7.10.2021
Timo Parkkola / Koulutusjohtaja,
Kulttuurituotannon ja tulkkauksen tulosityksikkö

Skenaariot vaikuttavat hyvin laaduilta.

Pohjois-Pohjanmaan liitto 6.10.2021

Strateginen polku skenaarioista ja visioista toimenpiteisiin on toimiva. Korona-aika on suunnannut aluekehitystä ja sitä tukevaa tulevaisuustyötä kohden ketterämpää aluekehitys- ja suunnittelujärjestelmää.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu 6.10.2021

Kolme toimenpidekokonaisuutta ovat selkeitä ja toimenpiteet on muotoiltu yleiselle tasolle, mikä on sopusoinnussa pitkän tarkasteluajavälin 2050 kanssa. Toimenpiteiden uutuusarvo ja kunnianhimon taso voisi olla suurempi, jotta Keski-Suomen menestys ja kilpailukyky voitaisiin varmistaa pitkällä aikavälillä.

Onko skenaarioiden kuvaaminen tarpeen strategiassa vai voisiko ne siirtää tausta-aineistoksi?

Hankasalmen kunta 6.10.2021

Toimenpiteet on esitetty hyvin ja strategialuonnos 2025 sekä Keski-Suomi 2050 ovat hyvin sidoksissa toisiinsa.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus 6.10.2021

ELINVOIMAISUUS JA OSAAMINEN

Yrittäjyyden ja työn muutos

- Innovaatiokilpailu: Millainen yrittäjyys ja yritykset turvaavat työtä Keski-Suomen ikäsuosongelmaan, pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyteen? Miten tämä ongelma ratkaistaan?
- Mittarina: pitkäaikaistyöttömyyden ja rakennetyöttömyyden määrä (väheneminen)

HYVINVOINTI JA YHTEENKUULUVUUS

- Ennaltaehkäisevien toimien rinnalle jo syrjäytyneiden ja syrjäytettyjen (esim. pitkäaikais- ja rakennetyöttömät, osatyökykyiset, mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivät) "nostaminen" mukaan yhteiskuntaan

Luonnonvarakeskus, Lehto Jani 30.9.2021

Strategia ei käsittele ruoantuotantoa ja ruokajärjestelmiä muutamaa viittausta enempää; lähiruoka on mainittu mutta strategiassa olisi voitu ehkä enemmän ottaa huomioon uusia ruoantuotannon tapoja (esim. kiertovesikasvatus, vertikaalikasvihuoneet) ja niihin liittyvät uudet mahdollisuudet tuottaa ruokaa lähellä ja vähentää ympäristövaikutuksia ja saada sitä kautta maakuntaan tuottavuutta/näkyvyyttä. Ruokahävikkiin ei viitata kertaakaan.

Kun puhutaan vuodesta 2050, niin strategiassa voisi pohtia tarkemmin, minkälaisia potentiaalisia riskejä liittyy metsäsektorin sekä siihen perustuvan liiketoiminnan omistus- ja määräämisvaltoihin yhä globalisoituvassa maailmantaloudessa.

Suomen Ilmastopaneelin tuoreessa raportista todetaan, että Keski-Suomessa tulvat, tuulet ja vieraslajit lisääntyvät ilmastonmuutoksen seurauksena. Esimerkiksi Päijänteen tulvariski kasvaa sateiden kasvun myötä ja tulvien siirtyessä talviaikaan. Strategiassa voisi pohtia ilmastonmuutokseen varautumista tarkemmin, esimerkiksi miten ilmastonmuutos tulee vaikuttamaan vesien tilaan, ja mitä johtopäätöksiä siitä tulisi tehdä.

, Laurila Ilkka 30.9.2021

Strategia ei käsittele ruoantuotantoa ja ruokajärjestelmiä muutamaa viittausta enempää; lähiruoka on mainittu mutta strategiassa olisi voitu ehkä enemmän ottaa huomioon uusia ruoantuotannon tapoja (esim. kierto-vesikasvatus, vertikaalikasvihuoneet) ja niihin liittyvät uudet mahdollisuudet tuottaa ruokaa lähellä ja vähentää ympäristövaikutuksia ja saada sitä kautta maakuntaan tuottavuutta/näkyvyyttä. Ruokahävikkiin ei viitata kertaakaan.

Kun puhutaan vuodesta 2050, niin strategiassa voisi pohtia tarkemmin, minkälaisia potentiaalisia riskejä liittyy metsäsektorin sekä siihen perustuvan liiketoiminnan omistus- ja määräämisvaltoihin yhä globalisoituvassa maailmantaloudessa.

Suomen Ilmastopaneelin tuoreessa raportista todetaan, että Keski-Suomessa tulvat, tuulet ja vieraslajit lisääntyvät ilmastonmuutoksen seurauksena. Esimerkiksi Päijänteen tulvariski kasvaa sateiden kasvun myötä ja tulvien siirtyessä talviaikaan. Strategiassa voisi pohtia ilmastonmuutokseen varautumista tarkemmin, esimerkiksi miten ilmastonmuutos tulee vaikuttamaan vesien tilaan, ja mitä johtopäätöksiä siitä tulisi tehdä.

Pohjois-Savon liitto

27.9.2021

Aikahorisonttien 2025 ja 2050 toimenpiteiden erottelu tuntuu monelta osin keinotekoisille. Vuodelle 2050 osoitetut toimet kuuluvat yhtä hyvin vuodelle 2025. Toimenpidetasolla suunnitelma käsittelee vuosia 2022-2025.

Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan kunnanhallitus

24.9.2021

20.9.2021 § 205

katso muut kommentit ja terveiset

Paremmiin Yhdessä ry, Sibomana Emmanuel

23.9.2021

Lähes kaikissa skenaarioissa yhteisöllisyys vaikuttaa aika heikolta. Siksi yhteisöllisyyttä vahvistavat toimenpiteet ovat tärkeitä, olipa tulevaisuus millainen tahansa.

Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liiton

22.9.2021

lausunnon on valmistellut aluekehitysjohtaja

Heli Seppelvirta

Keski-Suomen skenaariot 2050 kuvio kuvaa enemmänkin kansallisia ja osin eurooppalaisia skenaarioita kuin pelkästään Keski-Suomeen kohdistuvia. Näin muodoin kuvion otsikko on hieman harhaanjohtava tai vaihtoehtoisesti skenaarioita voisi pyrkiä maakunnallistamaan. Skenaarioiden ulottuvuudet kuvio on hieman sekava, eikä välttämättä tuo lukijalle lisäarvoa. Sen sijaan välttämättömät toimenpiteet avaavat hyvin maisemaa vuoteen 2050. Se, mitä voisi täydentää, liittyy Keski-Suomen 2050 isoihin tavoitteisiin.

Keski-Pohjanmaan liitto

15.9.2021

Toimenpiteet on esitetty kattavasti ja ne myös pääosin linkittyvät hyvin maakuntaohjelman 2025 toimenpiteisiin.

Keski-Suomen Liikunta ry

3.9.2021

Kyllä.

Keski-Suomen visio

Onko visiossa oikeat ainekset? Miten muotoilisitte visiotamme?

Kaakkuriniemi Vesa, Jyvä-Hamppu	11.10.2021
Kestävyyden ohella täytyisi mainita "ekologisesti elpyvä".	
Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijakunta JAMKO	8.10.2021
Visio on selkeä ja sen painopisteet näkyvät hyvin strategiassa.	
Jyväskylän yliopisto	8.10.2021
Hyvin kiteytetty. Ovatko osaamisteemat esillä toimenpiteissä vision edellyttämällä tavalla? Miten varmistetaan koko väestön osaamisen kehittämisen ja uudistaminen.	
MTK Keski-Suomi	8.10.2021
MTK Keski-Suomen näkökulmasta visio on toimiva. Maa- ja metsätalous on hyödyntänyt luonnonvaroja kestävästi ja uskomme jäsenkuntamme tekevän sen edelleen ja entistä kestävämmiin.	
Suomen metsäkeskus, Äänismaa Pekka	8.10.2021
Visiossa on oikeat ja hyvät ainekset. Visio voisi parhaimmillaan olla vielä hieman omaleimaisempi ja erottuvampi.	
Saarijärven kaupunki, Rusanen Timo	8.10.2021
Kyllä	
Laukaan Seudun Luonto ry, Heinimaa Sirkka	8.10.2021
Keski-Suomen visiossa maaseutu tulee nostaa alueeksi, jonne kehittyy uutta biotaloutta. Ihmiset, varsinkin perheet, haluavat muuttaa maaseudulle, rauhallisen ja turvallisen ympäristön vuoksi. Lapset voivat käydä kyläkoulua. Kyllä löytyy ruokakauppa, jonka yhteyteen voi kehittää monitoimipalvelupisteitä. Harrastustoimintaa kyllä järjestään yhdistysten ja kunnan yhteistyönä. Ihmiset voivat tehdä etätöitä ja asua maaseudulla jopa ilman omaa autoa kun kimppa-auto, kutsuautopalvelut ovat kehittyneet toimiviksi.	
VTT Technical Research Centre of Finland Ltd, Biomateriaalien prosessointi ja tuotteet	8.10.2021
Visio on selkeä, riittävän monipuolinen ja ihmisläheinen. Luonto korostuu, mutta onko visio riittävä sen osalta?	

Jämsän kaupunki, Kaupunginhallitus

8.10.2021

Jämsän kaupungin lausunto:

Hyvä visio on näkemys maakunnan tulevaisuuden tavoitetilasta ja vastaa kysymyksiin kenelle, mitä varten ja minkälainen Keski-Suomen maakunta on 2050.

Jämsän kaupunki ei muotoile visiota uusiksi, mutta toteaa että vision viimeisessä lauseessa, ”jossa ihmiset voivat hyvin”, todetaan tärkein.

Keski-Suomen tulisi olla hyvinvoinnin maakunta, jossa olisi työtä tekijöille ja jossa asuvat ihmiset ja toimivat yritykset voivat hyvin.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia, Kehittämispalvelut, johtoryhmä

7.10.2021

Visiossa on hyvät elementit ja se on hyvin muotoiltu.

Keski-Suomen Kylät ry, Kaisu Kumpulainen, Laukkanen-Abbey

7.10.2021

On oikeat ainekset ja kaikki tekijät ja toimijat huomioituna, kun turvallisuus vielä leivotaan sisään.

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry

7.10.2021

Vision muotoilu on hyvä. Hienoa, että siinä mainitaan ihmiset ja heidän hyvinvointinsa.

Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak, Timo Parkkola / Koulutusjohtaja, Kulttuurituotannon ja tulkkauksen tulosityksikkö

7.10.2021

Visio on erinomainen. Jatkuvan oppimisen näkökulmasta voisi kuitenkin miettiä, olisiko Keski-Suomen mahdollista olla paitsi osaava myös oppiva maakunta.

Pohjois-Pohjanmaan liitto

6.10.2021

Visio on riittävän tiivis, jotta sen kykenee omaksumaan ja muistamaan. Visioon kiteytyy oleellisin strategiasta.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

6.10.2021

Visio vaikuttaa onnistuneelta.

Hankasalmen kunta

6.10.2021

Voisiko Visio olla ytimekkäämmin vain

Kestävä, osaava ja kansainvälinen Keski-Suomi

Sinällään visiossa on oikeat ainekset ja se on hyvin strategiaa kuvaava. Strategia sisältää oikeat ainekset. Mutta visio voisi olla muotoiltuna sellaiseksi, jonka joku edes saattaisi herätessään muistaa.

Arvot ovat nekin oikeita ja strategian mukaisia, mutta onko niiden kohdalla vähän runsauden pulaa. Seitsemän kappaletta arvoja on niin paljon, että maakuntajohtajakaan ei osaa niitä ulkomuististaan luetella jos joku kysyy vuoden päästä. Hankasalmi ehdottaa rohkeasti arvojen määrän selkeää supistamista ja pyrkimistä niissä siihen, millä voisimme erottautua maakuntana muista. Ja kun näin lausumme, niin pitää meillä olla esimerkki ehdottaa.

Rohkea, oikeamielinen ja utelias, voisivat olla esimerkiksi Keski-Suomea eteenpäin ohjaavat arvot.

Lähtökohtanamme se, että oikeamielisyys kattaisi tavallaan empatian, ihmisyyden ja vastuullisuuden. Uteliaisuus johtaa edistyksellisyyteen. Ja rohkeita meidän pitää toki olla. Kolme Keski-Suomen arvoa saatettaisiin jopa kunnissa muistaa.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus 6.10.2021

On, mutta voisiko hyödyntää hyvin muotoiltuja aluekehittämisen painopisteiden teemoja visiossakin? Keski-Suomi on kestävä ja yhdenvertaisen maailman kasvattaja

Luonnonvarakeskus, Lehto Jani 30.9.2021

Tavoiteltu visio yhdyskuntarakenteesta ja siihen liittyvä palvelujen järjestämistapa eivät käy strategiasta suoranaisesti ilmi. Kumpi on tarkoitus, kuljettaa ihmisiä keskitettyjen palvelujen luo vai järjestää palveluja mobiileina tai paikkariippumattomasti? Näin ollen strategia voisi kuvata miten Keski-Suomessa varaudutaan alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseen ja joukkoliikenteen rooliin. Onko tavoitteena tiivistyvä, keskittyvä asutus ja laajat asumattomat alueet? Jos on, se pitäisi sanoa. Joukkoliikenteeseen panostaminen vaikuttaa haasteelliselta ratkaisulta Keski-Suomen aluerakenteessa. Jos tällä viitataan vain esim. Jyväskylään, se olisi syytä sanoa. Ei ole näkymää siitä, että perinteinen joukkoliikenne olisi enää ratkaisu harvaan asutuilla alueilla, vaan siellä erilaiset jakamislustat ja kutsuliikenne ovat todennäköisempi ratkaisu – näistä olisi hyvä olla mainintoja, jotta strategia tarjoaisi näkymää ja visiota koko maakunnalle.

, Laurila Ilkka 30.9.2021

Tavoiteltu visio yhdyskuntarakenteesta ja siihen liittyvä palvelujen järjestämistapa eivät käy strategiasta suoranaisesti ilmi. Kumpi on tarkoitus: kuljettaa ihmisiä keskitettyjen palvelujen luo vai järjestää palveluja mobiileina tai paikkariippumattomasti? Näin ollen strategia voisi kuvata miten Keski-Suomessa varaudutaan alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseen ja joukkoliikenteen rooliin. Onko tavoitteena tiivistyvä, keskittyvä asutus ja laajat asumattomat alueet? Jos on, se pitäisi sanoa. Joukkoliikenteeseen panostaminen vaikuttaa haasteelliselta ratkaisulta Keski-Suomen aluerakenteessa. Jos tällä viitataan vain esim. Jyväskylään, se olisi syytä sanoa. Ei ole näkymää siitä, että perinteinen joukkoliikenne olisi enää ratkaisu harvaan asutuilla alueilla, vaan siellä erilaiset jakamislustat ja kutsuliikenne ovat todennäköisempi ratkaisu – näistä olisi hyvä olla mainintoja, jotta strategia tarjoaisi näkymää ja visiota koko maakunnalle.

Kasvu Open Oy 28.9.2021

Visiossa on esillä tärkeät ainekset

**Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan kunnanhallitus 24.9.2021
20.9.2021 § 205**

katso muut kommentit ja terveiset

Paremmiin Yhdessä ry, Sibomana Emmanuel 23.9.2021

Hyvä visio.

Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liiton lausunnon on valmistellut aluekehitysjohtaja Heli Seppelvirta 22.9.2021

Visiossa on hyvät ainekset, mutta se voisi sopia mille tahansa maakunnalle. Aluekehittämisen painopisteet on puolestaan muotoiltu todella hienoon muotoon, joten voisiko sieltä ammentaa visiolle terävyyttä.

Keski-Pohjanmaan liitto 15.9.2021

Visio on strategian eri näkökulmat ja tavoitteet hyvin huomioiva kokonaisuus.

Keski-Suomen Liikunta ry 3.9.2021

Visio on mielestämme hyvä.

Strategian toteutus

Mitä evästyksiä haluatte antaa strategian toteutusta varten?

Kaakkuriniemi Vesa, Jyvä-Hamppu

11.10.2021

Kansalaistottelemattomuutta tarvitaan myös virkamiestasolla, jotta suuria muutoksia saadaan rohkeasti vietyä.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijakunta JAMKO

8.10.2021

Strategiassa tuntuu olevan paljon asiaa, joten koituuko se strategian sudenkuopaksi? Mistä saadaan tarvittavaa osaamista ja resursseja tämän kaiken toteuttamiseen? Strategian toteutus vaatii myös vakaata ymmärrystä ja kykyä nähdä myös laatikon ulkopuolelle, joten syvällisempi perehtyminen kokonaisuuteen tulee olemaan välttämätöntä jokaiselle, joka aiheen parissa työskentelee.

Keski-Suomen ELY, Lausunnon pohjana olevat tiedot on kerätty ELY-keskuksen vastuualueilta ja yhteisistä toiminnoista.

8.10.2021

Tärkeää olisi pitää huoli, että strategia ja sitä käytännössä parhaiten tukevat eri toimijoiden toimenpiteet tunnistetaan ja voidaan yhteensovittaa toisiinsa. Strategian seurantaan tulee luoda yhteinen tulohajautusohjauksellinen elementti, jonka puitteissa voidaan selkeästi kuvata strategian onnistumista ja tunnistaa toteutukseen liittyvät haasteet

Jyväskylän yliopisto

8.10.2021

Tämä on strategiatyön keskeisin osio. Strategia ei voi jäädä pöytälaatikkoon vaan sen tulee jätävästi ohjata aluekehittämisen toimenpiteitä. Kaikki lähtee viestinnästä ja siitä että eri tavoitteille luodaan selkeät ohjausrakenteet ja vastuut joiden toteutumista seurataan. Ohjelmakauden lopputuloksena toteutetaan riippumaton selvitys siitä miten tässä työssä ollaan onnistuttu. Osana selvitystä arvioidaan toimenpiteiden vaikuttavuutta.

MTK Keski-Suomi

8.10.2021

Ilmaston muuttuminen voi olla myös suomalaiselle maa- ja metsätaloudelle positiivista. Ennustetaan, että kasvukauden pidentessä se monipuolistaisi viljelymenetelmiä ja myös mahdollistaisi viljelykasvi valikoiman laajentamisen. Lämpötilan nousu voi olla myönteinen viljelylle, kun Suomessa ei ole vedestä pulaa. Ilmastonmuutos haastaa viljelijän ja ruokaketjun kokonaisuudessaan strategian ajanjaksolla. Kulunut korona-aika on tuonut voimakkaitakin muutoksia työelämään ja ihmisten toiminta- ja ajattelutapaan. Voisiko olla mahdollista, ettemme vielä osaa arvioida kuinka pysyviä muutoksia se saa aikaiseksi ja mahdollisesti käynnistää uusia, näkisimme, että niitä olisi kuitenkin strategiassa yritettävä arvioida. Esimerkkeinä monipaikkaisuus, kaupungistumisen loppuminen ja edelleen kasvava riippuvuus verkkoyhteyksistä.

Suomen metsäkeskus, Äänismaa Pekka

8.10.2021

Tärkeintä on strategian onnistunut toimeenpano sekä sen riittävä resursointi. Suomen metsäkeskus osaltaan haluaa aktiivisesti tukea strategian toteutumista.

Saarijärven kaupunki, Rusanen Timo

8.10.2021

Tiivis yhteistyö ja yhteinen keskustelu on edelleen tärkeää maakunnan tulevaisuustyössä. Sen merkitys on jopa korostunut korona-aikakaudesta johtuen.

Laukaan Seudun Luonto ry, Heinimaa Sirkka

8.10.2021

Päätösten teossa arvopohjana tulee olla kestävä elämäntapa. Investointeja tehtäessä tuotteen elämänkaari on huomioitava, materiaalin hankinnasta, sen tekemisen ja käytön energian tarve ja päästöt sekä loppu kierrätys. Emme enää ulkoista oman kulutuskulttuurimme päästöjä muihin maihin. Kansainvälistymisessä otamme huomioon maiden ihmisoikeustilanteen ja ympäristön tilan.

**VTT Technical Research Centre of Finland Ltd,
Biomateriaalien prosessointi ja tuotteet**

8.10.2021

Vielä lisää konkretiaa, toimenpiteitä ja mittaristoja jotta tavoitteet saavutetaan.

Jämsän kaupunki, Kaupunginhallitus

8.10.2021

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki toteaa lausuntonaan, että Keski-Suomen strategian vahvuutena on, että samaan linjakkaaseen aluekehittämisen strategiakokonaisuuteen on koottu maakuntasuunnitelman, maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian kokonaisuudet.

Keski-Suomen strategiakokonaisuus on laaja ja pitkäkestoinen, mistä seuraa, että sen jalkauttaminen kuntiin, yrityksiin, koulutusorganisaatioihin, yhteisöihin, jne on haaste. Ilman laajaa yhteistä sitoutumista tavoitteiden saavuttaminen on taas haasteellista.

Keski-Suomen strategiakokonaisuuden ymmärrettävyyttä ja jalkauttamisen onnistumista voidaan parantaa mm. viestinnän keinoin. Jämsän kaupunki katsoo, että strategia olisi hyvä tiivistää olennaiseen. Vähemmän on enemmän, kun toimijoita sitoutetaan strategian toimeenpanoon. Edelleen olisi hyvä pohtia toimijoiden roolia strategian toimeenpanossa. Näin suurta kokonaisuutta ei voi vastuuttaa maakunnan liiton toimeenpantavaksi, vaan sen toimeenpanossa on rooli kaikilla keskisuomalaisilla.

**Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia,
Kehittämispalvelut, johtoryhmä**

7.10.2021

Kokonaisuus on osin hieman vaikeasti hahmotettava, karsimista ja selkiyttämistä tarvitaan vielä. Kieli ja tyyli on paikoitellen varsin lennokasta, joka ei toki ole huono asia.

**Keski-Suomen Kylät ry, Kaisu Kumpulainen,
Laukkanen-Abbey**

7.10.2021

Kaipaamme väliaikatietoja ja julkisia mittauspisteitä, miten edistytään ja mitä voimme tehdä auttaaksemme ja/tai muuttaaksemme kurssia.

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry

7.10.2021

Laajaa tiedottamista strategiasta, jotta se tulee tutuksi myös keskisuomalaisille ihmisille.

Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak, 7.10.2021
Timo Parkkola / Koulutusjohtaja,
Kulttuurituotannon ja tulkkauksen tulosityksikkö

On erittäin tärkeää huomioida alueen toimijoiden vahvuudet ja yhteistyön merkitys. Alueen korkeakouluilla on erilaisia vahvuuksia, joiden hyödyntäminen vie tavoitteita eteenpäin, mutta näiden erityisten osaamisalueiden lisäksi mahdollisimman hyvällä yhteistyöllä on merkitystä. Jotta Keski-Suomi voi saavuttaa valtakunnallisen TKI-toiminnan tavoitteen, ovat korkeakoulut aivan keskeisessä asemassa. Korkeakoulujen mahdollisuutta TKI-rahoituksen hankintaan on syytä tukea ja helpottaa käytettävissä olevilla keinoilla.

Pohjois-Pohjanmaan liitto 6.10.2021

Luottamus ja sen rakentaminen on verkostotoiminnan edellytys. Maakuntastrategiaa toimeenpannaan kumppanuudessa ja yhdessä tekeminen luo edellytykset kestäville kumppanuuksille. Maakunnassa kukaan ei pärjää - eikä tarvitse pärjätä - yksin. Voisiko Keski-Suomen liitto haastaa strategian toimeenpanossa toimijoita innovoimaan ja toimeenpanemaan tavoitteita kumppanuuslupauksella tai -sopimuksella?

Jyväskylän ammattikorkeakoulu 6.10.2021

Tekstin määrä on melko suuri joissain kohdin. Vähemmän on enemmän -periaate auttaisi näissä kohdin fokusoimaan strategiaa ja sen toteutusta. Skenaariot ja megatrendit voisi siirtää tausta-aineistoksi, samoin nostot tulevaisuustyöpajoista.

Hankasalmen kunta 6.10.2021

Strategiaa on laadittu avoimesti, mistä suuri kiitos Keski-Suomen Liitolle. Se kuvaa hyvin maakunnan kasvun ja elinvoiman näkökulmasta keskeisimmät painopistealueet.

Muutoin olemme pyrkineet jo edellä konkreettisissa kysymyksissä lausumaan evästyksemme strategiatyöhön.

Itse strategian toteutuksessa maakuntaliiton, yritysten, kuntien, oppilaitosten ja kolmannen sektorin yhteistyön ja vuoropuhelun on oltava monipuolista ja rakentavaa, mutta tämä on myös hyvin kirjoitettu jo strategiaan sisään.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus 6.10.2021

Strategia tutuksi asukkaille – monipuolista viestintää visiosta ja tavoitteista, jotta jokainen keskisuomalainen voisi omalla toiminnallaan tukea Keski-Suomen kehitystä kohti kestävä ja yhdenvertaisen maailman kasvattajaksi.

Luonnonvarakeskus, Lehto Jani 30.9.2021

Hienoimmankin strategian onnistumista on vaikea arvioida, jos mittaristo ei anna siihen mahdollisuutta. Tässä strategiassa edetään tavoitteista suoraan mittareihin. Toimenpiteiden määrittely osaltaan helpottaisi mittarien määrittelyä.

Tällä hetkellä mielestämme strategian mittaristo on vajaa, ja suosittelemme niiden kohentamista. Esimerkiksi kokonaiskestävyys muodostuu myös ekologisista ja sosiaalisista ulottuvuuksista, joten taloudelliset mittarit eivät yksin riitä. Ehdotamme strategian toteutuksen mittaamista taloudellisten mittarien lisäksi vaikkapa esim. resurssitehokkuuden, lisäarvon muodostumisen, eriarvoistumisen ehkäisyn, osallisuuden tai biodiversiteetin erilaisten mittarien avulla. Ehdotamme mittariston kehittämiseen panostamista.

Ottaen huomioon Keski-Suomen maaseudun laajuuden, strategiassa olisi ollut hyvä käyttää maakunnan maaseutuosaamista huomattavasti enemmän. Lähiruoka ja paikalliset raaka-aineet eivät yksinään pidä Keski-Suomenkaan maaseutua elävänä, joten maaseudun palveluiden kehittäminen ansaitsisi lisää huomiota.

, Laurila Ilkka

30.9.2021

Hienoimmankin strategian onnistumista on vaikea arvioida, jos mittaristo ei anna siihen mahdollisuutta. Tässä strategiassa edetään tavoitteista suoraan mittareihin. Toimenpiteiden määrittely osaltaan helpottaisi mittarien määrittelyä.

Tällä hetkellä mielestämme strategian mittaristo on vajaa, ja suosittelemme niiden kohentamista. Esimerkiksi kokonaiskestävyys muodostuu myös ekologisista ja sosiaalisista ulottuvuuksista, joten taloudelliset mittarit eivät yksin riitä. Ehdotamme strategian toteutuksen mittaamista taloudellisten mittarien lisäksi vaikkapa esim. resurssitehokkuuden, lisäarvon muodostumisen, eriarvoistumisen ehkäisyn, osallisuuden tai biodiversiteetin erilaisten mittarien avulla. Ehdotamme mittariston kehittämiseen panostamista.

Ottaen huomioon Keski-Suomen maaseudun laajuuden, strategiassa olisi ollut hyvä käyttää maakunnan maaseutuosaamista huomattavasti enemmän. Lähiruoka ja paikalliset raaka-aineet eivät yksinään pidä Keski-Suomenkaan maaseutua elävänä, joten maaseudun palveluiden kehittäminen ansaitsisi lisää huomiota.

Kasvu Open Oy

28.9.2021

Strategia vaatii toteutuakseen konkreettisia toimia sekä kaikille sitä toteuttaville tahoille selkeän kuvan, miten strategia ohjaa toimintaa jokapäiväisessä toiminnassa.

Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan kunnanhallitus
20.9.2021 § 205

24.9.2021

katso muut kommentit ja terveiset

Paremmiin Yhdessä ry, Sibomana Emmanuel

23.9.2021

Strategia ei vielä avaa kovin hyvin sen toteutusta. Kuka tekee, mitä tekee, millä resursseilla? Toteutuksessa ylisektorinen yhteistyö on tärkeää ja sen kehittämiseen pitäisi panostaa.

Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liiton lausunnon on valmistellut aluekehitysjohtaja Heli Seppelvirta

22.9.2021

Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo hyvän yhteistyön säilyvän ja vahvistuvan maakuntiemme välillä. Maakuntien strategioissa on hyvin samantyyppiset sisällöt ja toivottavasti myös alueiden yritykset ja kehittäjät löytävät yhteistyön sävelen strategioiden toteutuksessa.

Keski-Pohjanmaan liitto

15.9.2021

Keski-Suomen strategia antaa hyvän perustan maakunnan kehittämiseksi ja yhteistyölle strategian toteutuksessa.

Strategia vaatii toteutuakseen eri toimijoiden ymmärrystä, hyväksyntää ja innostumista sen valinnoista. Se mahdollistaa toiminnan yhteisten arvojen ja tavoitteiden suunnassa. Tähän päästään osallistamalla eri toimijoita tuomaan oma toiminta näkyväksi osaksi strategiaa kohti yhteistä visiota. Näistä on helpompi luoda konkreettisemmat lyhyen aikavälin toimenpiteet vision saavuttamiseksi.

Muut kommentinne ja terveiset

Kertokaa muut kommentinne strategian viimeistelyä varten.

Kaakkuriniemi Vesa, Jyvä-Hamppu

11.10.2021

Lopetetaan poltto jo tällä vuosikymmenellä.

Bioenergia ry, Laurikka Harri

8.10.2021

Ympäristöselostuksessa todetaan seuraavasti: "EU:n kunnianhimoisten päästötavoitteiden myötä on oletettavaa, että eri energiaraaka-aineiden ilmastollista kestävyyttä tullaan tarkastelemaan uudelleen. Tämä voi tulevaisuudessa vaikuttaa myös metsäbiomassan asemaan energiantuotannossa. Tähän siirtymään tulisi varautua myös maakuntatasolla." Kohtaa ei ole sen enempää perusteltu.

Toteamme, että hallitustenvälinen ilmastopaneeli IPCC on vuonna 2019 uusinnut ohjeistuksensa kasvihuonekaasupäästöjen laskennasta, eikä energiaraaka-aineiden päästökertoimiin tehty merkittäviä muutoksia. EU:n äskettäin julkaistussa 55-valmiuspaketissa esitetään tiukennuksia kestävänsä metsäbiomassan määritelmään, mutta ei kestävänsä bioenergian päästökertoimeen. Kaikissa merkittävässä globaalitason, EU-tason ja kansallisen (esim. IES 2021) tason analyyseissä biomassan energiakäyttö säilyy merkittävänä 2021-2050. IES-strategian skenaarioissa bioenergian käyttö kasvaa etenkin lyhyellä aikavälillä 2021-2030, kun kivihiiiltä ja turvetta Suomessa korvataan. Katsomme siten, että ympäristöselostuksen teksti perustuu subjektiiviseen arvioon ja on harhaanjohtava. Metsäbiomassan asema energiantuotannossa riippuu keskeisesti myös energiamarkkinoista, ja markkinat voivat olla käytön kannalta jopa politiikkaa vahvempi muutosvoima.

Ympäristöselostuksessa todetaan myös, että "Polttoon perustumattomiin teknologioihin siirtyminen sähkön ja lämmön tuotannossa vähentää merkittävästi todellisia hiilipäästöjä." Lause on sinänsä totta, mutta haluamme korostaa, että myös sivuvirtojen hyötykäyttöön perustuva bioenergia vähentää merkittävästi todellisia hiilipäästöjä, kun vaihtoehtona ovat fossiiliset polttoaineet yhdistettynä sivuvirtojen lahoamiseen esimerkiksi metsässä.

Keski-Suomen Vihreät, Keski-Suomen Vihreä maakuntavaltuustoryhmä, Hyöky Elma

8.10.2021

Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijakunta JAMKO

8.10.2021

Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijakunta kiittää hyvää työstä ja mahdollisuudesta kommentoida Keski-Suomen strategialuonnosta!

Keski-Suomen ELY, Lausunnon pohjana olevat tiedot on kerätty ELY-keskuksen vastuualueilta ja yhteisistä toiminnoista.

8.10.2021

Huomiot Keski-Suomen strategian ympäristöselostukseen:

Yleistä

Laissa viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (SOVA-laki 200/2005) ja valtioneuvoston asetuksessa (SOVA-asetus 347/2005) säädetään velvollisuudesta arvioida suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutuksia. Lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa ja hyväksymisessä, parantaa yleisön tiedonsaantia ja

osallistumismahdollisuuksia sekä edistää kestäväää kehitystä. Keski-Suomen strategiassa maakuntaohjelma on SOVA-lain mukainen ohjelma, johon tulee soveltaa SOVA-lain mukaista ympäristöarviointia. Arviointiprosessissa on käsitelty myös strategiaan sisältyvien maakuntasuunnitelman 2050 ja älykkään erikoistumisen strategian 2021–2027 merkittävimpiä vaikutuksia. Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava viranomainen vastaa lain 4 ja 5 §:ssä tarkoitettujen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinnista. Ympäristöselostuksen sisällöstä määrätään SOVA-asetuksen (347/2005) 4 §:ssä.

Ympäristöselostus

Keski-Suomen strategian ympäristöselostus on tiivis paketti. Strategian pääasiallinen sisältö ja sen päätavoitteet on kerrottu ympäristöselostuksessa. Ympäristön nykytila on kuvattu siinä määrin kuin strategian vaikutusarvioinnin kannalta on oleellista. Arviointiprosessin kulku, mukaan lukien strategiasta kuuleminen, on kuvattu arviointiselostuksessa. Strategian vaikutusten arvioinnissa on listattu keskeisiä maakunnallisia, kansallisia, kansainvälisiä suunnitelmia ja ohjelmia, jotka sisältävät ympäristötavoitteita. Strategian painopisteiden valinnoilla on todettu olevan lopulta merkitystä siihen, miten hyvin strategia tulee toteuttamaan edellä mainittujen ohjelmien ja suunnitelmien tavoitteita, mutta varsinaista arviointia siltä osin, kuinka strategia toteuttaa näiden ohjelmien tavoitteita ei ole tehty. Keski-Suomen strategiassa on esitetty myös viisi vaihtoehtoista skenaariota vuoteen 2050. Näiden käsittely jää ympäristöselostuksessa vähäiseksi, mutta joita olisi voinut pohtia myös tältä osin ympäristövaikutusten ja toisaalta strategian toteuttamisen epävarmuuteen liittyvällä näkökulmalla. Ympäristövaikutusten arviointi on laadittu asiantuntija-arviona.

Ympäristövaikutusten arviointia on tarkasteltu strategisten kärkien ja strategian neljän aluekehittämisen painopisteen kautta. Näiden osalta on arvioitu kunkin osa-alueen sosiaalisia, ekologisista ja ympäristönsuojelullisia, yhdyskuntarakenteellisia ja kulttuurisia sekä aluetaloudellisia vaikutuksia ja lähtökohtana on ollut vertailu nykytilanteeseen nähden. Strategian kärkien ja aluekehittämisen painopisteiden keskinäisiä osin myös ristiriitaisiakin vaikutuksia on nostettu esiin ympäristöselostuksessa. Arvioinnissa on nostettu esille sekä strategian toteuttamisesta vahvistuvia toimintoja sekä toisaalta myös puutteita, esimerkiksi kulttuuri-/kulttuuriympäristöarvojen tai ekologisen kestävyuden monimuotoisuustavoitteen aito näkyminen kasvun kärjissä puuttuu. Maakunnan keskeiset ympäristölliset haasteet kuten ilmastokysymykset, luonnon monimuotoisuus ja lajiston uhanalaistuminen ja vesistöjen rehevöityminen sekä kiintoaine- ja humuskuormitus on tunnistettu. Haasteena on todettu myös väestön mahdollinen eriarvoistuminen, jota ELY-keskus pitää tärkeänä nostona ottaen huomioon väestön jakautumisen maakunnan sisällä. Strategian vaikuttavuuden on arvioitu näkyvän erityisesti aluetaloudellisten vaikutusten osalta. Samoin sosiaalinen kestävyys ja väestön hyvinvointi nousevat kehittämistavoitteissa vahvasti esille. Strategian vaikuttavuus ekologiseen kokonaiskestävyyteen, mukaan lukien ympäristönsuojelullinen merkittävyys, on puolestaan arvioitu jäävän melko vähäiselle huomiolle ja se on perustellusti nostettu myös ympäristöselostuksessa esille. Strategian merkittävyyttä ja mahdollisuuksia ympäristönäkökulmasta on ympäristöselostuksessa arvioitu ja tarkastelutasoa voidaan pitää strategiatason suunnittelun osalta riittävänä.

Ympäristöselostuksessa on kuvattu ja arvioitu ympäristövaikutuksia lähtökohtaisesti riittävällä tarkkuudella ja keskeiset vaikutuskohteet huomioon ottaen. Vaikutusarvioinnissa on otettu huomioon sekä suorat että välilliset vaikutukset ja keskitytty keskeisiin vaikutuskohteisiin. Liitteenä olevaa taulukkoa ympäristövaikutusten arvioinnista vaikutuskohteittain Keski-Suomen ELY-keskus pitää havainnollisena, joskin se on laadittu melko yleisellä tasolla eikä eri osa-alueita kunkin pääotsikon alla ole tarkemmin avattu. Vaikutuskohteittainen tarkastelu jaoteltuna useampaan alakohtaan, esimerkiksi SOVA-asetuksen 4 §:n kohdan mukaisesti kunkin pääotsikon alla, olisi tuonut enemmän yksityiskohtaisempaa tietoa strategian vaikuttavuudesta myös edellä mainittujen ympäristöllisten haasteiden osalta. Esimerkiksi sosiaalisten vaikutusten osalta olisi voitu arvioida vaikutuksia mm. väestöön, ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Myös strategian vaikutukset ilmastotavoitteiden edistämiseen ja ilmastomuutoksen hillintään sekä sopeutumiseen, mitä voidaan pitää poikkileikkaavana muidenkin strategian tavoitteiden osalta, olisi voitu tuoda vahvemmin esille ja nostaa omaksi kohtanaan esille.

SOVA-laki edellyttää, että suunnitelman osalta esitetään myös ne suunnitellut toimenpiteet, joilla aiotaan ehkäistä, vähentää tai poistaa mahdollisimman kattavasti suunnitelman tai ohjelman toteuttamisesta ympäristölle aiheutuvat merkittävät haitalliset vaikutukset. Koska strategia on pyritty laatimaan lähtökohtaisesti siten, ettei strategiassa esitetyillä valinnoilla, tavoitteilla ja toimenpiteillä olisi merkittäviä haitallisia ympäristö- tai tasa-arvovaikutuksia, ei myöskään niitä lieventäviä toimenpiteitä ole esitetty. Haasteena strategian toimeenpanossa voidaankin nähdä se, että mahdollisten haitallisten ympäristövaikutusten arviointi jää pääsääntöisesti hanketasolla arvioitavaksi.

Johtopäätökset

Ottaen huomioon Keski-Suomen strategian strateginen ja sen tavoitteita raamittava luonne, Keski-Suomen ELY-keskus pitää laadittua ympäristöselostusta riittävänä ja se täyttää siten pääsääntöisesti SOVA-lain mukaiset vaatimukset. Ympäristöselostuksen informatiivisuutta lisäisi kuitenkin vaikutuskohteittainen arviointi. Se nostaisi selvemmin esille myös esimerkiksi vastakkaisiakin vaikutuksia. Esimerkkinä voidaan mainita energiantuotannon ratkaisut, joilla voi olla sekä positiivisia (ilmastovaikutukset) että negatiivisia (ekologisten yhteyksien pirstoutuminen, luonnonrauhan

häiriintyminen energian tuotantomuodosta riippuen) vaikutuksia. Myös strategian vaikuttavuuden tarkempi arviointi Keski-Suomen keskeisiin edellä mainittuihin ympäristöllisiin haasteisiin nähden sekä tarkastelu siltä osin, kuinka strategia toteuttaa myös eri maakunnallisten ohjelmien ja suunnitelmien tavoitteita olisi viitoittanut strategian merkitystä myös niissä esitettyihin tavoitteisiin. Maakunnallisena ja ympäristöllisenä haasteena voidaan nähdä myös strategian vaikutus sekä suoraan että välillisesti eri aluekehittämistavoitteiden kautta ilmastoon, joka olisi voitu nostaa omaksi tarkastelukohteeksi.

Hyvänä ELY-keskus pitää sitä, että ympäristöselostus on laadittu osana strategian valmisteluprosessia, jolloin ympäristöselostuksessa ja sen laadinnan eri vaiheissa esiin tuodut seikat voidaan ottaa huomioon strategian valmistelutyössä. Parhaimmillaan ympäristöselostus vaikuttaakin osaltaan strategian laadintaa eikä toimi irrallisena prosessina. Huomiona ELY-keskus tuo esille, että ympäristöselostus on esitetty tässä vaiheessa vielä luonnoksena (26.8.2021). SOVA-lain 8 §:n mukaisesti ympäristöselostus laaditaan osana muuta valmistelua ennen suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä. Kuultavana oleva ympäristöselostus tulisi olla valmis, jotta ympäristöselostukseen ei tältä osin jäisi arviointiin tai johtopäätöksiin liittyviä epävarmuuksia. Ympäristöselostus tulee tehdä valmiiksi ennen strategian lopullista hyväksyntää. SOVA-lain mukaisesti valmisteltaessa suunnitelmaa tai ohjelmaa tulee ottaa huomioon ympäristöselostus sekä mahdollisuuksien mukaan lain 8 ja 9 §:ssä tarkoitetut mielipiteet ja lausunnot (SOVA-laki 11 §).

Strategian vaikuttavuuden arviointiin liittyen Keski-Suomen ELY-keskus pitää tärkeänä seurantaa ja siihen liittyen eri seurantamenetelmien ja/tai mittareiden käyttöönottoa myös ympäristönäkölle huomioon ottaen. Kuvaus suunnitelluista toimenpiteistä, jotka koskevat viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 12 §:n mukaista seurantaa, on myös yhtenä SOVA-lain mukaisena vaateena.

Jyväskylän yliopisto

8.10.2021

Maakuntastrategia on yhteinen tahdonilmaisu jota tulee edistää sen vaatimalla painoarvolla. Politikointi näiden asioiden ”ohitse” tulee tällaiseksi tunnistaa ja Keski-Suomen liiton tulee ottaa aktiivinen maakunnan etua ajava koordinaatiovastuu maakuntastrategian toteuttamiseksi kaikilla tasoilla. Aluekehittäminen ei saa pelkitystyä yksin hankerahoituksen jakamiseen vaan tarvitaan aktiivisempaa kokonaisvaltaisempaa otetta.

MTK Keski-Suomi

8.10.2021

Mielestämme Järvi-Suomen Ympäristö ja ilmasto-ohjelmassa on mietitty ravinnekuormituksen ja vesistöjen, luonnon monimuotoisuuden sekä ilmastonmuutoksen ja hiilensidonnann toimia. Ohjelmassa huomioidaan myös alueen elinkeinotoiminnan monipuolinen yhteys ympäristöön ja alueen vetovoimaan sekä imagoon. Ympäristötoimenpiteiden vaikuttavuus on parhaimmillaan silloin kun se huomioi kokonaisuuden. Pohdimme onko tarpeellista painottaa maakuntastrategiassa useassa kohdin korostuvaa huolta luonnon monimuotoisuudesta, kun strategisempi näkemys on huolehtia kokonaisuudesta ympäristö- ja ilmastotoimin, jotka sisältävät monimuotoisuusnäkökulmat.

Suomen metsäkeskus, Äänismaa Pekka

8.10.2021

Suomen metsäkeskus kiittää mahdollisuudesta kommentoida strategiaa, ja haluaa toimia Keski-Suomen yhteistyökumppanina jatkossakin.

Saarijärven kaupunki, Rusanen Timo

8.10.2021

-

Jämsän kaupunki, Kaupunginhallitus

8.10.2021

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki toteaa, että Keski-Suomen strategiaa tulee täydentää mm. mittareiden osalta. Viimeistelyssä kannattaa arvioida, kunka laaja lopullinen strategia on ja miltä osin asiat esitetään liiteaineistoissa. Mikäli mahdollista strategiasta kannattaa laatia tiivis handout, johon tiivistetään oleellisin.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia, Kehittämispalvelut, johtoryhmä **7.10.2021**

Strategian lukemisen kannalta parempi rakenne olisi sellainen, jossa megatrendit ovat alussa aktivoimassa tulevaisuusajattelua ja aiheeseen orientoitumista. Skenaariot voisivat olla liiteaineistona.

Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak, Timo Parkkola / Koulutusjohtaja, Kulttuurituotannon ja tulkkauksen tulosityksikkö **7.10.2021**

Skenaariot ovat merkittäviä Keski-Suomen tilanne analyysin ja tulevaisuuden ennakkoinnin kannalta. Ne kuitenkin vievät nyt melko suuren osan kokonaisuudesta. Onko vaara, että ne vievät huomiota varsinaisilta painopistealueilta? Kommenttia pyydettiin myös ympäristöselostuksen osalta. Siellä on esitetty kriittisiäkin huomioita strategiaan. Ympäristöselostusta voi pitää hyvin laadittuna dokumenttina ja siinä esitetyjä kehittämisenäkökuomia voisi ehkä vielä tuoda sisälle strategiaan?

Jyväskylän ammattikorkeakoulu **6.10.2021**

Lopullisesta strategiasta on tarkoitus tehdä multimedijajulkaisu. On syytä varmistaa, että lopputuloksena on selkeä esitys.

Varsin tärkeänä huomiona kysymme lopuksi, tulisiko strategisten tavoitteiden (strategiset tavoitteet vuoteen 2025) ja välttämättömien toimenpiteiden (välttämättömät toimenpiteet kohti 2050) vuosilukujen olla toisin päin?

Ympäristöselostus-luonnokseen meillä ei tässä vaiheessa ole kommentoitavaa, mutta myöhemmin voimme tarvittaessa sitä kommentoida.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus **6.10.2021**

Kiitos ansiokkaasta strategian valmistelutyöstä.

Luonnonvarakeskus, Lehto Jani **30.9.2021**

Luonnonvarakeskus kiittää mahdollisuudesta kommentoida strategiaa, ja haluaa toimia Keski-Suomen yhteistyökumppanina jatkossakin.

, Laurila Ilkka **30.9.2021**

Luonnonvarakeskus kiittää mahdollisuudesta kommentoida strategiaa, ja haluaa toimia Keski-Suomen yhteistyökumppanina jatkossakin.

Kasvu Open Oy**28.9.2021**

Ettei strategiapaperi jää kauniiksi sanahelinäksi konkretiaa ei voi olla korostamatta liikaa :)

Pohjois-Savon liitto**27.9.2021**

Strategiassa on useita sisään menoja, minkä vuoksi strategian kokonaisuuden hahmottaminen voi vaikeutua. Skenaariot strategian lopussa ovat irrallisia suhteessa tavoitteisiin ja toimenpiteisiin.

Viitasaaren kaupunki**27.9.2021**

Viitasaaren kaupunginhallitus pitää hyvänä sitä, että strategiatyössä on järjestetty aluekohtaisia tilaisuuksia ja kuultu mm. pohjoisen Keski-Suomen tahtotilaa erillisen työpajan kautta.

Strategialuonnos etenee megatrendien ja skenaarioiden hahmottamisen kautta pitkän ja lyhyemmän aikavälin strategiisiin tavoitteisiin ja kiteyttää keskeiset kasvun kärjet; bio- ja kiertotalouden, hyvinvoinnin sekä uudistuvan teollisuuden.

Strategia sisältää teemoja, jotka ovat vahvasti kirjoitettu myös Viitasaaren kaupungin nykyiseen kaupunkistrategiaan. Hyvinvointi, osaaminen, työllisyyden edistäminen ja yritys-elämän uudistuminen ovat myös kaupungin kehittämisen ytimessä. Kestävä kehitys ja digitalisaatio ovat maakuntastrategian ja kaupungin strategian yhteisiä elementtejä.

Kaupunginhallitus pitää hyvänä uudistuvan teollisuuden nostamista kasvun kärkiin. Kaupunki toteaa edelleen, että strategiassa voisi terävöittää paikkariippumattoman työn tekemisen mahdollisuuksia asuinpaikasta riippumatta.

Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan kunnanhallitus **24.9.2021**
20.9.2021 § 205

Pihtiputaan kunta pitää hyvänä, että prosessissa on kuultu kuntia erikseen järjestettyjen haastatteluiden merkeissä ja maakunnallisten kokousten yhteydessä.

Bio- ja kiertotalouden kärkiteemassa tulee huomioida myös tuulivoima uusiutuvan energian muotona. Pohjoisen Keski-Suomen näköpiirissä olevan tulevaisuuden kannalta suurimmat mahdollisuudet uusiutuvassa energiassa liittyvät tuulivoiman kehittämiseen. Myös teeman nimeä kannattaisi harkita uudelleen siten, että tuulivoima ja sen kehittäminen sopisivat paremmin teeman alle.

Tuulivoiman ohella toinen suuri aluekehittämisen tekijä Pihtiputaan kunnan kannalta on nelostien (E75-tie) kehittäminen. Kärkiteemoissa on mainittu saavutettavuus, mutta nelostien merkittävyyden kannalta olisi perusteltua tuoda tien kehittäminen esille TEN-T -ydinverkon tavoitteiden mukaisesti.

Saavutettavuuden osalta tulisi kiinnittää myös erityistä huomiota siihen, että joukkoliikenne on kattavaa ja tavoitettavaa koko Keski-Suomen alueella.

Paremmiin Yhdessä ry, Sibomana Emmanuel **23.9.2021**

Hyvä strategia

Keski-Pohjanmaan liitto**15.9.2021**

Keski-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida strategiaa.

Kiitos, että saimme mahdollisuuden kommentoida strategia-asiakirjaa. Tämä on hyvä tapa myös jatkossa jalkauttaa strategiaa eri toimijoiden keskuudessa.

Keski-Suomen Liikunta on mielellään jatkossa kumppanina Keski-Suomen kehittämistyössä liikuntakulttuurin osalta.